

ÅRSREDOVISNING

2011

SAMBIBLIOTEKET

Mittuniversitetets årsredovisning 2011

Dnr: MIUN 2011/1974

Omslagsbild: I Härnösand driver Mittuniversitetet sedan drygt tio år tillbaka Sambiblioteket tillsammans med Härnösands kommun och Västernorrlands länsbibliotek. Det är en central plats på Campus Härnösand för möten mellan lärare, studenter och allmänheten. Under 2011 ökade universitetet sin närvaro ytterligare genom en stor ombyggnad av Sambiblioteket som gett universitetet nya undervisningslokaler och publikt tillgängliga arbetsrum för exempelvis studievägledning.

Foto: Casper Hedberg

Kontaktperson för Årsredovisningen 2011 är verksamhetscontroller Maria Nyberg Ståhl.

Innehållsförteckning

FÖRORD

Rektor har ordet

RESULTATREDOVISNING

1. **Ett år av förändring**
2. **Utbildning på grundnivå och avancerad nivå**
  - 2.1 Utbildningsuppdraget
  - 2.2 Söktryck och rekrytering
  - 2.3 Utveckling av utbildningen
  - 2.4 Distansutbildning och e-lärande
  - 2.5 Arbetslivsanknytning
  - 2.6 Kvalitetsarbete inom utbildningen
  - 2.7 Examina
3. **Utbildning på forskarnivå**
  - 3.1 Utveckling och kvalitetssäkring
  - 3.2 Forskarstuderande och examina
4. **Forskning**
  - 4.1 Inriktning
  - 4.2 Forskningskompetens och forskningsresurser
  - 4.3 Vetenskaplig produktion
  - 4.4 Innovation och nyttiggörande
  - 4.5 Kvalitetssäkring av forskningen
5. **Gemensamt för utbildning och forskning**
  - 5.1 Studentmedverkan
  - 5.2 Internationalisering
  - 5.3 Jämställdhet och arbete för lika villkor
  - 5.4 Bibliotek
  - 5.5 Personal och kompetensförsörjning
6. **Ekonomisk utveckling 2011**
7. **Verksamhetens resultat**
8. **Styrning och kontroll**

EKONOMISK REDOVISNING UNIVERSITETSSTYRELSENS BESLUT

Bilaga 1	Sammanställning av anslagsbelastning
Bilaga 2	Organisationsplan för Mittuniversitetet
Bilaga 3	Sammanställning av tabeller och diagram
Bilaga 4	Struktur för åiterrapportering i resultatredovisningen

Förkortningar

ÅRK används som markering för de avsnitt som redovisar åiterrapporteringskrav i regleringsbrevet.

HUV Fakulteten för humanvetenskap
NMT Fakulteten för naturvetenskap, teknik och medier

Hst Helårsstudent, det vill säga antalet studenter som är förstags- och fortsättningsregistrerade på ett kurstillfälle multiplicerat med kurstillfällets omfattning i högskolepoäng under en viss period dividerat med 60. Studenter som avbrutit studierna inom tre veckor efter påbörjad kurs ska inte ingå i beräkningen.
Hpr Helårsprestation en hpr motsvarar 60 avklarade högskolepoäng oavsett hur många studenter som bedrivit studierna och oavsett hur lång tid studierna tagit.

Datainsamling

För datainsamlingen har följande administrativa system använts:

- Ladok (studiedokumentationssystemet) för uppgifter om studenter och deras studier och examina på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå,
- NyA (VHS antagningssystem)
- Palasso (personalsystemet) för uppgifter om personal,
- Agresso (ekonomisystemet) för ekonomiunderlaget,
- SwePub (bibliotekens uppföljningssystem) för uppgifter om publikationer.
- LISA är Mittuniversitetets ledningsinformationssystem, en systemlösning baserad på Di-ver Solution som implementerats 2010 och 2011. Systemet presenterar och analyserar information från Mittuniversitetets källsystem.

Specialkörningar om studenters bakgrund, val av studieinriktning, ålder etc. har beställts från SCB liksom statistik avseende övergångsfrekvenser i regionen.

Uppgifter om den interna utvecklingen har bland annat samlats in med hjälp av enkäter till institutioner och nämnder. Därutöver har specialistfunktionerna inom universitetet lämnat underlag och analyser.

Hanteringen av uppgifterna om kostnad per prestation framgår av kapitel 7.

Förord

Rektor har ordet

2011 var ett år präglad av stort intresse för Mittuniversitetets verksamhet med en positiv utveckling av prestationer inom forskning såväl som utbildning. Söktrycket har även för 2011 ökat långt över rikssnittet, forskningsprestationer och bidragsintäkter visar en positiv utveckling och universitetet har stärkt sin position både i den vetenskapliga miljön och i relation till vårt omgivande samhälls- och näringsliv. Arbetet med att på ett systematiskt sätt implementera universitetets forsknings- och utbildningsstrategier har också gett en större stadga för lärosätsgemensamma ansatser i syfte att stärka kvalitet, attraktivitet och effektivitet.

En avgörande faktor för Mittuniversitetets långsiktiga utveckling är självfallet de restriktioner eller möjligheter som följer av politiska beslut. I takt med regeringens koncentration av forsknings- och utbildningsresurser så möter vi därför nya utmaningar. Det handlar om ett krympande utbildningsuppdrag och en mer krävande prestationsbaserad fördelning av forskningsmedel samtidigt som förväntningarna på vår verksamhet är stora.

I det högskolelandskap som nu formas är det därför än viktigare att vi kan attrahera externa forskningsfinansiärer, att vi klarar av att upprätthålla ett effektivt utbildningsutbud på den nivå regeringen fastställer och att vi har en god kostnadskontroll under den omställningsperiod som vi är på väg in i. Men det är likaså viktigt att vi finner alternativa intäktskällor och också arbetar med en bredare palett av samarbetspartners än vad vi kanske varit van vid. Vi ska inte heller blunda för att det är en genuin utmaning att klara av att profilera verksamheten tematiskt samtidigt som vi måste upprätthålla en stor kompetensbredd för att möta studenternas efterfrågan.

I den reformering av högskolesektorn som pågår ska Mittuniversitetet därför vara en aktiv deltagare som både klarar att förhålla sig till förändringarna i praktiska termer vad gäller kortsiktig verksamhetsomställning och strategiskt vad gäller långsiktig utveckling. Min förhoppning är också att kommande insatser från statsmakternas sida kommer att bekräfta att Sverige har skilda typer av lärosäten med olikartade uppgifter och att dessa olikheter är något positivt för riket som helhet.

Men, avslutningsvis, när ett år ska summeras så är det trots allt mötet med studenter, medarbetare och partners som är det mest bestående minnet. Det är också en viktig påminnelse om att engagemang, motivation och arbetsglädje är de viktigaste förutsättningarna för att nå kvantitativa verksamhetsmål. Jag är därför stolt över att kunna konstatera att Mittuniversitet har den energi som behövs för att möta ett nytt år och nya utmaningar.

Anders Söderholm
Rektor

1 Ett år av förändring

På många sätt var 2011 ett framgångsrikt år för Mittuniversitetet. Aldrig förr har söktrycket varit så högt och forskningsresurserna stärktes genom ökade externa intäkter. Forskningsresultat presenterades och uppmärksammades samtidigt som samarbetet med omvärlden ökade. Mittuniversitetet blev under hösten utsett till Sveriges första, och ett av världens få, universitet med Easy Access.

Samverkansarbetet har drivits framåt på flera fronter. En viktig del är arbetslivsanknytning i utbildningarna, ett område som är prioriterat i universitetets utbildningsstrategi. Under året gjordes betydande satsningar på forskningsprojekt inom bland annat energiområdet och elektronikområdet.

Mittuniversitetet tvingades dock under året att skära ner utbildningsutbudet, en följd av att utbildningsuppdraget minskades.

De statliga forskningsmedlen ökade dels genom en liten förstärkning av basresursen, dels genom kvalitetstillägg via omfördelningssnurrar.

Ny utbildningsstrategi och minskat utbildningsutbud

Mittuniversitetet hade inför höstterminen 2011 ett rekordhøgt söktryck. Trots detta sjönk antalet helårsstudenter med 9 procent på grund av ett sänkt takbelopp. Det sänkta takbeloppet för 2012 har påverkat planeringen för de kommande åren och får konsekvenser främst för fristående kurser, särskilt sommarkurser. Fakulteterna ser löpande över sitt utbildningsutbud och det finns beredskap för ytterligare neddragningar.

Denna situation understryker vikten av en aktiv utbildningsstrategi och systematiska insatser för att utforma utbildningsportföljen och arbetet med studentrekrytering. Att ha en god rekrytering är viktigt såväl för regionen, som har behov av välutbildad arbetskraft, som för universitetet som om några år kommer att utsättas för än hårdare konkurrens när studentkullarna minskar.

Arbetslivsanknytning och e-lärande är två prioriterade områden i den utbildningsstrategi för perioden 2011-2015, som började implementeras under året. Inom dessa två områden har Mittuniversitetet lång tradition och goda förutsättningar att vara nationellt ledande. Arbetslivsanknytning efterfrågas av studenterna.

Forskningsstrategi och externfinansiering

Under året var arbetet med att utarbeta en forskningsstrategi för perioden 2012-2016 prioriterat. Strategin konkretiserar utvecklingsplanens mål om forskning av hög kvalitet. Den innehåller satsningar för att stärka såväl ämnesforskning som universitetets profilområden samt särskilda insatser för kompetensförsörjning, akademiskt ledarskap, forskningsfinansiering och vidareförmedling till såväl det akademiska samhället som till samarbetspartners. Styrelsen fattade beslut om forskningsstrategin i slutet av året. Den utgör ett underlag i statsmakternas arbete med forsknings- och innovationspropositionen 2012.

Flera större externa anslag har beviljats olika forskargrupper. Bland annat har flera stora programsatsningar finansierats inom profilerna *Skogen som resurs*, *Industriell IT och digitala tjänster* och *Idrott, hälsa och sportteknologi*. Mittuniversitetet har, i nära samarbete med KK-stiftelsen, fortsatt ansträngningarna att bli en så kallad KK-miljö. Miljön bygger på visionen *Skog och fjäll som resurser för näringsliv och livskvalitet*. Kvalificeringsprocessen innebar ökat fokus på kvalitetssystem för forskningen vilket förstärkt kapaciteten att erhålla annan konkurrensutsatt finansiering.

Samverkan inom forskningen

Mittuniversitetets samverkan med omgivande samhälle har bland annat resulterat i forsknings-satsningar för stärkt konkurrenskraft, höjd energiprestanda och minskad energiförbrukning inom skogsindustrin och avtal med Sveriges Olympiska Kommitté om satsningar på forskning och utveckling inom prestationsidrott. Just skog och idrott är två av universitetets profilområden, som genom dessa samarbeten stärker sin verksamhet ytterligare.

Mittuniversitetet blev Sveriges första lärosäte med Easy Access vilket underlättar nyttiggörande av universitetets forskning. Easy Access innebär att forskare, som inte själva vill kommersialisera sina resultat, kan ge bort dem till företag genom särskilda licensavtal. Inför 2012 har också ett arbete inletts för att förbereda etableringen av ett holdingbolag vid universitetet. Det blir också en viktig del i det systematiska arbetet med att nyttiggöra forskningsresultat.

Högskoleverkets granskningar – flera ja och ett nej

Socionomutbildningen fick under sommaren besked om att den behåller examensrätten. Högskoleverket ansåg att utbildningen, genom sin genomtänkta internationella profilering kan fylla en viktig uppgift i den nationella utvecklingen av socialt arbete. Granskningen gjordes 2009 och Mittuniversitet var ett av sju lärosäten som fick examensrätten ifrågasatt.

Det stod också klart under våren att Mittuniversitetet får examensrätt för den nya grundlärautbildningens samtliga tre inriktningar. Den samlade bedömningen var att Mittuniversitetet har förutsättningar att ge den nya grundlärautbildningen med tillfredsställande kvalitet. Dessförinnan hade utbildningar för lägre åldrar godkänts. Universitetet fick dock inte examensrätt för ämneslärautbildningen i matematik för årskurs 7-9 och gymnasiet.

Lika villkor

Mittuniversitetets jämställdhetsarbete är en del av det samlade arbetet för lika villkor. Arbetet utgick under året från Mittuniversitetets *Strategi för lika villkor 2011-2013*. Det omfattade bland annat insatser för ledarutbildning av kvinnor och utbildning av chefer för att nå målet att öka andelen kvinnor på ledande befattningar. På övergripande nivå var värdegrund ett ledord i på inspirationsdagar, workshops och bemötandeprojekt.

Hållbar utveckling

KK-miljön *Skog och fjäll som resurser för näringsliv och livskvalitet* har en profil som på ett samlat sätt bidrar till en hållbar utveckling och tillväxt. Det gäller inte bara natur, råvaror och teknik utan även resurser som kultur, livskvalitet och tjänster. Den ekologiska dimensionen är central i utbildningar inom ekoteknik. Hållbar utveckling speglas även i Mittuniversitetets sätt att arbeta med distansöverbyggande teknik.

Ekonomi

Verksamhetsårets utfall följer i huvudsak den ekonomiska planeringen inför året. Forskningsverksamheten förbrukade mer resurser än årets tilldelade anslag samt externa medel och redovisade därmed ett underskott. Utbildningsverksamheten uppvisar ett visst överskott, vilket inte förutsågs i budgeten.

Verksamheten fortsatte att expandera och har på två år vuxit nästan 20 procent räknat på resursförbrukning. Intäkterna har inte ökat på motsvarande sätt. Efter två år av mycket höga överskott redovisas för 2011 därför ett mindre underskott, vilket följer den upplagda planen.

Administrativa utvecklingsprojekt

Projektet Treklövern

Lärosätet utvärderade hösten 2011 tillsammans med Linnéuniversitet och Karlstads universitet kostnader för administration och hur studenter och anställda upplever olika delar av servicen. Rapporten visar på olika möjlighet att sänka kostnaderna. Nästa steg blir att under 2012 se närmare på ekonomi-, IT- och utbildningsadministrationerna. Syftet är att föreslå möjliga åtgärder inom respektive verksamhet.

Myndighetsnätverk

Mittuniversitetet deltog under 2011 i det myndighetsnätverk som bildats i Sundsvallsregion. I nätverket ingår, förutom Mittuniversitetet, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Försäkringskassan, Statens tjänstepensionsverk (SPV), Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Tullverket.

Svårigheter med studentrepresentation

Studentkårerna har tappat en stor del av sina medlemmar sedan kårobligatoriet togs bort. För universitetet innebär detta bland annat att det blir svårare att tillgodose studenternas rätt att vara representerade i beredande och beslutande organ på olika nivåer. I förlängningen riskerar detta att hota studenternas medbestämmande och därmed också universitetets möjligheter att kontinuerligt ha ett studentperspektiv på frågor och problem.

2 Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

2.1 Utbildningsuppdraget

Minskat antal helårsstudenter

Under 2011 minskade antalet helårsstudenter, hst, på Mittuniversitetet med 866 hst eller minus nio procent jämfört med året innan. Detta är en bjärt kontrast i förhållande till den starka ökningen, 20 procent, under 2010. Det minskade antalet hst är resultatet av en planerad inbromsning beroende på ett, trots stark studenttillströmning, sänkt takbelopp.

Budgetpropositionen för 2012 innebär att takbeloppet sänks än mer och därmed att antalet helårsstudenter ytterligare måste minska. Denna process inleddes under året. Det ökande antalet ansökningar till höstterminen 2011 och inför vårterminen 2012 (avsnitt 2.2) visar att Mittuniversitetet istället hade kunnat öka antalet studenter. Det sänkta takbeloppet försvårar Mittuniversitetets utbildningsstrategiska strävanden.

TABELL 1						
Antal helårsstudenter (hst) på poänggivande utbildningar						
Poänggivande utbildningar	Antal helårsstudenter				förändring 2010-2011	förändring % 2010-2011
	2008	2009	2010	2011		
Grundutbildning	6 160	6 834	7 782	7 582	-199	-3%
Sommarkurser	434	904	1 470	805	-665	-45%
Basår	75	92	115	104	-11	-9%
Summa	6 668	7 831	9 367	8 492	-875	-9%
Särskilda uppdrag						
Lärarlyftet			44	46	1	3%
Uppdragsutbildning med poäng	50	78	65	70	6	9%
Beställd utbildning	5	9	11	12	1	11%
Avgiftsskyldiga studenter				10	10	100%
Totalt	6 723	7 917	9 486	8 629	-857	-9%
Antal registrerade studenter *	14 854	19 097	24 451	20 120	-4 331	-18%

* inkl. uppdr.utb

Antalet studenter, individer, minskade med 18 procent jämfört med föregående år.

Inbromsningen gjordes på fristående kurser på IT-distans, det vill säga nätbaserad distansutbildning utan samlingar och där främst på sommarkurserna. Programutbildningarna ökade såväl absolut som i relativa tal. Mer om utbildningsutbudets struktur och distansutbildning följer i avsnitten 2.3 och 2.4.

Mittuniversitetets utbildningsuppdrag **ÅRK**

Universitet och högskolor får ersättning för grundutbildningen beroende på hur många studenter som registreras och examineras. Anslaget ges som ett takbelopp vilket tillsammans med eventuellt anslagssparande är den maximala ersättningen för respektive högskola under ett år. Anslagsspa-

rande uppstår när värdet av produktionen ett enskilt år understiger takbeloppet, ej utnyttjat utrymme kan då föras över till nästkommande år.

Mittuniversitetets takbelopp för utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2011 var 515 miljoner kronor. Inget anslagssparande fanns att tillgå från tidigare år. Värdet av produktionen, uppnådda helårsstudenter och helårsprestationer, under 2011 är 569 miljoner kronor vilket innebär en minskning med cirka 18 miljoner kronor jämfört med 2010.

2011 överskred Mittuniversitetet således takbeloppet med 54 miljoner kronor. Värdet av den produktion som 2010 inte rymdes inom takbeloppet och det anslagssparande som då fanns var 16 miljoner kronor vilket innebär ett produktionsöverskott som under två år uppgår till 70 miljoner kronor. Av dessa utgör 52 miljoner sparade prestationer, en sorts "villkorad fordran" som kan avräknas framtida takbelopp under förutsättning att Mittuniversitetet något enskilt år inte når upp till en produktion som motsvarar det årets takbelopp. Av den överproduktion som skett under 2010 och 2011 och som uppgår till 70 miljoner kronor så kommer 18 miljoner kronor inte att kunna utnyttjas.

Antalet hst minskade 2011 numerärt främst inom samhällsvetenskap, minus 490 hst och teknik, minus 175 hst. Andelsmässigt var minskningen störst inom samhällsvetenskap, knappt 18 procent. En närmare analys av utvecklingen inom utbildningen följer i avsnitt 2.3.

TABELL 2**Uppföljning av helårsstudenter (hst) och helårsprestationer (hpr)**

Utbildningsområde	Antal helårsstudenter				Antal helårsprestationer			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Humaniora	601	670	842	747	382	357	460	446
Juridik	186	219	254	202	146	141	170	157
Samhällsvetenskap	2 034	2 421	2 814	2 327	1 588	1 674	1 945	1 823
Naturvetenskap	367	522	834	816	273	323	508	535
Teknik	997	1 387	1 830	1 658	563	781	1 069	1 091
Vård	1 179	1 227	1 242	1 220	1 080	1 096	1 136	1 151
Medicin	241	300	455	400	195	233	350	358
Undervisning	640	610	571	598	632	548	482	508
Övrigt	287	289	281	272	252	259	251	252
Design	136	150	197	200	110	118	156	178
Idrott		35	46	51		22	32	46
Summa	6 668	7 831	9 367	8 492	5 222	5 551	6 559	6 547
Därav naturvetenskap och teknik	1 364	1 910	2 664	2 474				

Regeringen ger ersättning för 65 helårsstudenter och 65 helårsprestationer inom utbildningsområdet design. Utöver detta uppnåddes ytterligare 135 helårsstudenter och 113 helårsprestationer i design. Undervisningen genomfördes för dessa utbildningsplatser med den lägre teknikprislappen och därmed med sämre ekonomiska förutsättningar än för motsvarande utbildningar i landet.

Ökad genomströmning

Genomströmning är ett mått, i procent, som visar hur stor andel av helårsstudenterna som slutför påbörjad kurs. Ett annat begrepp för detta är prestationsgrad. Genomströmningen på Mittuniversitetet ökade 2011 efter att ha minskat under ett antal år.

TABELL 3

Genomströmning, 2008-2011

	2008	2009	2010	2011
Campusutbildning	90%	84%	86%	89%
Distans total	66%	59%	57%	65%
totalt	79%	71%	70%	77%

Genomströmningen ökade för alla distributionsformer. På totalnivå var ökningen sex procentenheter till 77 procent. Den största ökningen noterades för distansutbildning med träffar, vilken till övervägande delen är programutbildning. Även för nätbaserad utbildning, i allmänhet fristående kurser, noterades en tydlig uppgång. Under året bedrevs ett aktivt arbete för att öka genomströmningen på distans särskilt med pedagogiken och genom uppföljning. Se avsnitt 2.6.

Inaktiva studenter

I budgetpropositionen för 2012 introduceras begreppet inaktiva studenter. Det betecknar studenter som inte tar poäng på de kurser de registrerat sig på. En beräkning baserad på inaktiva studenter används i propositionen som ett underlag för att minska takbeloppet för en lång rad lärosäten. För Mittuniversitetet innebar det att takbeloppet 2012 mot den bakgrunden sänktes med knappt 17 miljoner kronor.

En svårighet är att *inaktiva studenter* inte är ett entydigt begrepp. En programstudent som missar tentan på en av sina åtta kurser kan knappas anses inaktiv och inte heller den programstudent som anmäler sig till extra kurser i syfte att skynda på sin examen.

En student som inte tar poäng på fristående kurs kan ha tenterat och misslyckats eller kan studera aktivt, men utan att ha för avsikt att ta poäng. En student kan också registrera sig utan att ha för avsikt att studera.

Campusutbildning och distansutbildning har olika målgrupper. Campusutbildningen domineras av ungdomsstudenter som många gånger har en tydlig målsättning för sina studier. Det är en förhållandevis homogen grupp. Många som läser på distans har av något skäl svårt att bryta upp geografiskt. Bland distansstudenterna finns yrkesarbetande som fortbildar sig, sådana som förlorat sitt arbete och söker en ny inriktning, unga som redan läser på campus men vill komplettera. Där finns också ungdomar som vill prova på högre studier innan de flyttar till en universitetsort.

Mittuniversitetet valde att analysera studenter, individer, som registrerat sig på en enda kurs och enligt Ladok inte tagit någon poäng. Hypotesen var att *enkursstudenter* mycket lättare hoppar av studierna än de som registrerat sig på flera kurser.

Analysen bygger på siffror för vårterminerna 2010 och 2011 som tagits fram ur Ladok med hjälp av ledningsinformationssystemet. Analyser per helår blir inte rättvisande eftersom det 2011 hittills är en eftersläpning i helårsprestationer kopplade till de helårsstudenter som registrerats under året.

TABELL 4

Nollpresterare bland enkursstudenter – ett räkneexempel

	Vårterminen 2010		Vårterminen 2011	
	Totalt	En kurs	Totalt	En kurs
Antal registrerade studenter	16 185	6 046	14 149	5 005
Nollpresterare	5 361	3 011	4 318	2 510
Andel nollpresterare	33%	50%	31%	50%
Antal helårsstudenter	4 913	747	4 511	615
Antal hst nollpresterare	1 103	374	888	306
Andel nollpresterare	22%	50%	20%	50%
Enkursstudenternas andel				
av antalet registrerade studenter		37%		35%
av antalet helårsstudenter		15%		14%

De studenter som bara läser en kurs utgjorde 2011 cirka 35 procent av antalet studenter med endast ca 14 procent av antalet helårsstudenter. Andelen minskade jämfört med 2010 och skillnaden kommer att bli än tydligare då det blir möjligt att mäta på hela verksamhetsåret. Hälften av *enkursstudenterna* är inaktiva eller nollpresterare.

I relation till det totala antalet hst är inaktiva *enkursstudenter* en liten grupp. Den motsvarade vårterminen 2010 knappt åtta procent av antalet helårsstudenter. Vårterminen 2011 hade den sju procent till under 7 procent.

Enkursstudenterna utgjorde på helåret cirka åtta procent av det totala antalet hst inom den anslagsgrundande utbildningen. Räknat på individerna läste de till 95 procent fristående kurser på distans i huvudsak på grundnivå. Det fanns dock studenter både på förberedande och på avancerad nivå. Jämfört med nyckeltalen på Mittuniversitetsnivå (tabell 14) är det en lägre andel ungdomsstudenter och en högre andel män bland *enkursstudenterna*.

Reviderade siffror från Ladok

Mittuniversitetet implementerade 2011 ledningsinformationssystemet LISA, en systemlösning baserad på Diver Solution. Data uttagna med hjälp av LISA under arbetet med ÅR 2011 visar på små, men mätbara skillnader i antalet helårsstudenter åren 2008-2010 jämfört med uppgifterna i årsredovisningarna för dessa år. Skillnaderna beror på rättningar av felaktigt klassificerade kurser under åren.

I ÅR 2011 redovisas de korrekta siffrorna som svarar mot databasen. Eftersom det i samtliga fall nu gäller ett högre värde för antalet hst påverkar det inte ersättningen från statsmakterna som betalats utgående från den lägre nivån.

TABELL 5

Uppgifter om antal helårsstudenter och helårsprestationer i årsredovisningarna före och efter revidering, anslagsgrundande

	2008	2009	2010	2011
Helårsstudenter				
Årsredovisning	6 656	7 820	9 350	
Reviderade siffror i ÅR 2011	6 668	7 831	9 367	8 492
Differens	12	11	17	
Helårsprestationer				
Årsredovisning	5 207	5 533	6 516	
Reviderade siffror i ÅR 2011	5 222	5 551	6 559	6 547
Differens	15	18	43	

2.2 Söktryck och rekrytering

Fler sökande till Mittuniversitetet

Mittuniversitetet har de senaste tolv ansökningsomgångarna, 2008-2011, haft en större procentuell ökning av sökanden än det genomsnittliga för riket. Det totala antalet sökande ökade under hela perioden och den kraftigaste procentuella ökningen gällde sommarkurserna. Ansökningarna inför vårterminen 2012 pekar inte på någon avmattning.

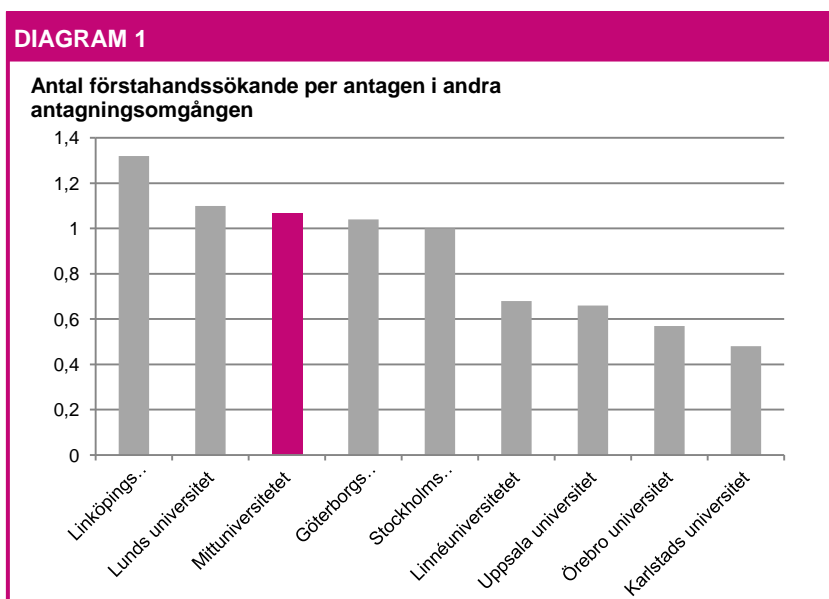
Antalet förstahandssökande ökade också under perioden, med undantag för höstterminen 2010, och kraftigast för sommarterminen.

TABELL 6

Antal förstahandssökande vid sista anmälningdag

Inför	2009	2010	2011	2012
Vårtermin	3 574	3 842	4 721	4 707
Hösttermin	8 842	8 610	9 754	
Sommar	2 049	4 409	7 545	

Ett mått på attraktiviteten som regeringen lanserat är antalet förstahandssökande per antagen. I antagningsomgången för höstterminen 2011 hade Mittuniversitet totalt 1,07 ansökning per antagen i andra antagningsomgången. Av universiteten var det endast Linköping och Lund som hade fler förstahandssökande per antagen.

Studentrekrytering

Mittuniversitetet har under en treårsperiod gjort riktade insatser för att rekrytera studenter. Nedan ges några exempel på detta.

Nationell rekrytering

På nationell nivå fortsatte Mittuniversitetets satsningar i storstadsområdena samt i Gävle med annonser på internetsajter, i radio, i tidningar och utomhus. Universitetet deltog i tre större utbildningsmässor i storstäderna och genomförde en aktivitet i Åre för att nå potentiella studenter på sportlovssesemester.

Arbetet med förstärkt profilering och studentrekrytering på Campus Härnösand prioriterade lärarutbildning, energiingenjör och utbildningar inom humaniora.

Rekryteringsinsatserna nationellt gav, mot bakgrund av det stora antalet sökande ett bra resultat.

Internationell rekrytering

En arbetsgrupp för internationell direktrekrytering arbetade med rekryteringsåtgärder främst inom EU/EES, men även utanför. Under 2011 fokuserades insatser i Tyskland och Nederländerna. För rekrytering utanför EU/EES deltog Mittuniversitetet tillsammans med trettio andra lärosäten i Study Destination Sweden, SDS, ett projekt som leddes av Svenska Institutet.

Mittuniversitetet deltog i ett projekt med Svenska Institutet för att med hjälp av agenter rekrytera studenter från Kina. Mittuniversitetet gjorde också en egen satsning för att rekrytera studenter från Kina.

Insatserna för att rekrytera internationellt måste ses i ett längre perspektiv och bör i detta skede mer ses som en investering inför framtiden.

Regional rekrytering

Mittuniversitetet verkar i en region, Jämtlands och Västernorrlands län samt norra Gävleborgs län, där andelen högskoleutbildade är låg. Universitetet fyller en viktig roll när det gäller att öka övergången till högre studier i denna region och bredda rekryteringen till högre utbildning.

I ett av utbildningsstrategins (se avsnitt 2.3) utvecklingsområden, *Regional gymnasiesamverkan*, ska en systematisk och långsiktig samverkan med lärare och elever i regionen utvecklas:

Samverkansformerna med regionen ska vara väl utvecklade. Målet är att öka övergången till högre studier och Mittuniversitetets marknadsandelar i regionen.

Konkurrenslyftet är en gemensam satsning mellan Mittuniversitetet och myndigheter och organisationer i länen med syftet att skapa bättre förutsättningar för tillväxt. Under året genomfördes två satsningar: *Temakvällar* och *Upptäck dina möjligheter-dagar*, vilka skräddarsyddes efter varje kommuns behov och arbetsmarknad.

Skugga en student syftar till att ge enskilda möjligheter att bilda sig en egen uppfattning om hur det är att studera vid Mittuniversitetet genom att följa en student under en dag.

Studentambassadörerna besökte gymnasieskolor, mässor och arbetsförmedlingar i regionen och campus i Sundsvall och i Östersund höll öppet hus. I Östersund livesändes evenemanget för att göra det tillgängligt för presumtiva distansstudenter.

De insatser som görs regionalt ger i en mening en låg utdelning, vilket framgår nedan i diskussionen om övergångsfrekvenser. Även detta måste dock ses som en investering inför framtiden för hela regionen.

Övergångsfrekvenser

Övergångsfrekvenserna, det vill säga andelen elever som slutför gymnasieskolan och påbörjar högre utbildning efter tre år, ligger under riksgenomsnittet i både Jämtlands och Västernorrlands län. Statistik från SCB visar att övergångsfrekvensen för dem som tog studentexamen läsåret 07/08 ökade i Västernorrlands län medan den minskade i Jämtlands län.

TABELL 7				
Övergångsfrekvenser				
Studentexamen angivet läsår				
Påbörjat högre studier efter tre år, totalt				
	04/05	05/06	06/07	07/08
Riket	40,9	41,1	42,9	43,9
Y län	38,3	38,7	41,6	42,1
Z län	28,8	28,8	32,5	30,9

I riket ökade övergångsfrekvensen för män men i Mittuniversitetets region minskade den i båda länen.

Antagna (nybörjare) på Mittuniversitetet

Nybörjare nationell nivå

Antalet nybörjare, i detta fall studenter som för första gången läste på Mittuniversitetet, var färre 2011 än 2010. Merparten kom från Stockholm, Västra Götaland, Gävleborg och Skåne. Endast 15 procent av Mittuniversitetets nya studenter kom från Västernorrland eller Jämtland vilket kan jämföras med 23 procent för läsåret 2007/2008. Regionens nybörjare utgör med andra ord en mindre andel av det totala antal nybörjare på Mittuniversitetet.

TABELL 8				
Nationell rekrytering till Mittuniversitetet				
Nybörjare	Läsår och antal individer			
Rekryteringslän	07/08	08/09	09/10	10/11
Jämtlands län	580	570	687	658
Västernorrlands län	767	948	1 095	971
Summa regionen	1 347	1 518	1 782	1 629
Stockholms län	1 038	1 690	2 609	2 243
Skåne län	498	876	1 534	1 163
Västra Götaland	683	1 249	1 929	1 536
Gävleborgs län	296	343	448	416
Övriga län	2 066	3 377	4 941	4 126
Antal nybörjare (individer)	5 928	9 053	13 243	11 113
Andel från regionen	23%	17%	13%	15%

Den största förklaringen till att andelen studenter som kommer utanför regionen är Mittuniversitetets stora utbud av nätbaserade distanskurser.

Nybörjare från regionen

Antalet högskolenybörjare i regionen, det vill säga de som första gången börjar studera vid en högskola, minskade från 3010 till 2760 mellan 2010 och 2011. Av dessa valde 44 procent att söka sig till Mittuniversitetet läsåret 2010/2011, en svag minskning från föregående läsår. Från Jämtland ökade andelen till 51 procent och från Västernorrland minskade andelen till 40 procent.

Behörighetsgivande förutbildning

Basåret och behörighetsgivande kurser ger möjligheter för blivande studenter att komplettera sin behörighet för att sedan kunna läsa tekniska eller naturvetenskapliga utbildningar. Det är en alter-

nativ rekryteringsväg eftersom basåret ger platsgaranti. I basåret ingår kurser i matematik, fysik, kemi och biologi. Sedan 2008 har antalet hst på behörighetsgivande kurser ökat.

TABELL 9				
Behörighetsgivande förutbildning				
	2008	2009	2010	2011
Helårsstudenter	81	92	150	184
<i>därav</i>				
basåret	64	75	93	90
förberedande kurser	17	17	57	94
Andel kvinnor av hst	48%	43%	48%	46%

Av dem som var registrerade på basåret 2009, totalt 165 individer, läste 40 av dem på olika utbildningsprogram på Mittuniversitetet 2011. Av dem hade sju valt civilingenjörsutbildning och femton högskoleingenjörsutbildning eller annan tekniskt inriktad utbildning. Fyra läste inom lärarutbildningen och fem inom vårdinriktade utbildningar. Fristående kurser hade lockat 25 individer.

Totalt hade 40 procent av de individer som var registrerade på basårsprogrammet 2009 sökt sig till Mittuniversitetet för fortsatta studier.

2.3 Utveckling av utbildningen

Utbildningsportföljen

Mittuniversitetets utbildningar svarar dels mot regionala arbetsmarknadsbehov, dels är de attraktiva utbildningar i ett nationellt perspektiv. Yrkesinriktade program och fristående kurser vänder sig till olika målgrupper, såväl ungdomsstudenter på väg mot ett yrke som yrkesverksamma som vill fylla på kunskapsförrådet. Utmärkande för Mittuniversitetet är profileringen mot e-lärande och distansutbildning, vilket gör det möjligt för fler att välja högre studier utan att behöva byta bostadsort.

Utbildningsportföljen består av sedan länge etablerade yrkesprogram och av program utvecklade under de senaste tio åren. Bland etablerade utbildningar märks lärarutbildning, journalistutbildning, sjuksköterskeutbildning och socionomutbildning. Civilingenjörsutbildning, psykologutbildning och utbildningar i kriminologi respektive risk- och krishantering är exempel på nyare program. Under de senaste åren har högskoleingenjörsutbildningar åter efterfrågats av studenterna liksom tvååriga yrkesinriktade program.

Program på avancerad nivå utvecklas som en fortsättning på grundnivån men också i anslutning till profilerade forskningssatsningar. Exempel är det internationella masterprogrammet i elektronikkonstruktion.

Det finns ett brett utbud av fristående kurser, vilket ger studenterna möjlighet att själva bygga samman sin examen. De fristående kurserna svarar också mot behov av fort- och vidareutbildning bland personer i yrkeslivet. Många som tagit examen från Mittuniversitetet väljer att återvända och fortbilda sig genom att läsa nätbaserade kurser.

Mittuniversitetets tre campus har olika utbildningsprofiler. Campus Härnösand har tyngdpunkten i lärarutbildning med utbildning också inom humaniora, beteendevetenskap och viss teknik. Där finns också arkiv- och informationsvetenskap. Campus Sundsvall kännetecknas av utbildningar inriktade mot naturvetenskap, teknik och medier. Där ges också samhällsvetenskapliga utbildningar och vårdutbildning. Campus Östersund utmärks av samhällsvetenskapliga och

beteendevetenskapliga utbildningar och av utbildningar inom vård, sport och idrott, ekoteknik och kvalitetsteknik.

I tabellen redovisas antalet studenter som registrerats per campus. I detta ingår studenter som läser på IT-distans, det vill säga via nätet och aldrig besöker campusorten. I Härnösand beräknas drygt 2000 individer längre eller kortare tid befinna sig på campus. I Sundsvall liksom i Östersund är motsvarande siffra knappt 4 000 individer.

TABELL 10				
Studenter vid Mittuniversitetet och på olika campus, läsår				
Campus	Antal individer per läsår			
	07/08	08/09	09/10	10/11
Mittuniversitetet	15 758	17 706	21 476	20 580
<i>varav</i>				
Härnösand	4 074	3 667	4 948	4 949
Sundsvall	5 143	6 041	9 196	7 825
Östersund	7 338	9 527	10 453	9 623

* Eftersom samma individ kan läsa på mer än ett campus så blir den sammanlagda summan för campusorterna högre än för Mittuniversitetet totalt.

Mittuniversitetets utbildningsstrategi 2011-2015, pekar ut fem utvecklingsområden av strategisk betydelse för utvecklingen av universitetets utbildningsmiljöer. E-lärande (avsnitt 2.4) och arbetslivsanknytning (avsnitt 2.5) är prioriterade och till detta kommer insatsområdena internationalisering (avsnitt 5.2), kvalitetsutveckling (avsnitt 4.6) och regional samverkan (avsnitt 2.2).

Utveckling av utbildningsutbudet är en viktig del i strategin. Det är i utbildningarna som e-lärande ska vara ett mervärde, det är i utbildningarna som arbetslivsanknytningen ska manifesteras.

"Mittuniversitetets utbildningsutbud ska karaktäriseras av attraktivitet, nytänkande, framförhållning och lyhördhet och baseras på kärnvärdena nytta, närhet och nyfikenhet samt länkas till de prioriterade insatsområdena."

Båda fakulteterna inledde översyner av sitt utbildningsutbud, dels mot bakgrund av utbildningsstrategins mål, dels som en följd av det sänkta takbeloppet. Utvecklingsarbetet poängterar ökad profilering och unika inslag utformade så att det svarar upp mot studenternas önskemål och arbetsmarknadens behov.

Programutbildningar

Programutbildningar på grundnivå och avancerad nivå svarade 2011 för nära 60 procent av den totala utbildningsvolymen mätt i helårsstudenter. Det är en tydlig förändring jämfört med 2010 då motsvarande siffra var 50 procent. I absoluta tal ökade programutbildningarna med över 300 hst.

TABELL 11				
Programutbildningar 2008 - 2011, hstk				
	2008	2009	2010	2011
Yrkesprogram	2 292	2 323	2 324	2 377
Generella program	1 588	1 886	2 375	2 600
Summa	3 880	4 209	4 700	4 977

Ökningen låg huvudsakligen på generella program medan program som leder till yrkesexamen, enligt i högskoleförordningen, ökade i långsam takt.

Vårdutbildningar, som till exempel sjuksköterske- och specialistsjuksköterskeprogram samt beteendevetenskapliga utbildningar, exempelvis psykologprogram och socionomutbildning, är de två volymmässigt dominerande programgrupperna. Inom gruppen samhällsvetenskap har två nya program med högt söktryck, Kriminologprogrammet och Risk- och krishanteringsprogrammet, ännu inte nått upp till full volym med tre årskurser. Lärarutbildningen synes ha stabiliserats efter en nedgång.

En relativt sett stor ökning noteras för högskoleingenjörutbildningarna liksom för teknikutbildningarna.

TABELL 12**Programutbildningar vid Mittuniversitetet**

Programutbildningar	Antal helårsstudenter				Förändring
	2008	2009	2010	2011	2010-2011
Humanistiska utbildningar	20	16	8	6	-2
Beteendevetare och socionomer	887	948	1 004	1 031	26
Medieutbildningar	356	361	352	373	21
Samhällsvetenskapliga utbildningar	400	427	611	705	94
Vårdutbildningar	853	983	1 030	1 025	-5
Utbildningar med inr. sport och idrott	60	64	58	59	1
Civilingenjörutbildningar	96	111	124	146	22
Ingenjörutbildningar	61	70	95	150	54
Tekniska utbildningar	133	166	244	265	21
IT-utbildningar (ej ingenjör)	141	243	375	402	27
Naturvetenskapliga utbildningar	82	81	99	88	-11
Utbildningar med konstnärliga inslag	33	46	52	87	35
Lärarutbildning	758	694	649	642	-7
Mittuniversitetet totalt	3 880	4 209	4 700	4 977	277

Sjuksköterskeutbildning

Sjuksköterskeutbildning bedrivs på såväl campus Sundsvall som campus Östersund. Det finns sju specialistsjuksköterskeprogram på avancerad nivå med totalt nära 90 helårsstuderande, hst. Från 2012 har Mittuniversitetet examensrätt för barnmorskeutbildning.

Under året har Mittuniversitetet diskuterat med landstingen för att undersöka möjligheterna att utöka antalet utbildningsplatser inom sjuksköterskeutbildning och specialistsjuksköterskeutbildningar. Inledande överläggningar fördes med företrädare för landstingen i Jämtlands län och Västernorrland i samband med dialoger gällande verksamhetsförlagd utbildning, VFU, för barnmorskeutbildningen. Utrymmet beräknades till 24 platser per år i de båda länen tillsammans.

Lärarutbildning

Mittuniversitetets lärarutbildning genomförs till stor del på distans med 4-5 samlingsveckor per termin på campus. Första terminen inleds med en introduktionsvecka på campus Härnösand med schemalagda seminarier om studiestrategi, IT-verktyg och 24-timmars bibliotek. Alla nya programstudenter erbjuds också en kurs i studieteknik.

Under 2010 ansökte Mittuniversitetet om examenstillstånd för förskollärarutbildning, grundlärarutbildning samt ämneslärarutbildning. Examenstillstånd erhöles för förskollärarutbildning och för vissa ämneskombinationer i ämneslärarutbildningen. Förskollärarutbildningen hade många sökande när den startade med 100 studenter hösten 2011.

Under 2011 gjordes en ny ansökan om examenstillstånd för grundlärarexamen där Mittuniversitetet fick examenstillstånd för alla tre nivåerna. Grundlärare med inriktning mot fritidshem och grundlärare med inriktning mot förskoleklass till grundskolans årskurs 3 startar våren 2012. Från hösten 2011 bedrivs således två olika lärarutbildningar, dels den modell för lärarutbildning som introducerades hösten 2001 och fasas ut 2015, dels den *nya* lärarutbildningen som startar hösten 2011.

Vägledning för lärarstuderande **ÅRK**

Totalt finns tre studievägledare (ca två personår) riktade till lärarutbildningen som informerar och vägleder lärarstudenter när det gäller inriktning, specialisering och ämneskombinationer. Därutöver finns centrala studie- och karriärvägledare som arbetar med alla studenter, också lärarstudenter.

Lärarutbildningens dimensionering har anpassats efter arbetsmarknadens behov och till takbeloppet. Tyngdpunkten ligger på förskola där efterfrågan från arbetsmarknaden är stor och det största söktrycket finns.

I och med den nya lärarutbildningen och legitimeringskravet för lärare, har mycket av studievägledningen handlat om hur redan utbildade lärare, som arbetar inom annat verksamhetsområde, kan ansöka till t ex förskollärarutbildning eller grundlärarutbildning och tillgodoräkna tidigare studier för att få ny behörighet och därmed legitimation. Detta innebär individanpassade lösningar för varje student.

Civilingenjör

Inom civilingenjörsutbildningen samarbetar Mittuniversitetet med Kungliga Tekniska Högskolan, KTH, och Stockholms universitet. Samarbetet med KTH gäller inriktningarna *Datateknik*, *Elektroniksystem* och *Teknisk design* från och med dem som började hösten 2011. Ett samarbete med Stockholms universitet förbereddes under året för inriktning *Industriell ekonomi*. Dessa samarbeten ger studenterna ökade valmöjligheter vad gäller inriktningar i slutet av sin utbildning.

Varje inriktning har koppling till en stark forskningsmiljö. Studenterna får första året arbeta i ett produktutvecklingsprojekt där varje projektgrupp består av studenter från alla fyra inriktningarna, med studenterna på fjärde året som projektledare. Under senare delen av utbildningen kan studenterna delta i ett mentorsprogram där de får hjälp att hitta en yrkesverksam mentor (se avsnitt 2.5).

Högskoleingenjörsprogram

- *Byggingenjör – Hållbart byggande* var den volymmässigt största ingenjörsutbildningen 2011. Den bedrivs i nära samarbete med bransch och studenter i ett branschråd. Programmet anpassades 2011 till formatet *blended learning* och kommer att erbjudas såväl på campus som på distans.
- Utrustning för sport och friluftsliv är en miljardindustri med behov av bättre konstruktioner och nya material där Mittuniversitetet bedriver forskning och utveckling tillsammans med världsledande företag. Studenter på *Sportteknologi - Innovativ produktutveckling* får en bred kompetens inom design, teknik, fysiologi och biomekanik.
- *Elkraftingenjör* är ny från och med höstterminen 2011 och ges på distans i samarbete mellan Mittuniversitetet, Umeå universitet, Luleå tekniska universitet och energibranschen, vilken består bland annat med laborativa inslag och studiebesök på elkraftanläggningar.
- Programmet *Energïingenjör* har ett otraditionellt upplägg där kurserna i matematik och fysik ges först år två. Tonvikten är ett ligger på energiteknik, däribland en praktikkurs, och studenten har möjlighet att efter detta ta ut ett kursbevis som ger möjligheter på arbetsmarknaden.

Unika utbildningar

Risk- och krishanteringprogrammet har en för Sverige unik profil och utbildar professionella riskhanterare; säkerhetschefer, riskanalytiker, kvalitetsansvariga, förhandlare och konflikthanterare. I utbildningen ingår fallstudier, praktikdagar, workshops, studiebesök, gästföreläsningar samt verksamhetsförlagd undervisning (praktik). *Kriminologprogrammet* är ett efterfrågat program som syftar till att ge kunskaper om brottslighet, dess uppkomst samt hur den kan förhindras. I utbildningen ingår tillämpat arbete som utvärdering, analyser och riskbedömningar för våld.

Mittuniversitetet har Sveriges första och enda utbildning i *bildjournalistik* på akademisk nivå. Bildjournalistik handlar om att vara med och skapa nyheter, men också att dokumentera och skapa nutidshistoria. Bildjournalisten ska kunna skriva, filma och redigera en tidning eller ett inslag för tv. Under 2011 inrättades ett masterprogram, vilket stärker den unika miljön.

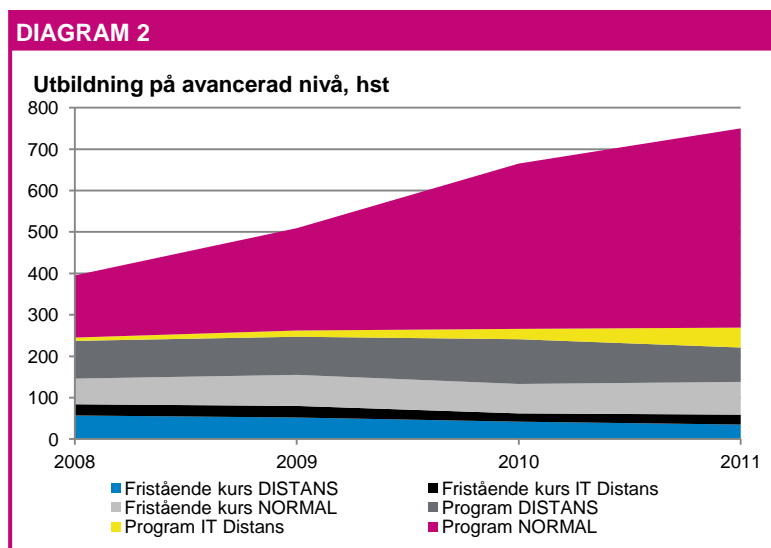
Utbildning på distans

Mittuniversitetet gav 2011 totalt 26 program på distans. Tio av dem omfattar tre år eller mer där de största är lärarutbildning och förskollärarytutbildning. *Programmet för hälsa och rehabilitering i arbetslivet* samt *Folkhälsa, samhälle och projektledning* är treåriga program som distansutbildningar. Andra exempel är de tvååriga utbildningarna i *Webbutveckling* och *Nätverksdrift* med ett fåtal träffar på campus för seminarier och praktiska laborationer. Från höstterminen 2012 erbjuds dessa båda även i samarbete med campus Telge, ett lärcenter i Södertälje. Detsamma gäller *Ekoteknik*, vilket är ett etablerat, treårigt program.

Avancerad nivå

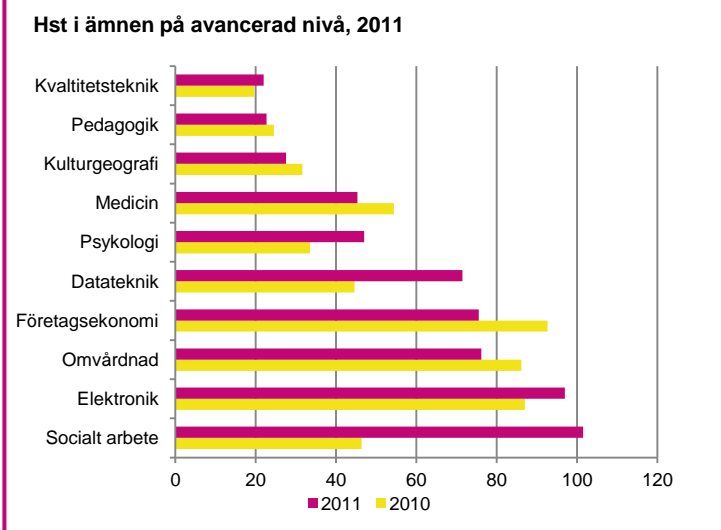
Master- och magisterprogram ökade under året medan fristående kurser på avancerad nivå hade samma volym som 2010. Programmen utgjorde 603 av 735 hst på avancerad nivå, 82 procent.

Volymmässigt stora är påbyggnadsprogrammen till specialistsjuksköterska och internationella masterprogram inom datateknik, elektronik och företagsekonomi.

Ämnesmässigt var socialt arbete det största ämnet på avancerad nivå vilket speglar socionomprogrammets uppbyggnad med en avslutning på avancerad nivå. Datateknik och elektronik är ämnen som också ökad i volym på avancerad nivå mellan 2010 och 2011.

DIAGRAM 3

Utveckling av fristående kurser

Fristående kurser är grunden för generella examina men är också instegsutbildningar för högre utbildning. Vissa studenter läser med tydliga mål medan andra prövar på högre studier eller vill bilda sig inom ett intresseområde. Några söker alternativ till arbetslöshet eller studerar för att på sikt pröva nya jobb. Många läser en eller flera fristående kurser för att uppdatera en tidigare examen eller vidmakthålla modern kunskap inom sitt verksamhetsområde.

Tillströmningen av studenter till fristående kurser var fortsatt mycket stark under 2011, men Mittuniversitetet tvingades på grund av lägre takbelopp att minska antalet kurser och säga nej till lässugna studenter. Volymmässigt minskades kurser inom samhällsvetenskap och teknik mest och det gällde framför allt ämnena företagsekonomi, sociologi och datateknik. Även inom humaniora och naturvetenskap sjönk antalet helårsstudenter.

Totalt sjönk antalet helårsstudenter på fristående kurs med nästan 1 200 helårsstudenter, vilket är mer än den totala volymminskningen för Mittuniversitetet 2011. Ökningen av programutbildningarna komprimerade delvis, se tabell 10.

TABELL 13

Antal helårsstudenter på fristående kurser

Utbildningsområde	Helårsstudenter				Förändring 2010-2011
	2008	2009	2010	2011	
Humaniora	528	614	791	691	-100
Juridik	130	176	184	143	-40
Samhällsvetenskap	888	1 257	1 561	1 016	-545
Naturvetenskap	159	234	400	388	-11
Teknik	600	824	1 049	734	-315
Undervisning	24	25	44	72	28
Vård	222	217	181	110	-71
Medicin	61	65	180	134	-46
Övrigt*	53	51	63	58	-5
Design	61	73	112	73	-39
Idrott		10	11	6	-5
Summa	2 725	3 547	4 574	3 425	-1 149

* Här ingår AU60, se lärarutbildningen

Mittuniversitetet är ett av de universitet som erbjuder sommarkurser och de ges nästan uteslutande som nätbaserad distansutbildning. Intresset från studenter har under flera år varit mycket stort. Totalt svarade sommarkurserna för knappt en fjärdedel av antalet helårsstudenter på fristående kurser. Genomströmningen ökade från 45 procent 2010 till 53 procent 2011.

Den stora tillströmningen av studenter innebär att sommarkurserna fungerat som en tredje termin, utöver vår- och hösttermin. En enkät till sommarstudenterna 2010 visade att de flesta redan var studenter vid något lärosäte och att det viktigaste studiesyftet var att bredda sin utbildning. Flertalet var kvinnor och de var äldre än 24 år. Ungefär hälften kom från storstadsregionerna. Den viktigaste anledningen till att söka sommarkurser på Mittuniversitetet var att kurserna gavs på distans.

TABELL 14**Antal helårsstudenter, sommarkurser**

	Antal helårsstudenter			
	2008	2009	2010	2011
Humanistiskt	56	69	199	127
Juridik	-	88	81	68
Medicin	-	-	23	6
Naturvetenskap	16	26	84	113
Samhällsvetenskap	160	397	620	293
Teknik	175	291	430	170
Undervisning	3	3	5	6
Vård	10	19	19	15
Övrigt*	13	11	9	7
Design	-	-	2	-
Totalt	434	904	1 470	805
Genomströmning	46%	47%	45%	53%

*kurser i ämnet pedagogik

Utbildningssamarbete med lärosäten och branscher

Samverkan med andra lärosäten och branschen har tidigare redovisats för civilingenjörsutbildningen där Mittuniversitetet samarbetar med Kungliga Tekniska Högskolan, KTH, och Stockholms universitet och elkraftingenjör som ges i samarbete mellan Mittuniversitetet, Umeå universitet, Luleå tekniska universitet och energibranschen. Dessa samarbeten ökar studenternas valmöjligheter vad gäller inriktningar i slutet av sin utbildning.

Inom flera nätbaserade distansprogram, som exempelvis *Musik och ljuddesign* har Mittuniversitetet väl fungerande samarbete med andra lärosäten, bland annat Linnéuniversitetet och Högskolan Dalarna. Ett annat exempel är samarbete med Umeå universitet och Luleå tekniska universitet vad gäller elkraftingenjör. Samarbetena minskar den ekonomiska risken samtidigt som rekryteringsbasen ökar.

Ett annat exempel på Mittuniversitetets samarbete med andra lärosäten är magister- och masterutbildningen i *hälsovetenskap*, ett så kallat SNH-samarbete (Samverkan för Nätbaserad Högskoleutbildning) med Högskolan i Gävle och Blekinge tekniska högskola kring kurser.

Inom ramen för Regionalt utvecklingsnätverk, RUN, samarbetar lärarutbildningen aktivt med lärosätena i Gävle, Umeå och Luleå.

Tillsammans med kommunerna i Jämtlands län, Västernorrlands län och Hälsingland har RUN utvecklat samarbetsformer mellan lärosätet och kommunerna i form av nätverk och verksamhetsförlagd utbildning. RUN och kommunerna håller årliga konferenser för att sprida aktuell forskning och lokala utvecklingsarbeten. Samverkan gällde också lärarfortbildning och förskolelyftet.

Hösten 2011 startade en svensk-norsk förskolläraryt utbildning med inriktning mot kulturarv och kulturarvspedagogik. Den är ett samarbete mellan Mittuniversitetet, Drottning Mauds minne i Trondheim, Högsolan i Nord-Trøndelag och museerna Sverresborg i Trondheim och Jamtli i Östersund.

Biomedicinsk analytiker ges av Uppsala universitet i samarbete med Mittuniversitetet och Landstinget i Västernorrland.

Höstterminen 2011 startade utbildningsprogrammet *Möbel- och byggnadshantverk*, en två-/treårig utbildning med inriktningarna Möbelsnickeri, Möbeltapetsring, Smide och Byggnadsvård. Programmet ges av Mittuniversitetet i samarbete med Träakademien i Kramfors.

Det tvååriga programmet *Avancerad processoperatör* ges i nära samarbete med industrin. Studenterna får redan första terminen läsa en arbetsplatsförlagd kurs och under hela utbildningen varvas kurser med industripraktik.

Nyckeltal

Mittuniversitetet följer varje år upp ett antal nyckeltal för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Av dessa framgår bland annat att såväl andelen som det totala antalet helårsstudenter på program ökade under 2011. En glädjande faktum är att antalet hst på avancerad nivå fortsätter att öka. Det är således utbildningar på grundnivå som minskar.

Andelen män har de senaste tre åren varit densamma, 38 procent.

Mittuniversitetet har mellan 2008 och 2011 en ökande andel studenter som är yngre än 25 år. Andelen studerande över 35 år minskade i motsvarande grad.

TABELL 15				
Nyckeltal, anslagsgrundande				
Utbildningsvolym och genomströmning	2008	2009	2010	2011
Totalt antal hst	6 668	7 831	9 367	8 492
Totalt antal hpr	5 222	5 551	6 559	6 547
Genomströmning	78%	71%	70%	77%
Andel hst inom program	59%	55%	51%	60%
Nivåer, hst:				
Förberedande nivå*	124	159	219	232
Grundnivå	6 121	7 140	8 476	7 497
Avancerad nivå	392	511	663	739
Studenter:				
Antal studenter (individer)	14 509	18 793	23 891	19 594
Därför andel män	35%	39%	39%	38%
Åldersstruktur, andel av hst				
- 25 år	37%	39%	40%	41%
25-34 år	39%	38%	39%	39%
35 år -	24%	22%	21%	20%

* Basår, preparandkurser i matematik och svenska för utbytesstudenter

Verksamhetens kostnader diskuteras i kapitel 7.

2.4 Distansutbildning och e-lärande

Distansutbildning är ett samlingsbegrepp för flera olika typer av utbildning som genomförs helt eller delvis utanför campus. Det finns helt nätbaserad utbildning utan träffar och distansutbildning med samlingstillfällen. Den senare formen kan vara delvis nätbaserad med allt från enstaka sam-

lingstillfällen till regelbundna samlingsveckor på någon av campusorterna eller på annan studieort.

Distansundervisningen är en växande distributionsform, såväl nationellt som internationellt. Möjligheten att läsa på distans genom flexibla utbildningsformer och med hög kvalitet är viktig, inte minst för dem som söker fort- och vidareutbildning. I stora delar av världen växer högskoleutbildningen snabbast på nätet. I Sverige motsvarar volymen distansstudenter cirka 14 procent av det totala antalet helårsstudenter.

Sverige satsade under 1990-talet på att utveckla distansutbildning kvalitativt och kvantitativt. Idag finns en misstro vad gäller kvaliteten på kurser inom denna distributionsform. Regeringen aviserade under 2011 inga satsningar för att vidareutveckla e-lärandet trots att IT och modern teknik är beroende av att högre utbildning håller hög kvalitet och driver den tekniska utvecklingen framåt. IT utvecklar möjligheterna inom i stort sett varje bransch och borde vara det också inom högre utbildning. I detta skiljer sig den svenska utvecklingen från utvecklingen i till exempel Norge, Holland, Storbritannien och Finland.

Statistiska Centralbyrån, SCB, initierade under året en enkät till studenter som läst fristående kurser med målet att skapa ökad kunskap om distansstudenternas syn på e-lärande. Mittuniversitetet deltog aktivt i förberedelserna för enkäten.

Mittuniversitetet hade en hög, och fram till 2010, snabbt ökande andel studenter som läser på distans, såväl med träffar som helt IT-baserat. Lärosätet är ett av landets volymmässigt ledande lärosäten inom distansutbildning. Traditionen av distansutbildning är lång och genomsyrar hela universitetet. Distansutbildning och därmed e-lärande är en profil för Mittuniversitetet.

E-lärande prioriterat område i utbildningsstrategin

E-lärande (av engelskans e-learning) är en metod för att med hjälp av datorer och kommunikationsteknik förstärka inläring och är basen för nätbaserad utbildning, vilken kan användas i undervisning såväl på distans som på campus.

I utbildningsstrategin för åren 2011-2015 är ett av målen att Mittuniversitetet ska vara *erkänt framgångsrikt* inom e-lärande, såväl bland studenter och arbetsliv som i jämförelser med andra lärosäten. E-lärande ska omfatta utbildning både på distans och på campus.

Utbildningsstrategin utmynnade 2011 i en rad åtgärder för att stärka kvaliteten i distansutbildning och e-lärande, öka genomströmningen och för att ge studenterna ökade möjligheter att prestera väl och för att ge lärarna ökat stöd i utbildningarnas genomförande. En rad verksamhetsanknutna projekt initierades där utveckling av service och support till studenterna och samordning av den forskning kring distansutbildning och e-lärande som bedrivs vid Mittuniversitetet är två exempel. Universitetet har initierat projekt för att knyta forskningen till experimentverkstäder och nyinrättade resurscentra för medieproduktion vid samtliga campusorter. Det pågår också arbete för att säkerställa infrastrukturen och tekniskt och pedagogiskt stöd för lärare och studenter.

Utvecklingen under året visar på en ökad aktivitet på institutionerna för att utveckla modeller och pedagogik för distansutbildning och följa upp distansstudenterna. Detta har bidragit till den ökade genomströmningen inom distansutbildningen.

Andelen distansstudenter minskade 2011

Distansutbildningen vid Mittuniversitetet minskade med 943 hst under året vilket, som tidigare redovisats, var en följd av planerade neddragningar. Hela minskningen avsåg fristående kurser distribuerade som IT-distans.

Sammantaget hade distansutbildning en volym på cirka 4 147 hst eller 49 procent av Mittuniversitetets utbildningsvolym. Många av distansstudenterna, individer, läser endast en eller två kurser vilket innebär att 73 procent av Mittuniversitetets studenter läste minst en kurs på distans. Många studenter läser både på campus och på distans.

Antalet distansstudenter på program fortsatte att öka och ökningen gällde nätbaserade program. Program med samlingsveckor på campus, vilket utgör huvuddelen av lärarutbildningen, minskade.

TABELL 16				
Antal helårsstudenter i distansutbildning				
	Antal helårsstudenter			
	2008	2009	2010	2011
Distansutbildning, program	1 052	1 148	1 280	1 353
Distansutbildning, frist kurs	2 088	2 836	3 816	2 795
Distansutbildning totalt	3 140	3 984	5 096	4 148
Varav Nätuniversitetet	1 512			
Varav helt nätbaserat		2 462	3 392	2 637
nätbaserat, program		150	246	452
nätbaserat, frist kurs		2 312	3 146	2 185
Andel av distansutbildning totalt	48%	62%	67%	64%

Sveriges Nätuniversitetet lades ned 2008. Alla distanskurser rapporterades dock inte in till Nätuniversitetet vilket innebär att siffrorna för 2008 inte är helt jämförbara med uppgifterna för de följande åren.

Prestationer och genomströmning ökade

Genomströmningen på kurser och program i distansform ökade 2011, bland annat som ett resultat av institutionernas kvalitetsarbete (avsnitt 2.6). Den sjönk dock på helt nätbaserade program troligen beroende på att program med fördröjd studietakt har introducerats.

TABELL 17						
Genomströmning %, anslagsfinansierat						
	2009		2010		2011	
	program	fristående kurser	program	fristående kurser	program	fristående kurser
Distans med träffar	83%	71%	82%	59%	89%	70%
Nätbaserad distans	64%	45%	63%	48%	56%	57%
Campus	86%	73%	88%	77%	89%	84%
Totalt	84%	55%	85%	54%	86%	64%

Distansutbildning per campus

De tre campusorterna har olika tyngdpunkter vad gäller distansutbildning. Totalt har andelen minskat från 55 till 49 procent. I Sundsvall respektive Östersund sjönk andelen med åtta respektive nio procentenheter mellan 2010 och 2011 medan den i Härnösand ökade en procentenhet.

TABELL 18

Antal helårsstudenter per campus, anslagsfinansierat

Studieort	Total 2008	Därav distans	Total 2009	Därav distans	Total 2010	Därav distans	Total 2011	Därav distans	Andel distans 2011
Härnösand	1 554	1 330	1 665	1 448	1 890	1 691	1 851	1 666	90%
Sundsvall	2 140	646	2 675	937	3 445	1 470	3 034	1 073	35%
Östersund	2 762	1 067	3 270	1 466	3 792	1 821	3 310	1 302	39%
Övriga orter	212	96	221	133	239	115	297	107	36%
	6 668	3 140	7 831	3 983	9 367	5 096	8 492	4 148	
Andel distans		47%		51%		54%		49%	

2.5 Arbetslivsanknytning

Samverkan med omgivande samhälle

För Mittuniversitetet är arbetslivsanknytning en varumärkesdrivande kvalitetsfaktor och samverkan med företag och organisationer är utgångspunkten i universitetets olika nätverk.

Samverkansprojekt bidrar till att stärka Mittuniversitetets förankring i regionen och i berörda kommuner liksom till att profilera verksamheten på olika campus. Det öppnar i sin tur möjligheter till praktikplatser och examensarbeten för studenter liksom till feriejobb. Samverkan med skolor och kommuner har betydelse för skolutvecklingen i regionen och ger Mittuniversitetet ökad kunskap om aktuella frågor inom kommunerna och på skolor.

Arbetslivsanknytningen ska utgöra grund för att öka antalet affärsidéer och studentdrivna företag.

I Mittuniversitetets utbildningsstrategi 2011-2015 lyfts arbetslivsanknytning fram som ett prioriterat område. Målet är att *Mittuniversitetet ska vara erkänt framgångsrikt för arbetslivsanknytning inom grundutbildningen, såväl bland studenter och arbetsgivare som i nationella jämförelser med andra lärosäten. Arbetslivsanknytningen ska bedrivas systematiskt och vara kvalitetssäkrad.*

Universitetsövergripande aktiviteter

På universitetsövergripande nivå genomför Mittuniversitetet aktiviteter för att göra studenterna väl rustade för arbetslivet efter sina studier.

Under 2011 utvecklades konceptet *MIUN Karriär*, vilket ska bli universitetets skyltfönster för arbetslivsanknytning. Det är en vidareutveckling av Mittuniversitetet *Karriärtorg* och målet är att skapa en webbaserad, tydlig ingång för studenter, externa intressenter och lärare/forskare. *MIUN Karriär* ska såväl inåt som utåt kommunicera en tydlig struktur för vad som erbjuds respektive målgrupp.

Under året genomfördes ett 70-tal aktiviteter. Ett exempel är *Karriärveckorna* i samband med studentkårernas arbetsmarknadsmässa i Sundsvall och Östersund med aktiviteter för internationella studenter, CV-granskning samt möjlighet att prova på en anställningsintervju. Ett annat exempel är *Exjobbss dagar*, en i Östersund och en i Sundsvall, där cirka 150 studenter per ort träffade ett 30-tal arbetsgivare vilka hade ett eller flera förslag till examensjobb/ uppsatser. *MIUN Karriär* anslår löpande lediga jobb på webben, extrajobb, sommarjobb, traineeplatser, praktikplatser och förslag på examensjobb som en service till studenterna.

MIUN Innovation (se också avsnitt 3.5) erbjöd studenter ett utbud av aktiviteter för att inspirera och stödja dem i deras idéutveckling och entreprenörskap. Aktiviteterna genomfördes både i egen regi och i samarbete bland annat med inkubatorerna på campus Sundsvall och campus Öster-

sund samt affärsplantävlingen Venture Cup. Aktiviteter riktades också till en speciell studentgrupp eller kurs/program. De erbjudanden som MIUN Innovation riktar till studenterna sprids genom olika kanaler såsom studentkårernas mässor på campus, Karriärtorget och Facebook.

- På *Frukostklubben* kan en entreprenör berätta om sin resa från idé till företag. En branschkundig person med branschkunskap kan berätta om företagandets villkor och utvecklingen inom viss bransch.
- En ny kurs inom företagsekonomi startade under hösten med aktivt deltagande från MIUN Innovation. Venture Cups utbildningsserie anpassades till kursens upplägg vilket bidrog till att markant fler affärsplaner deltog i tävlingen.
- Ett nytt koncept för gruppcoachning kallat *Affärs Triathlon* testades under våren. Det ger idéinnehavarna möjlighet att utveckla sina idéer i samspråk med andra i en genomtänkt process.
- Periodens *Kreativ24* genomfördes 15-16 april i Sundsvall med cirka 30 deltagare från Mittuniversitetet och Högskolan i Sör-Tröndelag. Studenter genomför under ett dygn uppdrag från företag/organisationer i regionen. I november genomfördes en *Kreativ 24* också i Östersund.

Mittuniversitetet kommer starta ett alumninätverk under 2012.

Arbetslivsanknytning i utbildningen

Under 2011 gjordes en kartläggning kring arbetslivsanknytning i utbildningarna. Självklara kopplingar genom verksamhetsförlagd utbildning, VFU, finns för lärarutbildning och sjuksköterskeutbildning. Socionomutbildningen har två handledda praktikperioder. Även journalistutbildningen har två praktikperioder och i psykologutbildning ingår tillämpningsmoment. Utöver dessa drivs flertalet program i nära samarbete med näringsliv och/eller offentlig sektor genom bland annat arbetsplatsförlagd praktik, företagskopplade projekt, studiebesök, gästföreläsningar och branschrepresentation i programråd.

I kartläggningen ingår en undersökning av hur andra lärosäten både nationellt och internationellt arbetar med arbetslivsanknytning. Mittuniversitetet kommer, i kontakt med andra lärosäten, att anpassa goda idéer till den egna verksamheten.

En inventering visar att en tredjedel av Mittuniversitetets alla utbildningar har branschråd. Genom etablerade branschråd sker ett kontinuerligt arbete med att utvärdera behov av utbildningar inom respektive område. Lärare och studenter diskuterar med representanter från olika organisationer och genomför examensarbeten tillsammans med företag.

Mentorsprogram finns inom civilingenjörsprogrammet där studenterna på erbjuds att delta i ett poänggivande mentorsprogram under senare delen av sin utbildning. Under 2011 startade ett universitetsövergripande mentorprogram som delfinansieras av Östersunds kommun. Tjugotva adepter och mentorer träffas under ett år för att dela erfarenheter.

Inom universitetets utbildningsstrategi drivs två parallella institutionsprojekt för att stärka arbetslivsanknytningen. Det ena är inom humaniora och handlar om att utveckla kursutbud och arbetsplatsförlagda utbildningsinslag och koppla ihop olika ämnesområden. Det andra projektet är en förstudie kring ett *skills lab*. Det ska ge studenter inom bland annat socionomutbildningen möjligheter till olika typer av färdighetsträning inför framtida möten i yrkesrollen.

Regional gymnasiesamverkan

Under hösten 2011 startade Mittuniversitetet ett förändringsarbete för att skapa och utveckla en uthållig, systematisk samverkan med gymnasieskolorna. Projektet ingår som en del i implementeringen av utbildningsstrategin. Gymnasielärarna är viktiga av flera skäl. De är avnämare av fortbildning men medverkar också i utbildningen. De har den direkta kontakten med gymnasieeleverna, Mittuniversitetets framtida studenter.

Kring gymnasieeleverna finns också en utbildningspolitisk utmaning som följd av regionens låga övergångsfrekvens (avsnitt 2.2) vilket aktualiserar Mittuniversitetets roll i ett mer långsiktigt regionalpolitiskt arbete. I förlängningen stärker det Mittuniversitetets position som regionens universitet och navet i ett utbildningssystem som spänner över hela utbildningssektorn.

Resurser för projektet regional gymnasiesamverkan har avsatts till både fakultetsnivå och institutionsnivå. Samtliga gymnasieskolor var under hösten inbjudna till dialoger kring en kvalitetscertifierad samverkan. Arbetet fortsätter vårterminen 2012. Under 2012-2013 kommer projektet att vara implementerat i verksamheten vilket blir ett test av hållbarheten i det utvecklade systemet.

Uppdragsutbildning

Uppdragsutbildningen ökade i volym, mätt i kronor, mellan 2010 och 2011 och det är en långsiktig trend. Den ligger dock fortfarande på en låg nivå. Det stora utbudet av nätbaserade kurser med lediga platser har gjort att behovet av skraddarsydda kurser inte varit så stort. Ett sänkt takbelopp med färre kurstillfällen kommer att minska den tidigare stora tillgängligheten till främst fort- och vidareutbildning.

TABELL 19				
Uppdragsutbildning				
Helårsstudenter och intäkter				
	2008	2009	2010	2011
Antal hst i poänggivande uppdragsutbildning	50	78	109	116
Intäkter av all uppdragsutbildning (tkr)	4 326	5 573	7 913	11 952

Uppdragsutbildningar inom Lärarlyftet (inklusive Förskollärarlyftet) låg på samma nivå 2011 som 2010. Utbildningarna omfattar bland annat kurser som *Barns språkliga och matematiska utveckling* och *Skolmatematik* för grundskolan och *Lekens betydelse för barns lärande*.

Bland övriga kurser kan noteras *Datornätverk* som samlade 94 deltagare - alla män medan en kurs i naturorienterade ämnen för lärare lockade 40 kvinnor. Sammanlagt 57 personer utbildades i kursen *Rehabilitering och psykiatrisk omvårdnad för personer med psykiska funktionshinder*.

Bland de icke poänggivande utbildningarna finns utbildning för polisen, Lean spel, och entreprenöriellt lärande.

2.6 Kvalitetsarbete inom utbildningen

Sambandet mellan forskning och utbildning

En koppling mellan forskning och utbildning är grundläggande för verksamheten vid ett universitet. Forskning från såväl Mittuniversitetet som från andra lärosäten och forskningsinstitut i Sverige och i världen utgör en grundläggande del i Mittuniversitetets utbildningar.

Genom en väl integrerad verksamhet där aktiva forskare i undervisar på grundnivå och avancerad nivå har studenterna möjlighet till en unik inblick i aktuell forskning vid Mittuniversitetet. De utbildningsprogram vid Mittuniversitetet som leder fram till kandidatexamen, magisterexamen, masterexamen och yrkesexamen har alla starka kopplingar till forskningsmiljöerna. I den granskningsprocess som görs vid inrättande av nya program utgör forskningsanknytningen en betydande del.

I *Projektbaserat masterprogram* (Master by Research) med ett tiotal inriktningar främst inom naturvetenskap och teknik är forskningsanknytningen mycket tydlig eftersom konceptet innebär att studenterna arbetar i forskargrupper under hela sin utbildningstid.

Högskoleverkets granskningar

Under 2011 slutfördes Högskoleverkets prövning av examensrätter för lärarutbildning och socio-omutbildning. Mittuniversitetet behöll examensrättigheter för *Socionomprogrammet* och fick examensrätt för merparten av de sökta lärarutbildningarna. Gemensamt var att Högskoleverkets expertgrupper riktade kritik mot utbildningarna vid den första granskningen. Fakultetsledningen genomförde tillsammans med berörda institutioner ett omfattande arbete för att åtgärda påtalade kvalitetsbrister i socionomutbildningen och utveckla innehållet i ansökningarna om examensrätt för lärarutbildning.

I Högskoleverkets system för kvalitetsutvärdering 2011-2014 inleddes under året de två första omgångarna. För Mittuniversitetet omfattade den första omgången kandidat-, magister- och masterexamina inom ämnena sociologi, kulturgeografi, statsvetenskap, psykologi, nationalekonomi, företagsekonomi, informatik, medie- och kommunikationsvetenskap samt journalistik. Självvärderingar lämnades in under vårterminen och under hösten genomfördes platsbesök. I andra omgången ingick ämnet folkhälsovetenskap och granskningen startade under hösten.

Resultat från den första utvärderingsomgången väntas våren 2012.

Redan under första halvåret 2011 påbörjades arbetet inför kommande utvärderingsomgångar och då främst omgång fyra, där fokus ligger på huvudområden inom naturvetenskap och teknik samt civil- och högskoleingenjörsexamina. De erfarenheter som gjorts under arbetet med omgång ett har varit till stor nytta vid planeringen av det fortsatta arbetet inför kommande utvärderingsomgångar.

De nationella nätverken TUF/RET (för civilingenjörsutbildning i Sverige) samt Samverkansgruppen för högskoleingenjörsutbildning hade under hösten en intensiv dialog med Högskoleverket om upplägg och struktur för utvärderingarna av ingenjörsexamina. Representanter från Mittuniversitetet utsågs i november till sammankallande i arbetsgrupper som representerat nätverken i dialogen med Högskoleverket. Ingenjörsutbildningarna skiljer sig från övriga yrkesexamina genom ett stort antal olika inriktningar.

Fakulteternas kvalitetsarbete

En årlig intern granskning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå inom humanvetenskapliga fakultetens, HUV, ansvarsområden genomfördes. Granskningen omfattade en översyn av lärarkompetens och lärarkapacitet inom respektive ämne för att säkra att ställda kompetenskrav för ämne och huvudområde på respektive nivå uppfylls samt lärarkapacitet gentemot utbildningsutbudets omfattning. Vid årets genomgång fann rådet inget anmärkningsvärt. Flera av ämnena omfattades även av Högskoleverkets kvalitetsutvärdering 2011.

HUV:s temadagar om utbildning behandlade bland annat *Lika villkor*, implementeringen av *Mittuniversitetets utbildningsstrategi, akademiskt skrivande* i relation till fusk och plagiat, *Högskoleverkets kvalitetsutvärdering* med fokus på kvalitet i examensarbeten samt problematiken kring *betygsättning*.

I oktober 2011 inrättade dekanus vid fakulteten för naturvetenskap, teknik och medier, NMT, en funktion för kvalitetsstöd för att stödja institutionerna i arbetet inför och under utvärderingarna i omgång fyra. Kvalitetsstödet hanterar NMT:s kontakt med Högskoleverket i frågor som kan relateras till kvalitetsutvärderingarna. En institution ägnade höstens personaldagar helt åt förberedelser inför omgång fyra, bland annat med ett intensivt arbete med målmatriser och förbedömningsfrågor på program- respektive huvudområdesnivå.

NMT:s grundutbildningsråd genomförde en temadag kring Högskoleverkets kvalitetsutvärdering. Till detta möte var två av nyckelpersonerna från omgång 1 inbjudna för redovisa sina erfarenheter, dels från arbetet med att skriva självvärdering och dels från deltagande i en av Högskoleverkets bedömargrupper. Efter temadagen lades sista handen vid den ramplanering som fakultetsnämnden fattade beslut om i oktober.

Institutionernas kvalitetsarbete

Institutionerna arbetade under 2011 intensivt med pedagogisk utveckling och med åtgärder för att på annat sätt öka genomströmningen. Några exempel är

- fortsatt utveckling av pedagogiken kring e-lärande och e-plattformar, vilket alla institutioner arbetat med,
- inrättande av kursteam,
- didaktiska projekt över institutionsgränserna,
- förändrad struktur på kurserna med fler delmoment och delexaminationer,
- ökad uppföljning av studenter och stöd till dem som släpar efter.

På Mittuniversitetet ges varje år en kurs i högskolepedagogik och flexibelt lärande, 15 hp. Vår- och höstterminerna 2011 deltog 100 individer i kursen, 70 av dem var kvinnor.

LRC

Hösten 2009 etablerades Lärande- och Resurscentrum, LRC, som en didaktisk stödverksamhet med uppgiften att samordna och utveckla lärandestödet till universitetets lärare och studenter. Verksamheten har successivt byggts upp som en självständig avdelning under biblioteket. LRC samordnar och interagerar med personer och verksamheter över hela lärosätet.

Under 2011 hade LRC för första gången en koordinator på plats på alla campus och verksamheten samordnades med Mittuniversitetets övergripande utbildningsstrategi för e-lärande. En stor del av 2012 års uppdrag vid LRC är därigenom integrerade med andra verksamheter och modellprojekt vid universitetet som helhet.

2011 innebar en etablering av studentmentorer, tillgängliga dagtid, på campusbiblioteken. Mentorena är studenter som redan läser vid universitetet och som kan ge andra studenter hjälp med frågor som rör allt från inloggning i studentportal eller lärplattform till frågor om uppsatsskrivning. För att stötta studenter även under sommaren, en period då det till största delen är distansstudenter som hör av sig, fanns studentmentorer tillgängliga via nätet mellan kl 16-20.

Under hösten 2011 var LRC delaktigt i att återetablera matematikstöd i Sundsvall i samarbete med studenter och lärare. I utbildningsstrategiprojektet *Blended Learning* deltog LRC i arbetet med att kvalitetssäkra e-lärande genom att vidareutveckla riktlinjer och manualer för kursutveckling.

Ett av LRC:s uppdrag är att samordna introduktions- och avslutningsaktiviteter, en uppgift som genomförs i samverkan med studentkårerna. Introduktionsveckor genomfördes för de nyantagna studenterna vid varje terminsstart liksom avslutningshögtider på alla campus för de studenter som avslutat sina studier

Hållbar utveckling inom utbildningen

Begreppet hållbar utveckling har en social, en ekonomisk och en ekologisk dimension. Dimensionerna speglas i Mittuniversitetets verksamhet inom både utbildning och forskning.

Den sociala dimensionen illustreras i ämnena socialt arbete, sociologi och statsvetenskap med tyngdpunkt på social rättvisa och välfärd. Inom rehabiliteringsvetenskap ligger fokus på ett hållbart arbetsliv och i historia behandlas hur sociala, ekonomiska och miljömässiga processer påverkar människan som samhällsvarelse. Ämnet svenska ger studenterna förståelse för samspelet mellan språk och kultur. Ett nytt forskningsprojekt inom psykologi är inriktat mot psykologiska aspekter

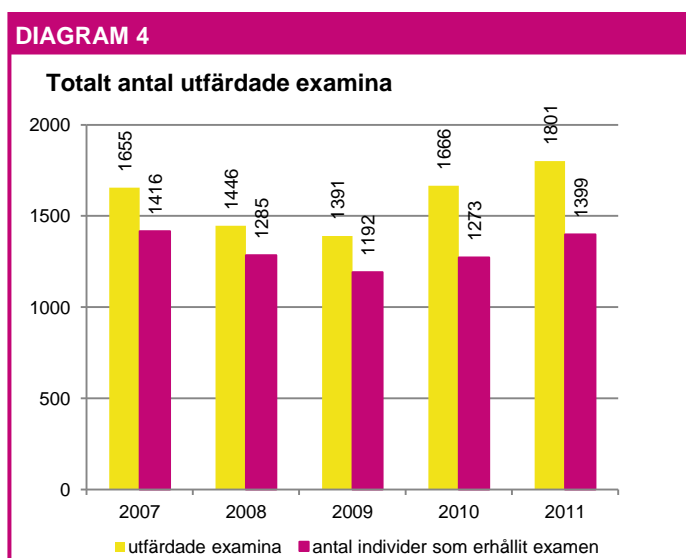
ter på förändrat energianvändningsbeteende. I lärarutbildningen ingår hållbar utveckling med frågor om hur hållbar utveckling kan konkretiseras i pedagogisk verksamhet.

Den ekologiska dimensionen är central i utbildningar inom ekoteknik. Forskning inom biologisk mångfald syftar till uthålligt skogsbruk och inom kemiområdet utvecklas naturliga produkter för bland annat insektsbekämpning.

Hållbar utveckling speglas även i Mittuniversitetets sätt att arbeta med distansöverbyggande teknik. Telefon, data- och videokonferenser ingår i kommunikationsmönster och möteskultur. Det handlar både om att reducera negativ miljöpåverkan och om att hushålla med studenters och medarbetares tid.

2.7 Examina

År 2011 utfärdade Mittuniversitetet 1 801 examensbevis till 1 399 personer. Det var det högsta antalet sedan Mittuniversitetets bildades. Kvinnor svarade för drygt 60 procent av totalantalet.

Cirka 400 studenter tog ut dubbla examina. Till större delen var det lärarexamina och sjuksköterskeexamina som kompletterades med en kandidat- eller magisterexamen.

Det totala antalet utfärdade examina ökade med drygt 8 procent jämfört med antalet utfärdade examina under 2010. Generella examina ökade medan antalet yrkesexamina minskade något.

TABELL 20

Totalt antal utfärdade examina

Examina	2008	2009	2010	2011
Högskoleexamen	31	48	61	91
Kandidatexamen	424	466	637	718
Magisterexamen med ämnesdjup	154	136	207	216
Magisterexamen med ämnesbredd	34	18	7	7
Masterexamen	-	6	15	60
Yrkesexamen	803	717	739	709
Totalt	1 446	1 391	1 666	1 801

Generella examina

Ökningen av antalet utfärdade högskoleexamina är jämnt fördelad över flera huvudområden med datateknik som tydligaste exempel. Kandidatexamina ökade mest inom huvudområdet socialt arbete, vilket beror på att de studenter som ansöker om socionomexamen också ansöker om kandidatexamen. I övrigt var det medie- och kommunikationsvetenskap samt grafisk design som ökade mest och därefter folkhälsovetenskap, idrottsvetenskap, journalistik samt maskinteknik.

TABELL 21
Kandidatexamen med huvudområde* och med huvudämne, grupperad

Huvudområdesgrupp	2008	2009	2010	2011
Humaniora och konst	20	26	34	45
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	151	158	293	312
Naturvetenskap, matematik och data	23	12	16	21
Pedagogik och lärarutbildning	17	25	32	36
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	173	201	215	221
Teknik och tillverkning	16	22	27	52
Tjänster	24	22	20	31
Total	424	466	637	718

*Examensformen infördes 1 juli 2007 som en konsekvens av Bologna-processen

Antalet magisterexamina ökade endast marginellt utom för huvudområdet företagsekonomi.

TABELL 22
Magisterexamina med huvudområde* och med huvudämne samt med ämnesbredd, grupperad

Huvudområdesgrupp	2008	2009	2010	2011
Humaniora och konst	2	5	3	3
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	44	58	88	77
Naturvetenskap, matematik och data	17	5	20	9
Pedagogik och lärarutbildning	2	1	2	6
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	54	53	83	113
Teknik och tillverkning	35	14	11	8
Deltotal	154	136	207	216
Magisterexamen med ämnesbredd	34	18	7	7
Total	188	154	214	223

*Examensformen infördes 1 juli 2007 som en konsekvens av Bologna-processen

Antalet masterexamina ökade och under året utfärdades 60 stycken, flest inom elektronik, datateknik och miljövetenskap.

TABELL 23**Masterexamen med huvudområde, grupperad**

Huvudområdesgrupp	2009	2010	2011
Humaniora och konst	-	1	-
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	-	-	4
Naturvetenskap, matematik och data	1	6	10
Pedagogik och lärarutbildning	-	-	-
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	-	1	8
Teknik och tillverkning	5	7	34
Tjänster	-	-	4
Totalt	6	15	60

Yrkesexamen

Bland de utfärdade yrkesexamen är det i stort sett endast Högskoleingenjörsexamen med inriktningen maskinteknik som ökat i antal. Antalet civilingenjör- och socionomexamen minskade.

TABELL 24**Yrkesexamen, exkl. lärarexamen**

Examensbenämning	2008	2009	2010	2011
Biomedicinsk analytikerexamen	-	-	-	1
Civilingenjörsexamen	6	19	19	7
Högskoleingenjörsexamen	33	33	34	44
Sjuksköterskeexamen	180	189	190	192
Social omsorgsexamen	-	-	1	6
Socionomexamen	208	180	168	145
Specialistsjuksköterskeexamen	60	80	91	83
Yrkeshögskoleexamen	1	2	-	-
Yrkesteknisk högskoleexamen	-	1	-	-
Deltotal	488	504	503	478

Inom läraryrket finns en rad olika examensbenämningar och 2011 fick Mittuniversitetet examensrätter för den nya lärarutbildningen. Många sökte under året lärarlegitimation, vilket medförde att ett hundratal dubletter och intyg utfärdades till dem som förlagt sina gamla examens- eller utbildningsbevis.

TABELL 25**Antal utfärdade lärarexamina**

	2008	2009	2010	2011
enl. äldre studieordning *	38	-	-	-
Lärarexamen, inriktning: förskola, förskoleklass, grundskolans tidigare år samt fritidshem	234	157	164	155
Lärarexamen, inriktning: senare år och gymnasiet	43	57	72	76
Totalt	315	214	236	231

* (upphört from 1 juli 2008) innehåller Barn- och ungdoms-pedagogisk examen, Grundskollärarexamen 1-7 samt 4-9 och Gymnasielärarexamen.

Kvalitetsutmärkelsen DS-label

Mittuniversitetet tilldelades 2011 utmärkelsen DS-label av Europeiska kommissionen. Alla svenska examensbevis ska åtföljas av ett Diploma Supplement, DS, som på engelska beskriver var i det svenska utbildningssystemet som studentens examensbevis hör hemma och vad som har fordrats för att genomgå utbildningen och erhålla examen. DS-label är en kvalitetsstämpel som bekräftar att universitetet har den tydlighet och detaljgrad som fordras för dokumentens användbarhet utanför Sverige.

3 Utbildning på forskarnivå

3.1 Utveckling och kvalitetssäkring

Utveckling 2001–2011

Mittuniversitetets utbildning på forskarnivå har utvecklats sedan år 2001. Då fick dåvarande Mitthögskolan ett brett naturvetenskapligt vetenskapsområde. Det innebar rätt att anta egna forskarstuderande och utfärda doktors- och licentiatexamen inom vetenskapsområdet. Ett tjugotal forskarstuderande antogs under det första året inom åtta nyinrättade ämnen.

Vid utgången av 2001 fanns drygt 150 forskarstuderande som var finansierade av Mitthögskolan och majoriteten var antagna på andra lärosäten. Utvecklingen gick sedan snabbt och redan 2003 finansierade Mitthögskolan 209 forskarstuderande, varav 69 var antagna på det egna lärosätet och 140 på andra lärosäten.

År 2005 fick Mitthögskolan universitetsstatus och blev Mittuniversitetet. Med detta följde den eftertraktade rätten att ge utbildning på forskarnivå även inom humanistisk-samhällsvetenskapligt vetenskapsområde och ett trettiotal forskarstuderande antogs i sex ämnen. Samma år inrättades fler ämnen på forskarnivå inom de bägge vetenskapsområdena. År 2007 tillkom forskarutbildning knuten till lärarutbildningen. Idag finns 21 ämnen på forskarnivå.

Antalet egna forskarstuderande har ökat från ett tjugotal 2001 till drygt 250 år 2011. Antalet forskarstuderande aktiva vid, och finansierade av, Mittuniversitetet men antagna vid andra lärosäten har minskat drastiskt. Ett 10-tal av Mittuniversitetets forskarstuderande är finansierade av lärosäten utan examensrättigheter. Såväl antagning till som examina på forskarnivå har under åren varierat i cykler, bland annat kopplat till finansieringsmöjligheterna.

Under de tio år som Mittuniversitetet har haft utbildning på forskarnivå har det internationella intresset för forskarutbildningen ökat. Som följd har Mittuniversitetet fått ett ökat antal forskarstuderande med utländsk bakgrund, framförallt inom teknik och naturvetenskap.

Forskarskolor

Deltagandet i forskarskolor har varit betydelsefullt för Mittuniversitetets utveckling och kvalitetssäkring. Redan 2001 var Mitthögskolan partnerhögskola i fyra forskarskolor: Telekommunikation, Matematik och beräkningsvetenskap, Genusvetenskap samt Vård och omsorg. Mittuniversitetet deltar fortfarande i de tre senare.

- Mittuniversitetet har sedan 2003 deltagit i forskarskolan *FPIRC – Forest Products Industry Research College*, som samordnar utbildning och fortbildning med vetenskapligt fokus inom pappers- och massaområdet. 2011 var lärare och forskarstuderande aktiva i forskarskolan.
- Sedan 2006 är Mittuniversitetet huvudman för *Forskarskolan i mekanisk massa*, en forskarskola för industridoktorander finansierad av KK-stiftelsen och nio företag. Under 2011 pågick åtta doktorandprojekt inom forskarskolan.
- Under 2011 hade Mittuniversitetet en doktorand finansierad av *Forskarskolan i matematik och beräkningsvetenskap* (huvudman Uppsala universitet) och en handledare från Mittuniversitetet ingick i styrelsen.
- Inom *Forskarskolan avancerade material för 2000-talet* (huvudman Uppsala universitet) följer forskarstuderande vid Mittuniversitetet kurser och en handledare var styrelseledamot.
- *Den nationella forskarskolan i socialt arbete* har initierats nationellt av professorer inom ämnet i syfte att bland annat samordna kurser på forskarnivå. I forskarskolan deltar tolv lärosäten, med Göteborgs universitet som värduniversitet. I styrgruppen ingår en handledare från Mittuniversitetet.

- *Nationella forskarskolan i vård och omsorg* har Karolinska Institutet som huvudman. Mittuniversitetet har varit involverad i forskarskolan under ett antal år och har fyra forskarstuderande antagna vid forskarskolan.
- Mittuniversitetet deltar i *Nationella forskarskolan i naturvetenskapens matematik och teknik och dessa ämnens didaktik, LicFontD*, som är ett samarbete mellan 13 lärosäten. Forskarskolan erbjuder forskarutbildningsplatser till licentiatexamen för yrkesverksamma lärare och förskollärare.

Kvalitetssäkring

Arbetet för att kvalitetssäkra forskarutbildningen har pågått sedan 2001 och idag har Mittuniversitetet en väl fungerande struktur för utbildning på forskarnivå. Ett regelverk för disputationer, licentiatseminarier, individuella studieplaner, allmänna studieplaner, kurser på forskarnivå mm har utarbetats. 2008 etablerades en forskningsdatabas som bland annat hanterar individuella studieplaner elektroniskt. Därigenom kan fakulteterna på ett strukturerat och systematiskt sätt granska, bedöma och jämföra studieplaner.

En viktig del av kvalitetssäkringen är möjligheten att erbjuda Mittuniversitetets egna forskare en handledarutbildning. Sedan 2002 genomförs handledarutbildningen varje år med ett stort antal deltagare, även handledare från Mittuniversitetets externa partners. 2011 var det 34 personer varav 16 kvinnor som fullföljde den.

Under 2011 fortsatte fakultetsnämnderna arbetet med kvalitetssäkringen. I och med den nya högskoleförordningen har regelverket genomgått en revision, bland annat har en ny antagningsordning för utbildning till forskarnivå fastställts. En handläggningsordning för indragning av resurser för handledning är under utarbetande.

Från och med den första januari 2011 införlivades ämnena pedagogik och ämnesdidaktik som tidigare låg under lärarutbildningsnämnden i fakulteten för humanvetenskap. Högskoleverket kritiserade ämnesdidaktik på en rad punkter och ämnet avvecklades. Fakultetsnämnden initierade 2010 en översyn av alla ämnen på forskarnivå som ledde till att kriterierna för inrättande av ämne på forskarnivå skärptes, en årlig uppföljning av alla ämnen på forskarnivå ska göras och en ordning för avveckling av ämnen på forskarnivå fastställdes.

Fakulteten har behållit kraven att det ska finnas två externa ledamöter i betygsnämnden och skärpt kraven för hur avhandlingspoäng ska redovisas i de individuella studieplanerna. Detta har lett till en genomgripande diskussion i de flesta ämnen, och tydliga modeller har utarbetats för hur avhandlingspoäng ska hanteras. Alla handledare ska ha genomgått en handledarutbildning eller av fakulteten bedömts ha motsvarande kompetens.

Fakulteten för naturvetenskap, teknik och medier omarbetade samtliga riktlinjer för utbildning på forskarnivå under 2011. Det gäller regler för disputation, licentiatseminarier, opponent och betygsnämnd, kurser, studieplaner och uppföljning. En bidragande orsak var den nya högskoleförordningen, men fakulteten tog också tillvara erfarenheter från de tio åren med vetenskapsområde. En ny mall för kursplaner för kurser på forskarnivå har utarbetats.

De forskarstuderande kan få en mentor, en erfaren handledarutbildad vid sidan av handledaren och under 2011 inleddes en översyn av mentorssystemet.

Fakulteten tydliggjorde även kriterierna för inrättande av ämne på forskarnivå och tog fram kriterier för avveckling av ämnen på forskarnivå.

3.2 Forskarstuderande och examina

Utveckling av antalet forskarstuderande

Antalet aktiva forskarstuderande ökade med knappt tio personer under 2011. Därutöver fanns ett fåtal som var föräldralediga eller vars finansiering tagit slut och dessa ingår inte i redovisningen. Av de aktiva forskarstuderandena är andelen kvinnor 56 procent.

TABELL 26
Antal forskarstuderande antagna vid Mittuniversitetet

Nämndområde	2008	2009	2010	Därav		
				2011	Företags- doktorander	Finansierade av andra lärosäten
Humanvetenskap		78	94	109	10	7
Naturvetenskap, teknik och medier		115	126	134	20	2
Läraryt utbildning		12	14			
Totalt	153*	205	234	243	30	9
Därav kvinnor	81	109	129	136	17	8

* t.o.m. 2008 redovisades per vetenskapsområde

År 2011 antogs fler forskarstuderande än 2010. Inom naturvetenskap och teknik antogs fler än tidigare år med målet att avlägga licentiatexamen.

Antalet antagna per år varierar i cykler och beroende på omfattningen av den externa finansieringen.

Företagsdoktorander finansieras av och arbetar på till exempel företag, sjukhus, kommuner eller i en organisation. De ingår i en forskningsmiljö på Mittuniversitetets och handleds där i sina forskarstudier

TABELL 27
Antal personer som antagits till forskarutbildning vid Mittuniversitetet 2011

Nämndområde	Totalt antal som antogs till forskarutbildning 2011	varav antagits till studier för lic.examen
Humanvetenskap	14	3
<i>därav kvinnor</i>	12	3
Naturvetenskap, teknik och medier	37	14
<i>därav kvinnor</i>	15	4
TOTALT	52	17
<i>därav kvinnor</i>	27	7

Examina inom forskarutbildningen

Totalt utfärdades under året 41 examina på forskarnivå. Sexton av de examinerade var kvinnor.

Av utfärdade examina är 17 licentiatexamina och 24 doktorsexamina. Flertalet, 31 stycken, utfärdades inom NMT, de flesta inom ämnet data- och systemvetenskap följt av ämnet elektronik. I övrigt var fördelningen av examinerade bland ämnena jämn.

TABELL 28**Examina inom forskarutbildningen, antagna vid Mittuniversitetet**

Nämndområde	2008		2009		2010		2011	
	Lic	Dr	Lic	Dr	Lic	Dr	Lic	Dr
Humanvetenskap*	-	6	1	3	1	8	1	9
Naturvetenskap, teknik och medier	7	24	7	13	6	12	16	15
Total	7	30	8	16	7	20	17	24
andel kvinnor	29%	30%	75%	63%	43%	40%	47%	33%

* inkl. Lärarutbildning

Breddad rekrytering inom forskarutbildningen

Mittuniversitetet har en bred rekrytering inom grundutbildningen, sett till föräldrarnas utbildningsbakgrund, studenternas ålder och livssituation. Inför Mittuniversitetets årsredovisning 2008 gjorde Statistiska Centralbyrån en uppföljning av Mittuniversitetets forskarstuderande, som visade att de i högre utsträckning än riket kom från så kallade studieovana miljöer.

En ny jämförelse gjordes i början av 2011 av doktorandnybörjare under 35 år för tidsperioden 2004/05-2008/09, exklusive utländska doktorander. Mittuniversitetets nya forskarstuderande har nu i lika stor utsträckning som i riket föräldrar med eftergymnasial utbildning. De har dock i lägre utsträckning föräldrar med forskarutbildning.

Den internationella rekryteringen till forskarutbildning är en annan aspekt på breddad rekrytering. Mittuniversitetet har, som de flesta andra svenska lärosäten, en ökad andel forskarstuderande som kommer från andra länder.

4 Forskning

4.1 Inriktning

Nyfikenhet, närhet och nytta i forskningen

En livskraftig och framgångsrik forskning bygger på det förutsättningslösa sökandet efter kunskap. Forskarens egen nyfikenhet ska kunna styra valet av undersökningsobjekt och metoder för att nå ny kunskap. En livskraftig forskningsmiljö använder sin frihet till nytta för mänskligheten och för en hållbar utveckling. Akademiska diskussioner och kollegialt samspel är nödvändiga.

Vid Mittuniversitetet har den kollegiala diskussionen betonat *Nyfikenhet, Närhet och Nytt*a som ledord för forskningen. Ledorden kommunicerar att drivkraften i forskningen är nyfikenheten, att det finns en strävan att vara till nytta för samhället och att forskningen ska vara lättillgänglig och nära för omvärlden.

Mittuniversitetet utför och nyttiggör en betydande del av forskningen i direkt samverkan med externa, ofta regionala, intressenter inom näringsliv och samhällsorganisationer. Samverkan med omgivande samhälle, från lokala intressenter till internationella aktörer, är avgörande för en stark forskning.

Mittuniversitetets forskning

Mittuniversitetet har såväl ämnesforskning som profilerad forskning. Forskningen har koppling till universitetets utbildningar och förankrar dessa i aktuella vetenskapliga rön och frågeställningar.

Ämnesforskningen är grunden både för utbildning och för den profilerade forskningen. Den har avgörande betydelse för utveckling av ny kunskap. Den utgör förutsättningen för regional kompetensförsörjning och kompetensutveckling.

Den profilerade forskningen kan, genom interdisciplinär samverkan angripa komplexa problemområden. Det är ofta i interaktionen mellan olika discipliner som banbrytande forskningsresultat uppstår. Denna forskning är organiserad i profilmråden där resultaten också bidrar till utveckling och tillväxt. Forskningen bedrivs i nära samverkan med ledande externa partners i regionen och genom universitetets innovationsstöd skapas nya verksamheter. Profilerarna har till övervägande del byggts upp utifrån förutsättningar som är specifika för universitetet och intressenter i samhället omkring.

Forskningsstrategi 2012–2016

Forskningens framgång bedöms genom de vetenskapliga resultatens genomslag, de svar som lämnas på viktiga samhällsfrågor och genom forskarnas förmåga att formulera nyskapande problemställningar och lösningar. Nationella och internationella jämförelser visar att delar av forskningen vid lärosätet hör till den främsta i Sverige och att lärosätet är världsledande inom vissa områden.

Under 2011 utarbetades en forskningsstrategi för perioden 2012-2016. Strategin fastställdes av universitetsstyrelsen i december 2011 och pekar ut mål och prioriteringar för lärosätet medan forskningens faktiska innehåll och metoder hanteras av kollegiet av forskare inom respektive område. Forskarna ansvarar för att formulera strategiska mål och koordinera verksamheten inom sina forskningsfält.

Nedan följer resultat från några av de områden där Mittuniversitetet bedriver forskning. De exempel som valts är forskningsprofilerna och centrumbildningarna inom KK-miljön samt *Risk and Crisis Research Center*

Forskningsprofilering

Mittuniversitetet blev i slutet av året godkänt som KK-miljö. Det uppfattas som en bekräftelse på att universitetet har både en hög vetenskaplig kvalitet i sina projekt och en dokumenterad förmåga till samproduktion med det privata näringslivet. Samproduktionen leder till höjd kompetensnivå hos alla aktörer och till att forskningsresultaten kommer till nytta i samhället.

KK-stiftelsen storsatsar på Mittuniversitetets forskning

Mittuniversitetet har utnämmts till så kallad KK-miljö. Det innebär att KK-stiftelsen satsar på två av Mittuniversitetets profilerade forskningsområden i ett tioårigt engagemang.

– Att vi i nationell konkurrens erövrar ett så åtråvärt erkännande är en bekräftelse på att vi har forskning av hög klass och internationell kvalitet, säger Anders Söderholm, rektor för Mittuniversitetet.

Konkret innebär satsningen att Mittuniversitetet övertar en del av granskningsprocessen för ansökningar till KK-stiftelsen inom två av universitetets profilerade forskningsområden, *Skogen som resurs* med centrubildningen FSCN och *Industriell informationsteknologi och digitala tjänster* med centrubildningen STC. I ett senare skede ges möjlighet att även inkludera universitetets profilområden inom idrott, sportteknologi och turism till KK-miljön.

Pressmeddelande 2011-12-16

Mittuniversitetets arbete med att utveckla och kvalificera sig som en KK-miljö pågick under 2010 och 2011. KK-miljön har visionen *”Skog och fjäll som resurser för näringsliv och livskvalitet”*. Kärnan är fyra profilområden som idag bedriver forskning tillsammans med partners utanför akademien. Profilområdena är *Skogen som resurs*, *Industriell IT och digitala tjänster*, *Hälsa idrott och sportteknologi* samt *Turism och upplevelser*. Visionen integrerar forskning vid universitetet med innovationssystem baserade på regionala förutsättningar och utvecklingsstrategier. Mittuniversitetets profil bidrar därför på ett samlat sätt till en hållbar utveckling och tillväxt. Det gäller inte bara natur, råvaror och teknik utan även resurser som kultur, livskvalitet och tjänster.

Utvecklingsarbetet har genomförts som ett samlat projekt med medel från KK-stiftelsen. I arbetet ingick att samlat redovisa resultat under 2010 såväl vad gäller examina som publikationer och resurser. Publiceringar och examina inom den planerade KK-miljön utgör en betydande andel av Mittuniversitetets totala resultat. Finansieringen från företag motsvarar i storleksordningen 20 procent av den totala finansieringen som 2008-2010 uppgick till 122 miljoner. Arbetsinsatsen uppgick till 122 personår.

Baserat på omsättning och personal, omfattade miljöns forskningsinriktningar ca 35 procent av lärosätets totala forskning 2010 och 2011. Satsningen på KK-miljön sätter således prägel på Mittuniversitetets verksamhet. En framgångsrik verksamhet driver forskningens profilering och synlighet och stärker den samlade kompetensen för samproduktion.

KK-miljön kommer att drivas skarpt från 2012 och kommer då att omfatta de fyra profilområden som ingår i visionen.

Utfallet för 2011 föreligger ännu inte på denna detaljnivå, men verksamheten 2011 låg på samma aktivitetsnivå som 2010.

För närvarande pågår ett arbete med att utveckla modeller för att följa upp profilerna i ledningsinformationssystemet LISA. Utvecklingsarbetet kommer att underlätta uppföljningen 2012.

TABELL 29

Redovisning av verksamhet inom KK-miljön, resultat

		Skogen som resurs FSCN	Industriell IT STC	Hälsa, idrott, sporttek. NVC	Turism & upplevelser ETOUR	TOTALT
Examinationer, 2008–2010						
Doktorsexamina	Män	5	9	5	0	19
	Kvinnor	3	1	1	1	6
Licentiatexamen	Män	3	7	2	1	13
	Kvinnor	5	1	2	1	9
Antal publikationer, 2008–2010						
Artiklar i vetenskapliga tidskrifter	antal	75	31	74	27	207
Konferensartiklar	antal	46	110	82	11	249
Antal företag som genomför forskning i samproduktion med lärosätet inom miljön, 2010						
Antal företag		7	53	3	7	70
Sampublicerade tidskriftartiklar och konferensartiklar, 2008–2010						
Artiklar i vetenskapliga tidskrifter	antal	23	9	4		36
Konferensartiklar	antal	13	20			33
Sökta patent	antal	3	5	1		9
Nya produkter och tjänster	antal	2	12	4		18

FSCN - Fibre Science and Communication Network

FSCN organiserar den forskning inom Mittuniversitetet som utvecklar värde inom skogsindustrin och relaterade industriella områden. Forskningen bidrar till utvecklingen av ett hållbart samhälle genom förbättrade tillverkningsprocesser, energisystem och material, som baseras på förnyelsebar råvara och har ett fokus mot minskad miljöpåverkan.

Genom ett långsiktigt utvecklingsarbete det senaste året, till viktiga delar samfinansierat med EU mål 2, Länsstyrelsen i Västernorrland, KK-stiftelsen och industrin, har FSCN byggt upp en unik position inom det skogsindustriella fältet och bedriver inom delar av sina specialistområden världsledande forskning, särskilt inom fältet resurseffektivisering av mekanisk massatillverkning.

Regional mångmiljonsatsning stärker svensk skogssektor

Ett trettiotal forskare vid Mittuniversitetets världsledande forskningscentrum FSCN ska under tre år utveckla metoder och produkter för att stärka konkurrenskraften och öka energiprestandan hos svensk skogsindustri. Drygt 70 miljoner kronor satsas på projektet.

– Skogsindustrin i Sverige står inför nya utmaningar. Världens klimatomställning skapar nya unika möjligheter för förnybara varor och energi samtidigt som lönsamheten för traditionella pappersprodukter minskar. Det är nödvändigt men också spännande att utveckla nya produkter och effektivare produktionssystem för att Sverige ska fortsätta vara världsledande tillverkare av produkter från våra egna skogar” säger Olof Björkqvist, projektledare för det nya projektet FORE, *Forest as a resource*.

Mittuniversitetet, Länsstyrelsen i Västernorrland och Tillväxtverket /EU mål 2 satsar tillsammans 73 miljoner kronor på projektet.

Pressmeddelande 2011-02-23

STC – Sensible Things that Communicate

Forskningsprofilen Sensible Things that Communicate (STC) vid Mittuniversitetet, startade våren 2005 genom en satsning av KK-stiftelsen. Totalt har KK-stiftelsen satsat 36 miljoner kronor under sex år och näringslivet har bidraget med lika mycket. Avsikten med satsningen var att utveckla en forskningsmiljö som med tiden förväntades bli nationellt, och på sikt även internationellt, konkurrenskraftig och uppmärksam. Det har nu utvärderats.

STC överträffar alla mål vad gäller antalet publikationer, examina, patent, prototyper och avknopningsföretag. Utvärderarna lyfter fram att forskningsresultaten har haft stor inverkan på det svenska forskningssystemet och att man inom vissa områden är internationellt konkurrenskraftig.

De samarbetsföretag som experterna intervjuat konstaterar att nyttan av forskningssamarbetet bedöms genomgående som klart större än kostnaden. Samarbeten med företagen har lett till patentansökningar och produktutveckling för företagen. Ett företag har till exempel byggt vidare på en befintlig produkt och gjort den mer kostnadseffektiv.

Verksamheten vid STC fortsätter nu genom ett tvåårigt forskningsbidrag från KK-stiftelsen.

Nationellt Vintersportcentrum (NVC)

Vintersportcentrum vid MIUN, Campus Östersund har verkat ett tiotal år. Det startade som ett testcenter för idrottsaktiva och med tiden fick ett större fokus på skidåkare och skidåkning. Forskningsprofilen har under senare år blivit mer dominerande, först med en fysiologisk inriktning men gradvis har metod arsenal och kunskapsbas vidgats. Biomekanik och GPS-baserade system är nu en integrerad del av verksamheten.

Antalet publikationer har ökat mycket starkt de senaste åren. Idag ingår både längd och utförsåkning i studierna. De flesta studierna har en tillämpad karaktär och är publicerade i internationella tidskrifter. De publicerade artiklarna avser ofta ett mer basalt sökande om hur människokroppen fungerar under muskelarbete, det vill säga skidåkning brukas som intervention för analys av hur viktiga funktioner regleras i den mänskliga kroppen under arbete. Bredden av aktiva medarbetare har vidgats och det finns nu många utländska forskare (under utbildning eller mer seniora) vilket visar att NVC har blivit en mötesplats i världen för avancerad forskning inom skidåkning.

Elitskidåkare och Miunforskare utvecklar nya produkter

Nya tävlingsdräkter och bättre vallajärn – det är resultat av samarbete mellan forskare och elitaktiva. Nu startar Nationellt Vintersportcentrum vid Mittuniversitetet ett pilotprojekt där elitaktiva skidåkare, så kallade lead users, involveras i forskning och utveckling. Projektets första fas pågår under 2012.

- För oss på NVC handlar det om att hitta modeller och strukturer för hur våra världsstjärnor i skidgrenarna och deras tränare kan involveras i våra projekt. De kan bidra med erfarenheter och frågeställningar från fältet, säger Sture Espwall, ställföreträdande verksamhetsledare vid Nationellt Vintersportcentrum, NVC.

Genom att NVC har ständig tillgång till elitaktiva idrottare och tränare, bland annat genom en nära koppling till Sveriges Olympiska Kommitté, är möjligheterna till forskning och produkt- och tjänsteutveckling goda.

- Vid NVC finns en bred kompetens inom fysiologi, biomekanik och prestationsteknologi samlad på ett och samma ställe inom Mittuniversitetet, säger Sture Espwall.

Pressmeddelande 2011-12-22

ETOUR

ETOUR har som mål att göra institutet till en ledande miljö för turismforskning i Europa. Två större forskningsområden har utmärkt sig under året; det ena är friluftsliv och naturturism, där bland annat nya aktivitetsmönster och internationella besökare stått i fokus, det andra är tjänsteinnovation där flera forskningsområden kopplas till varandra för att skapa bättre förståelse av innovationsprocesser i besöksnäringen.

Forskare vid institutet publicerade under året tolv artiklar i internationella tidskrifter, flera kapitel i internationella antologier, egna rapporter, samt flera populärvetenskapliga publikationer.

Till nya, externfinansierade projekt inom institutet räknas Kunskapsdestination Åre, Popcultour, och Kunskapsdriven turismutveckling. ETOUR ordnade en internationell konferens inom

ramen för Regional Studies Association med titeln *Innovation Processes and Destination Development in Tourist Resorts* vid Campus Östersund. Konferensen kommer att leda till en specialutgåva av *European Planning Journal* med några av de mest uppmärksammade bidragen.

Verksamheten hade ett stort genomslag i media, både kring forskningresultaten i sig, och i sammanhang där personer från ETOUR uttalat sig som experter i frågor kring följderna för turistnäringen av den sk arabiska våren, arbetsmarknadsfrågor, evenemangs- och arenafrågor, all-inclusiveturism, transport- och energisystemets omställning och internationella besökare i landet.

Framgångar och hinder för naturturistiskt företagande

Den 1 september hålls Forum för naturturism. Där presenterar Etour forskningsresultat med fokus på naturturistiskt företagande och den internationella marknaden för svensk naturturism. Naturen lyfts ofta fram som en viktig resurs för svensk turism och har stor betydelse för bilden av Sverige internationellt.– Vi har identifierat 26 framgångsfaktorer och 15 hinder. Ledningsfaktorer, livsstil och den finansiella situationen hör till de viktigaste framgångsfaktorerna medan dålig lönsamhet, brist på kapital för investeringar samt skattenivåer rankades högst bland hindren. Även begränsande infrastruktur har betydelse, säger Peter Fredman professor vid Etour.

På Forum för naturturism presenteras också forskningsresultat som visar på naturens betydelse för den internationella marknaden, allemansrättens betydelse för naturturismföretagen, samt företagets inställning till olika typer av tillrättaläggning i naturen.

Pressmeddelande 2011-09-01

Andra profiler

Risk and Crisis Research Center

Risk and Crisis Research Center (RCR) utvecklar och kommunicerar kunskap om risk, kris och säkerhet. Det är en för Sverige unik verksamhet. RCR:s verksamhet består av forskning, utbildning och samverkan. RCR fungerar som en paraplyorganisation för enskilda och grupper av forskare och som samordnare av aktiviteter både inom universitetet och i samverkan med det omgivande samhället. RCR finansieras delvis med anslagsmedel men har också tilldelats forskningsmedel från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och från Vetenskapsrådet.

Aktiviteterna under 2011 omfattade bland annat fyra öppna seminarier och fyra forskningsseminarier, en forskardag, en studentkonferens och två workshops med externa intressenter. RCR stod som värd för European Sociological Associations internationella konferens *Risk, Uncertainty and Policy* i mars 2011, med deltagare från 18 länder och också deltagit i ett stort antal konferenser och mässor. RCR deltar i två sjunde ramprogramprojekt, PRACTISE och PEP med start maj 2011 respektive januari 2012.

Under året publicerades åtta artiklar, tre kunskapsöversikter och 18 konferensbidrag inom ramen för RCR.

Ny miljonsatsning på krisforskning

Mittuniversitetets centrum för risk- och krisforskning får 5,5 miljoner kronor. Medlen ska användas till att studera hur organisationer samverkar vid kriser. Vid exempelvis större bränder eller översvämningar samverkar allt från kommuner, landsting och länsstyrelser till privata företag och frivilliga organisationer.

– Att lösa kriser tillsammans har organisationer gjort länge, men ingen har på kommunal nivå studerat hur denna samverkan egentligen går till och hur man kan förbättra den, säger Erna Danielsson, projektledare.

Forskningsprojektet kommer att studera ordinära kriser. Studierna sker på kommunal nivå. Forskarna kommer särskilt att fokusera på hur man i olika organisationer tolkar och förstår en och samma händelse.

I forskningsprojektet deltar även forskare från Disaster Research Center, University of Delaware, USA. Projektet pågår under tre år, med start 2012. I MSB utlysning kom 153 ansökningar in. Endast åtta ansökningar beviljades. Totalt delades 42 miljoner kronor ut.

Pressmeddelande 2011-10-12

4.2 Forskningskompetens och forskningsresurser

Forskningskompetens

Antalet professorer vid Mittuniversitetet ökar för varje år. De utgjorde 2011 tillsammans 17 procent av lärarkategorin mot 15 procent året innan.

TABELL 30

Antal professorer, personår

Nämndområde	2008	2009	2010	2011
Humanvetenskap	21	23	21	31
Naturvetenskap, teknik och medier	36	35	41	39
Läroutbildning		2	2	
Summa personår	57	60	64	70
Antal individer	66	70	80	86
Därav antal kvinnor	12	12	12	20
Andel kvinnor %	18%	17%	14%	23%

Vid årsskiftet 2011/2012 fanns 20 professorer som var kvinnor, vilket är en ökning jämfört med föregående år.

Docenter är en handledarresurs i forskarutbildningen och de är också presumtiva professorer. Mittuniversitetet hade vid utgången av året 48 docenter varav 33 inom fakulteten för humanvetenskap, HUV, och 15 inom fakulteten för naturvetenskap, teknik och medier, NMT. Inom HUV är hälften av docenterna kvinnor. Inom NMT är tre av docenterna kvinnor.

Nämnderna avsätter medel för forskande kvinnors meritering, vilket på sikt ökar antalet kvinnor bland professorer och docenter. Se också avsnitt 5.5.

Forskningsresurser

I forskningsstrategin betonas behovet av adekvata resurser för att genomföra forskningen. Dessa består av såväl finansiering som infrastruktur och stödfunktioner. Det mål som satts upp för forskningsresurser har formulerats på följande sätt.

Att säkerställa en hög och stabil finansiering från en bred uppsättning bidragsgivare, att nyckelresurser i form av infrastruktur för forskning utvecklas och underhålls, där behovsanpassade stödfunktioner effektiviserar hanteringen av ansökningar och projekt.

Andelen extern finansiering av Mittuniversitetets forskning har ökat från 39 procent år 2008 till 46 procent år 2011. Under året ökade bidragen från svenska forskningsstiftelser och organisationer, svenska företag och EU-medel med mellan 19 och 32 procent. Se avsnitt 6 för en mer detaljerad redovisning.

TABELL 31

Intäkter och kostnader för forskning och forskarutbildning 2011, tkr

	2008	2009	2010	2011
Anslag totalt	173 236	176 447	187 143	190 623
därav				
Nämndområde				
Humanvetenskap HUV*	70 801	74 664	78 571	98 313
Naturvetenskap m.m., NMT**	82 913	87 317	92 508	92 310
Lärarytelse m.m., LUN	19 522	14 466	16 064	
Övriga intäkter	110 466	156 735	151 600	161 046
därav				
Nämndområde				
HUV	33 438	57 113	49 559	56 869
NMT	74 623	98 575	100 259	104 178
LUN	2 405	1 047	1 782	
Summa intäkter	283 702	333 182	338 743	351 669
Summa kostnader	257 195	318 740	356 208	377 834

* inkl LUN fr o m 2011

100 tkr av anslag 2011 har transfererats till nationell forskarskola

Tillgången till externa medel ökade för båda fakulteterna mellan 2008 och 2011. För den humanvetenskapliga fakulteten (inklusive lärarytelseutbildningsnämnden) är det en ökning med nära 60 procent och för fakulteten för naturvetenskap teknik och medier en ökning med 40 procent. Kraven på intern medfinansiering av externa projekt innebar samtidigt att andelen fria forskningsmedel inom universitetet minskade.

NMT har, tack vare ett stort intresse från industrin att delfinansiera och delta i forskningen, under åren legat på en högre nivå för externa medel än HUV/LUN. I regionen finns en uttalad vilja att samarbeta med universitetet för att skapa bästa möjliga förutsättningar för långsiktig tillväxt genom forsknings- och utvecklingsinsatser. Mittuniversitetet är en viktig resurs inom såväl forskning som regional utveckling.

Olika finansieringsvägar för forskningen illustreras av några pressmeddelanden:

Sex miljoner till genusforskning

Mittuniversitetets Forum för genusvetenskap har beviljats 6,4 miljoner kronor av Vetenskapsrådet.

Pengarna ska användas för att främja vetenskaplig utveckling inom genusforskning.

- Det här ger oss möjlighet att bygga vidare på de studier vi redan gjort kring normaliseringsprocesser, frågor vi tar för givet kring till exempel kön och etnicitet, säger Siv Fahlgren, föreståndare vid Forum för genusvetenskap.

En tvärvetenskaplig forskargrupp vid Mittuniversitetets Forum för genusvetenskap har under flera år arbetat med att studera de normaliseringsprocesser som finns i Sverige idag. Det har handlat om processer inom bland annat socialt arbete, skola, barnlitteratur, invandrarpolitiskt arbete och inom universitetsmiljön.

Pressmeddelande 2011-10-05

Nio miljoner till Miunprojekt om elektronik och optisk mätteknik

Interreg har beviljat närmare nio miljoner kronor till projektet Gränslös miljö för innovation, forskning och utbildning. Projektet är ett samarbete mellan Mittuniversitetet, Fiber Optic Valley och Högskolan i Sør – Trøndelag. Syftet är att på lång sikt säkra kompetensförsörjningen inom optisk och elektronisk mätteknik.

Idag finns forskning på området vid Mittuniversitetet inom forskningsmiljön STC@MIUN och vid högskolan i Sør – Trøndelag inom forskningsmiljön NCEI. Från samarbetspartners inom olje-, process- och vindkraftsindustrin finns ett starkt intresse för att utveckla optisk- och elektrisk mätteknik. Mätteknik är ofta nyckeln till att effektivisera flöden av råvaror och energi, vilket också ger projektet en grön och stark miljöprofil.

Samarbetet kommer att innebära en utveckling av det befintliga mastersprogrammet i elektronikkonstruktion vid Mittuniversitetet och en ny masterutbildning vid högskolan i Sør – Trøndelag.

Pressmeddelande 2011-11-10

Internationalisering av forskning och utveckling i Mittsverige

Som ett svar på behovet av ytterligare internationalisering som drivkraft i tillväxten i regionen bedrevs mellan 2009 och 2011 EU-projektet *Internationalisering av forskning och utveckling i Mittsverige*. Projektet delfinansierades av Regionala Fonden och Länsstyrelserna i Västernorrland och Jämtland. Totalt omsattes 18 miljoner kronor. Syftet med projektet var att skapa regional tillväxt och främja regionens export genom att stimulera internationellt kunskapsutbyte och samarbete mellan regioner, universitet, högskolor och näringsliv för att öka kunskapsnivå och konkurrenskraft.

Projektet kan sägas ha varit strukturpåverkande i den mån att det bidragit till att öka universitetets konkurrenskraft i ansökningar om internationella medel och till att föra ut både forskare och näringsliv på den internationella arenan i större utsträckning än tidigare.

Den huvudsakliga verksamheten i projektet var att ge stöd, praktiskt men framförallt finansiellt, till Mittuniversitetets forskare för att utveckla nya och befintliga nätverk eller öka sin kompetens vad gäller att skriva ansökningar om internationell forskningsfinansiering inom exempelvis Sjunde Ramprogrammet.

I den slutrapport som lämnats av en projektföljeforskare konstaterats att projektet bidragit till såväl ett betydande antal nya nätverk som beviljade ansökningar. Det framgår också att forskare som fått stöd via projektet i väsentligt högre grad än andra lyckats med sina ansökningar.

4.3 Vetenskaplig produktion

I tabell 30 redovisas utvecklingen av refereegranskade vetenskapliga publikationer åren 2008-2011. Se också väsentliga uppgifter. I vetenskapliga publikationer ingår artiklar i tidskrifter enligt UL-RICH, refereegranskade forskningsöversikter samt refereegranskade konferensbidrag. Övriga publikationstyper är bland annat vetenskapliga böcker och bokkapitel. De siffror som redovisas är preliminära. Artiklar som publicerats tidigare år kommer att registreras också under 2012.

TABELL 32

Publikationer 2008-2011

Publikationstyp	2008	2009	2010	2011
Refereegranskade publikationer				
Vetenskapliga artiklar	213	190	195	261
Forskningsöversikter	2	4	4	5
Konferensbidrag	149	189	166	147
Totalt	364	383	365	413
Andra publikationstyper				
Vetenskaplig bok	10	15	5	6
Bokkapitel i vetenskaplig antologi	73	96	45	85
Övrig vetenskaplig rapport	35	28	23	23
Redaktör vetenskaplig antologi	13	11	9	19

Antalet refereegranskade artiklar har ökat de senaste åren medan antalet konferensbidrag sjunkit.

Under perioden 2008-2011 har tillgängliga resurser för forskning ökat från 284 mnkr till 352 mnkr.

Mittuniversitetet är ett ungt universitet under uppbyggnad, vilket medför att publiceringen kan påverkas mycket av t.ex hur många forskarstuderande som är i slutfasen av sin utbildning. Det gör att publiceringen blir ojämn mellan olika år.

Vetenskaplig produktion och citeringar

Vetenskapsrådet har regeringens uppdrag att ta fram underlag för beräkning av indikatorn vetenskaplig produktion och citering. Underlaget används för tilldelning av en viss del (just nu 5 procent) av det totala statliga anslaget för forskning och forskarutbildning.

Vetenskapsrådet räknar fram varje lärosätes bibliometriska index. Detta tal byggs på antalet articles, reviews och letters med minst en författare från lärosätet som indexerats i databasen Web of Science och antalet citeringar dessa publikationer har fått under en fyraårsperiod.

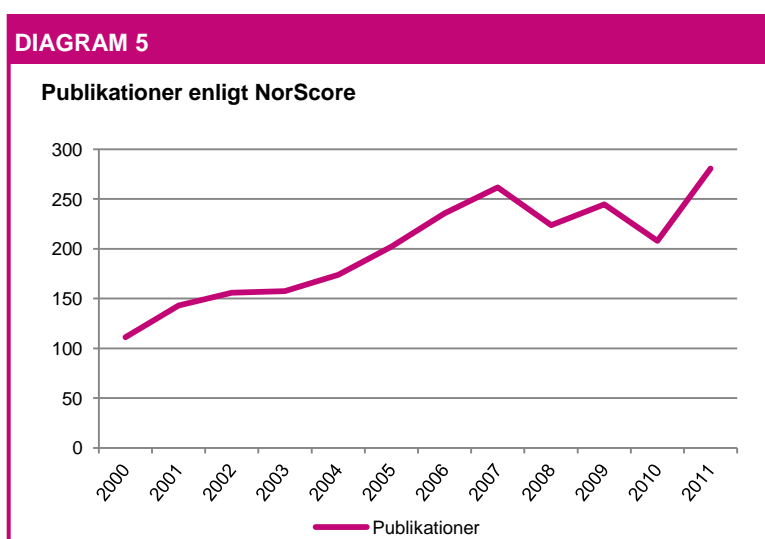
Till sist beräknas varje lärosätes andel av de totala bibliometriska indexen från alla lärosäten. Den andelen utgör ett lärosätes andel av de avsatta resurserna.

Mittuniversitetets bibliometriska index ökade från 190 i fördelningsunderlaget för budgetåret 2010 till 328 i underlaget för budgetåret 2012. Mittuniversitetets andel av de totala bibliometriska indexen för alla lärosäten ökade från 0,55 till 0,86 procent. I vetenskapsrådets fördelningsunderlag ligger Mittuniversitetet på plats 14 bland de 29 lärosäten som ingår i materialet.

Den norska modellen

I utredningen *Prestationsbaserad resurstilldelning för universitet och högskolor* beskrivs Norges modell för resursfördelning. Norges system för publikationer är unikt genom att databasen byggs upp av institutionerna själva. Alla publikationer från lärosätena registreras i en nationell databas. Därefter poängsätts de, poängen summeras och publiceras. Systemet är transparent och ger dels lärosätena full insyn, dels en överblick över den forskning som bedrivs i landet.

I diagram 7 redovisas antalet publikationer enligt den norska modellen där publikationerna delas in i olika nivåer. Även med denna metod har antalet artiklar ökat de senaste åren, medan det är en större variation i antalet publicerade böcker och bokkapitel.

4.4 Innovation och nyttiggörande

Innovationskontoret Fyrklövern

Mittuniversitetet är huvudman för det innovationskontor, Fyrklövern, som drivs gemensamt med Karlstads Universitet, Linnéuniversitetet och Örebro Universitet. Innovationskontorets övergripande mål är att:

- öka den nationella tillväxten
- öka antalet innovationer från forskningsmiljöer, samt
- göra innovationskontoret nationellt ledande avseende stöd runt tjänsteinnovationer.

Målen ska uppnås genom att *öka idéflödet* från universitetet, *stärka idéprocessen* och bygga en *struktur* för arbetet. Konkret innebär det att innovationskontoret stöttar forskare med allmän innovationsrådgivning samt bistår med expertstöd kring tjänsteinnovation, immaterialrättsligt skydd och vid tecknande av olika avtal. För att följa utvecklingen finns inom Fyrklövern några gemensamma indikatorer, exempelvis antal utvärderade idéer, antal startade företag, antal sökta IPR/patent och antal erhållna verifieringsmedel.

Under 2011 stärktes de fyra universitetens innovationsstödsverksamhet. Det skedde dels genom interna satsningar, dels genom gemensamma satsningar inom Fyrklövern. En stor del av arbetet har syftat till att öka idéflödet. Informationsinsatser gjordes för att öka kunskapen om innovationskontorets verksamhet på universiteten och skapa en positiv attityd till nyttiggörande av forskning.

Under året utvecklades och genomfördes en för de fyra universiteten gemensam doktorandkurs i nyttiggörande av forskning och en handbok för forskares kommersialisering togs fram. Arbetet pågick för att hitta gemensamma indikatorer för innovationsverksamhet och för att ta fram en policy för immateriella rättigheter och nyttiggörande av forskning. Innovationskontoret genomförde två nationella event med temat *tjänsteinnovation*.

Innovationskontorets styrgrupp, universitetens rektorer, hade tre fysiska möten under året. Den operativa verksamhetens ledningsgrupp bestående av innovationsansvarig vid respektive universitet, hade tolv möten. Till detta kommer gemensamma arbetsgruppsmöten.

Innovationskontorets verksamhet fram till halvårsskiftet 2011 har utvärderats. Utvärderingen ger en samstämmig bild av ett väl fungerande samarbete. Innovationsstödsverksamheten vid de fyra universiteten har gynnats av samarbetet såväl vad gäller kvalitet som effektivitet. Universiteten har även i övrig verksamhet närmat sig varandra, vilket öppnar för fler samarbeten. Andra fördelar som påpekas i utvärderingen är att den samlade organisationen ger innovationskontoret tillgång till fler spetskompetenser och en större organisation för att genomföra aktiviteter som "lokala" innovationskontor har nytta av.

Under året togs en policy för nyttiggörande fram, vilken ska beslutas på respektive lärosäte. Det gjordes en utredning om ett gemensamt holdingbolag i Fyrklövern. Utredningen visade dock att detta inte var en framkomlig väg.

Innovationskontorets verksamhet integreras med andra insatser på universiteten. Mittuniversitetet har Mål-2 projektet MIUN Innovation (stöd till forskare och studenter) och medverkar i Vinnova-finansierade Vinnväxt-projekten Peak Innovation och Fiber Optic Valley. Karlstads universitet bedriver projekt inom Vinnovas Nyckelaktörsprogram. Linnéuniversitetet driver struktur- och innovationsprojektet Kunskap & Innovation i Småland (stöd till forskare, studenter och externa relationer). Dessa insatser förstärker effekten av innovationskontorets arbete.

Medelsförbrukningen uppgick 2011 till 9,8 miljoner kronor.

Fyrklöverns arbete kommande år kommer att i ökande grad fokusera på extern verksamhet i samarbete med övriga aktörer i innovationsstödsystemet.

MIUN Innovation

MIUN Innovation är Mittuniversitetets innovationsstödjande funktion som arbetar med att stimulera och stödja studenters och forskares företagande och nyttiggörande av forskning. Innovationskontoret Fyrklövern är en del av MIUN Innovation.

2011 var ett händelserikt år med hög utvecklingstakt. Sedan starten 2009 har MIUN Innovation stöttat idéinnehavare i utveckling och start av drygt 50 företag. Betydligt fler än så har fått coaching och mer än 4 000 deltagare har deltagit i olika aktiviteter.

Under året har Mittuniversitetet som första svenska lärosäte godkänts som ett Easy Access University tillsammans med åtta lärosäten i Storbritannien, Danmark, Kanada och Australien. Easy Access är en modell och en process för att tillgängliggöra forskares kommersiellt gångbara idéer för näringslivet genom gratis licensavtal.

Mittuniversitetet – Sveriges första Easy Access universitet

Nu står det klart. Mittuniversitetet blir Sveriges första Easy Access universitet. Något som innebär att det blir enklare för forskare att ge bort sina forskningsresultat till företag.

- Det är oerhört positivt att vi nu är godkända som Easy Access universitet. Det visar att vi ligger långt framme i att bedriva ett innovativt innovationsarbete, säger Anders Söderholm, rektor på Mittuniversitetet.

Tanken bakom Easy Access är att företag lättare ska få tillgång till forskningsresultat.

- Easy Access vänder upp och ner på traditionellt innovationsarbete med långa krångliga förhandlingar och licensieringsavtal.

Forskaren och Mittuniversitetet ska i gengäld till att ha skänkt ett forskningsresultat, alltid bli erkända och omnämnda när företaget använder forskningen. Det leder i sin tur till att forskaren och Mittuniversitetet får möjlighet att skapa fler samarbeten med näringslivet.

Pressmeddelande 2011-11-03

MIUN Innovation beviljades under året projektmedel från Tillväxtverket för projektet *Entreprenörskap i utbildning* och Strukturfondsprojektet *MIUN Innovation – för kunskap och forskningsbaserad tillväxt i Mittregionen*. Under året startades Mittsvenska Innovationsnätverket, som samlar ett femton-tal centrala innovationsaktörer i Jämtland och Västernorrland.

Under året inlämnades en förnyad ansökan om att få starta holdingbolag och detta beviljades i budgetpropositionen. MIUN Holding förväntas öka möjligheterna att arbeta med kommersialisering, uppdragsverksamhet och immateriella tillgångar och bidra till utveckling av innovationssystemen i anslutning till universiteten.

Basverksamheten för forskare omfattar kunskapsbyggande och coachande insatser. Under året genomfördes *Kreativitetst workshops* på olika institutioner och *Innovationsdagar* för universitetets forskningscentra.

Under 2011 fick MIUN Innovation kontakt med ungefär 80 nya idéinnehavare. Drygt 30 var studenter som tog del av verksamhetens coachningsprocess och av dessa har hittills sju startat företag.

4.5 Kvalitetssäkring

Det övergripande målet för Mittuniversitetets forskning är att den ska ha hög akademisk kvalitet och vara av relevans för det omgivande samhället. Förutom vetenskaplig excellens ska forskningen även präglas av profilering, internationalisering och samverkan. Mittuniversitetet arbetar kontinuerligt med att kvalitetssäkra förutsättningar för att dessa mål ska kunna uppnås.

Ett fungerande system för uppföljning och utvärdering av lärosätets forskning är centralt för att kontinuerligt följa hur verksamheten utvecklas och för att kunna avgöra om insatserna ger önskade resultat. Sedan 2008 har Mittuniversitetet arbetat med att utveckla interna kvalitetsindex för i

första hand utbildning, forskning och biblioteksverksamhet. Inom verksamhetsområdet forskning har indikatorer tagits fram för att mäta publicering och volymen extern finansiering. Analyserna avses behandla en rullande femårsperiod. Se vidare i kapitel 7, Verksamhetens resultat.

Profileringspeglar Mittuniversitetets roll i forskningslandskapet. Som ett mindre universitet ska Mittuniversitetet koncentrera resurserna och samarbeta i nätverk med andra forskningsaktörer. Mittuniversitetet har definierat nio profilområden för forskningen.

Som ett led i strävan efter samverkan med, och forskning av relevans för, det omgivande samhället har Mittuniversitetet sju centrumbildningar knutna till universitetets profilområden. Dessa utgör både arena för samverkan och spjutspets inom respektive område. Centrumbildningarna är reglerade enligt särskilda riktlinjer där ansvar och verksamhetsmål finns angivna. En styrgrupp som består av anställda vid Mittuniversitetet och representanter från näringsliv och/eller offentlig förvaltning garanterar att forskningen kommer det omgivande samhället till godo.

Inom ramen för arbetet med KK-miljön har Mittuniversitetet utvecklat ett system för kvalitetssäkring av forskning, som syftar till att säkerställa att såväl strategier som forskningsprojekt svarar mot högt ställda vetenskapliga krav och är väl förankrade hos externa partners. Initialt är processen utvecklad för att användas i relation till forskningsprojekt i samarbete med KK-stiftelsen med motfinansiering från näringsliv. Systemet innehåller komponenter för strategiarbete, projektinitiering, projektbedömning och projektuppföljning och innefattar användning av externa bedömare som säkerställer en oberoende granskning.

Goda förutsättningar för forskare att meritera sig är en viktig faktor för forskningens kvalitet. Det innebär bra förutsättningar att samverka, delta i konferenser, söka forskningsanslag och publicera forskningsresultat som skapar utrymme för forskare att prestera god kvalitet i forskningen.

Ett av de prioriterade mål som återfinns i Mittuniversitetets kompetensförsörjningsplan är att etablera ett karriärsystem för lärarpersonalen. Mittuniversitetet ska aktivt stötta de forskarstuderande och forskare vars målsättning är att nå den högsta av lärosätets befattningar, professor.

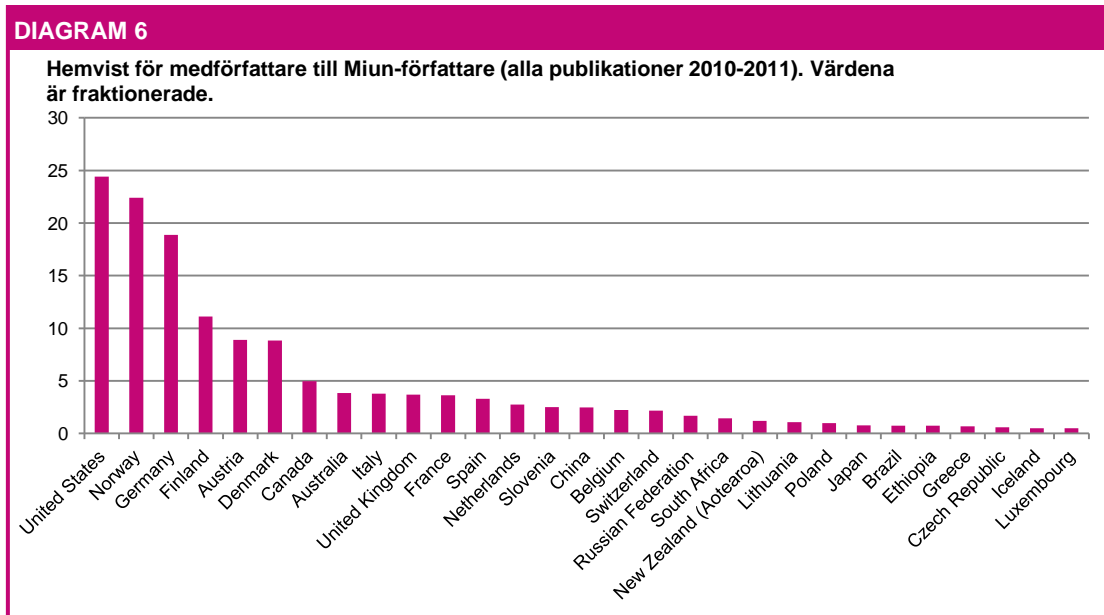
I samband med autonomireformen har Mittuniversitetet i sin nya anställningsordning strävat efter att ge goda förutsättningar för forskares karriärvägar genom att garantera alla rätten till befordran. Vid rekryteringar utgör den externa sakkunniggranskningen garanten för att kvalificerade forskare rekryteras.

Vid fakulteten för humanvetenskap görs ett proaktivt kvalitetsarbete genom medelsfördelning till lektorsforskning. Lektorerna söker medel i konkurrens och interna sakkunniga granskar ansökningarna. Särskilda medel avsätts för forskare av underrepresenterat kön och dessa ansökningar granskas av externa sakkunniga. De senaste åren har det även avsatts medel (ca 5 procent av fakultetens forskningsanslag) för språkgranskning/översättning av artikel, bok/avhandling, bidrag till open access-publicering samt bidrag till publicering av bok. Fakultetsnämnden beslutar om omDispositionering av oförbrukade medel på förslag från institutionerna.

Fakulteten för naturvetenskap, teknik och medier beslutade under året om en ny modell för fördelning av forskningsmedel som gäller fr.o.m. fördelningen inför 2012. Av fakultetens resurser går cirka 70 procent till forskning inom Mittuniversitetets profilområden. Återstående 30 procent används för att säkerställa forskningsanknytning av grundutbildning utanför profilområdena. Fakultetens forskningsanslag ska från 2012 i större utsträckning finansiera forskning inom ramen för en strategisk forskningsplan för varje institution. Fördelningen baseras på prestationer samt på en strategisk del för varje institution. Fakulteten gör den övergripande fördelningen, medan institutionen ansvarar för fördelningen mellan forskargrupper. Syftet med det nya systemet är att öka forskningsprestationerna och förbruka sparade medel. Fakulteten har under året tagit fram riktlinjer för fördelning och uppföljning av institutionernas fördelning, en fördelningsmall samt en tidsplanering för fördelningsprocessen och uppföljningen.

Internationella kontakter

Forskningen är till sin natur internationell och forskare har kontakter över hela världen. Följande diagram ger en bild av var de internationella kontakterna är täta. Materialet bygger på bearbetning av databasen DiVa.

Mittuniversitetets forskare sampublicerar mest frekvent med USA och med länder i Europa. Universiteten i Trøndelag, dvs Norges teknisk-naturvetenskaplige universitet, NTNU och högskolorna i Nord- respektive Sör-Trøndelag ligger geografiskt nära och det finns samarbeten med dem inom flera områden. Den betydande samproduktionen med Norge kan således ses som en effekt av regional samverkan.

5 Gemensamt för utbildning och forskning

5.1 Studentmedverkan

Mittuniversitetet har tre studentkårer, en på varje campus. Tillsammans hade de tre kårerna drygt 1 300 medlemmar höstterminen 2011. Det var 16 procent av antalet studenter som läste på mer än halvtid (8 092 personer) under hösten.

De tre studentkårerna kan nu dra erfarenheter från det första året utan obligatorium. En stor del av arbetet 2011 bestod i att utveckla formerna för att få en lyckad medlemsrekrytering. Det gällde dels att få studenterna att inse att ett medlemskap ger möjligheter att påverka utbildningen, dels att utveckla rabatter och sociala aktiviteter som kan locka till medlemskap i kårerna.

För de kåraktiva innebar året stora besparingar i verksamheten samtidigt som det gällde att hålla uppe sitt engagemang i utbildningsbevakningen på alla nivåer. Ingen av kårerna är nöjda med årets medlemsutveckling.

Den årliga enkäten till Mittuniversitetets organisationsenheter visar att det under 2011 fanns namngivna studentrepresentanter i beredande och beslutande organ på övergripande nivå, universitetsstyrelse och fakultetsnämnder. På institutionsnivå fanns enligt enkäten representation i institutionsstyrelserna och i vissa programråd.

Såväl institutioner som fakulteter talar dock med stor oro om studentkårens svårigheter att rekrytera engagerade studenter till olika beslutande organ.

5.2 Internationalisering

Internationella inslag i utbildning och forskning är en kvalitetsaspekt. I Mittuniversitetets utbildningsstrategi anges som mål att *internationalisering ska vara integrerad i all verksamhet. Den ska vara tydlig och synas på många nivåer internt och externt, offensivt och operativt.*

Arbetet under året fokuserade två områden, att etablera och fördjupa strategiska samarbeten med utländska lärosäten och att internationalisera studiemiljöerna på campus. Genomförandet följer en universitetsövergripande handlingsplan för internationalisering.

Internationalisering - allianser, partnerskap, och rekrytering, är ett fakultetsgemensamt projekt för att utveckla ett modellprojekt med syftet att fördjupa partnerskapen med ett antal utländska universitet. Arbetet inleddes under våren och fortsätter under en treårig projektperiod. Under året fördes dialog med ett tyskt universitet och fler universitet kommer att kontaktas under 2012.

Internationaliseringen av studiemiljöerna innefattade utökad information och tillgänglighet för engelskspråkiga studenter. Webben utvecklades och lärare, studenter och administrativ personal erbjöds språkstöd i engelska. Insatserna inleddes 2011 och kommer att fortsätta 2012.

Mittuniversitetet har i dagsläget bilaterala samarbetsavtal med cirka 150 universitet för utbyte av studenter och personal. Utöver dessa bilaterala avtal ingår även Mittuniversitetet i ett antal nätverk för mobilitet av studenter och lärare, såsom nätverken Noth2north och Nordlys, samt ett antal institutionsknutna Nordplusnätverk. Totalt har Mittuniversitetet över 200 partneruniversitet.

Under 2011 valde 101 studenter att studera utomlands, varav ungefär hälften åkte på utbytesstudier till något av Mittuniversitetets partneruniversitet och hälften gjorde utlandspraktik. Nationellt sett ligger Mittuniversitetet långt efter de bästa universiteten då det gäller andel utresande av registrerade studenter.

TABELL 33

Ut- och inresande studenter, individer

Utresande studenter	2008	2009	2010	2011	Inresande studenter	2008	2009	2010	2011
EU-program	27	32	9	29	EU-program	204	205	234	227
Linnaeus	2	-	-	-	Linnaeus	-	2	2	2
Nordplus	7	-	2	-	Nordplus	1	17	1	1
Nordsam	-	-	2	-	-	-	-	-	-
North2North	-	2	-	-	North2North	-	3	2	4
Övriga bilaterala avtal	22	9	6	16	Övriga bilaterala avtal	37	62	72	92
Praktik	64	64	52	52	Praktik	-	2	-	-
Freemover*	8	7	5	4	Freemover*	119	272	661	623
Summa	130	114	76	101	Summa	361	563	972	949
<i>Därav kvinnor</i>	<i>89</i>	<i>98</i>	<i>60</i>	<i>86</i>	<i>Därav kvinnor</i>	<i>140</i>	<i>192</i>	<i>286</i>	<i>296</i>

* studenter utanför utbytesprogram

Under samma tid tog Mittuniversitetet emot 326 utbytesstudenter från partneruniversitet samt 623 *free movers*, varav huvuddelen från tredje land. Många av dessa studenter antogs innan studieavgifterna infördes. År 2010 var det en stor ökning inför införandet av studieavgifter.

Under hösten märktes en kraftig nedgång i antalet inresande studenter på grund av införandet av studieavgifter.

Insatser för att rekrytera internationella studenter redovisas i avsnitt 2.2.

Det akademiska utbytet och lärarnas engagemang är kärnan i utbytesverksamheten. För undervisningsuppdrag vid partneruniversitet inom Europa kan lärare erhålla stipendier via *Erasmus-programmet*. Under 2011 fanns även möjligheten att söka stipendier för uppdrag utanför Europa via Internationella programkontorets satsning *Mobilitet för lärare och studenter på högskola 2010 och 2011*. Detta program innehöll också stipendiemöjligheter för studenter. Stipendieprogrammet *Minor Field studies* ger studenter möjlighet att samla material till examensarbete eller uppsats i ett utvecklingsland.

TABELL 34

Ut- och inresande lärare och studenter, (stipendier)

Stipendieprogram	Utresande lärare		Utresande studenter	
	09/10	10/11	09/10	10/11
Erasmus undervisningsuppdrag	13	7		
Erasmus studier			6	19
Erasmus praktik			10	16
IPK mobilitet	4	10		10
Minor Field studies			4	5

Enkät

En enkät, International Student Barometer genomfördes också 2011. Syftet med enkäten är att fortsätta att kartlägga de internationella studenternas bild av Mittuniversitetet. Enkätresultaten kommer först 2012 och blir ett stöd i prioriteringen av internationaliseringsinsatserna kommande år.

Studieavgifter för tredjelandsstudenter ÅRK

Arbetet med införandet av studieavgifter för utomeuropeiska studenter har under 2011 fortgått i enlighet med förordningen om anmälnings- och studieavgift vid universitet och högskolor, SFS 2010:543. Det inledande tvärorganisatoriska arbetet med att förbereda antagningsprocessen, den ekonomiska modellen, faktureringsprocessen samt mottagande och service sattes i drift 2011.

Antal avgiftsskyldiga studenter

Inför höstterminen 2011 antogs 110 avgiftsskyldiga studenter och Mittuniversitetet skickade i maj ut motsvarande antal fakturor med deadline den 15 juni. Inledningsvis betalade 30 studenter studieavgiften. Av dessa lämnade fyra återbud före terminsstart och universitetet återbetalade studieavgifterna. Som orsaker till återbuden angavs sjukdom, familjeskäl samt avslag på ansökan om uppehållstillstånd. En av de betalande studenterna har inte registrerat sig och heller inte återkrävt avgiften.

Till terminsstarten, hösten 2011, registrerade sig slutligen 25 studieavgiftsskyldiga studenter, samtliga tredjelandsstudenter. Sju studerade på bachelornivå och 18 på masternivå. Elva studenter valde samhällsvetenskapliga utbildningar och fjorton naturvetenskaplig-tekniskt inriktade utbildningar.

Stipendier

För läsåret 2011/2012 tilldelades Mittuniversitetet 232 tusen kronor till stipendier för avgiftsskyldiga studenter. Totalt beviljades sex studenter stipendier om vardera 30 tusen kronor avsedda att reducera studieavgiften. Fyra studenter accepterade. Ranking av stipendiater baseras på akademiska meriter och en jämn könsfördelning eftersträvas. Sökande som rankat Mittuniversitetet som första val vid söktillfället på www.studera.nu gavs förtur till stipendium.

Mittuniversitetet erbjuder i nuläget inget eget stipendiesystem.

Studieavgifternas storlek och sammansättning

För Mittuniversitetets internationella program ligger studieavgifterna mellan 70 tusen och 250 tusen kronor per läsår. För fristående kurser varierar avgifterna mellan 1 600 och 5 200 kronor per högskolepoäng.

Intäkterna uppgick till 1 141 tusen kronor och kostnaderna uppgick till 956 tusen kronor. En översyn av kostnadsnivån ska göras inför läsåret 2013/2014.

Internt arbete

Införandet av studieavgifter har inneburit en utveckling av de tekniska system som universitetet använder, dvs. LADOK, NyA och den lokala utbildningsdatabasen Atlas. Fakturering, påminnelser och återbetalning har medfört ett administrativt merarbete.

En funktion för mottagande och service till alla internationella studenter, International Desk, har införts.

Konsekvenser av införandet av studieavgifter

Införandet av studieavgifter har medfört att färre utomeuropeiska studenter söker sig till studieprogram vid Mittuniversitetet. Minskningen kommer att innebära att Mittuniversitetet förlorar delar av sin internationella prägel vilket kommer att påverka kvaliteten i utbildningen. Det kommer också att minska möjligheterna till internationell rekrytering till forskarutbildningen. Bortfallet av internationella studenter kan också innebära risk för nedläggning av vissa utbildningsprogram.

Antagningsprocessen har inte förändrats. Den långa handläggningstiden kvarstår vilket gör att lärosätet riskerar att förlora studenter till länder med snabbare antagningsprocess.

Migrationsverket

Införandet av studieavgifter har inneburit ett intensifierat samarbete mellan myndigheter. I utbildningssamarbetet finns problematiska områden som måste hanteras på nationell nivå.

Det är framför allt lång handläggningstid för uppehållstillstånd som vållar problem för tredjelandsstudenter. Från och med maj 2011 ska de ha ett särskilt uppehållstillståndskort, UT-kort, vilket kräver besök vid svensk ambassad, något som kan innebära långa resor och höga kostnader för

studenten. Risken är att Mittuniversitetet förlorar studenter till andra länder som ger snabbare besked om uppehållstillstånd.

Olika utlandsmyndigheter har egna rutiner, utöver de som utrikesdepartementet kräver, och detta komplicerar arbetet för de svenska lärosätena. Samarbete i ärenden som gäller uppehållstillstånd måste därför utvecklas. Därtill krävs insatser för att korta svarstiden vid förfrågningar från studenter samt förbättrad och förenklad information på engelska.

5.3 Jämställdhet och arbetet för lika villkor

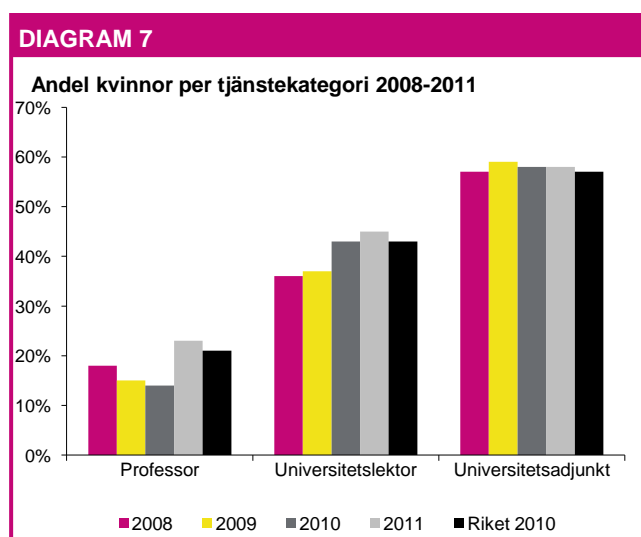
Mittuniversitetets jämställdhetsarbete är en del av det samlade arbetet för lika villkor. Inom lika villkor ryms kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning samt ålder. Arbetet utgick under året från Mittuniversitetets *Strategi för lika villkor 2011-2013*. Visionen i strategin är *Lika villkor är viktigt i allt arbete för att bli ett av Sveriges bästa universitet*.

De *generella målen* i strategin är:

- Lika villkorsarbetet ska vara väl förankrat vid lärosätet och integreras i det dagliga arbetet i alla verksamheter.
- Kunskap om arbete för lika villkor ska genomsyra hela universitetet.

De *specifika målen* är:

- Andelen kvinnor på ledande befattningar ska öka på alla nivåer inom universitetet. Vid tillsättning av styrelser, nämnder, arbetsgrupper eller liknande ska könsfördelningen vara jämn.
- Andelen kvinnor med professorskompetens ska öka till minst genomsnittet för riket.
- Information på engelska ska öka på campus och på webb.

Mål: Andelen kvinnor på ledande befattningar ska öka på alla nivåer inom universitetet.

Mittuniversitetet gör insatser för att uppnå jämn könsfördelning på olika nivåer. Nätverket *Ledarutveckling ur ett genusperspektiv – Nätverk för kvinnor* var under 2011 en insats för att få fler kvinnor att ta uppdrag på ledande nivå. Ett tjugotal kvinnor deltog i nätverket som kommer att fortsätta träffas även under 2012. En annan insats var projektet *Ledarskap för en jämställd och hållbar högre*

utbildning, med medel från Delegationen för jämställdhet i högskolan. Från Mittuniversitetet deltog fem kvinnor. Projektet var ett samarbete med bland andra Karlstads universitet.

Alla Mittuniversitetets chefer deltog i en endagsutbildning om genus och jämställdhetsintegrering. Personalen erbjöds möjligheten att gå en kurs om lika villkor och genus inom ramen för *Forum för genusvetenskap*.

De strukturella problem som finns inom akademien när det gäller jämställdhet motiverar särskilda meriteringssatsningar för kvinnor. En av institutionerna följde noggranna upp forskningsmedelsfördelning i syfte att synliggöra vikten av meriteringssatsningar. Ett annat exempel är den institution som fokuserade jämställdhetsaspekten när en ny ledningsorganisation utvecklades och ledningsgruppen består nu av hälften kvinnor och hälften män. Liknande exempel finns från andra institutioner.

Trots de insatser som gjordes under året var könssammansättningen i ledningen vid årets slut mycket sned.

TABELL 35								
Könsfördelning för ledningspersoner, individer (december)								
Ledningspersoner	2008		2009		2010		2011	
	Totalt	Kvinnor	Totalt	Kvinnor	Totalt	Kvinnor	Totalt	Kvinnor
Dekaner	3	1	3	1	3	-	2	1
Prefekter	8	4	8	3	8	2	8	1
Andel kvinnor		45%		36%		25%		20%
Övrig ledningspersonal, dvs. rektor, prorektor, överbibliotekarie samt universitetsdirektör							4	1
					Totalt		14	3
								21%

Mål: Andelen kvinnor med professorskompetens ska öka till minst genomsnittet för riket

Andelen kvinnor bland professorerna har under flera år varit cirka 15 procent. Under 2011 var 16 av 72 professorer kvinnor vid Mittuniversitetet det vill säga 22 procent vilket är mer än riksgenomsnittet.

Mål: Information på engelska ska öka på campus och på webb

Under 2011 ökade information tillgänglig på engelska. En tidsbegränsad funktion för översättning, språkgranskning och språkstöd, *Språkservice*, etablerades och blir från 2012 permanent.

Alla skyltar på campus översattes under året till engelska och arbete pågår för att ge all information på studentportalen på engelska. Arbete pågår också för att profilera och göra hemsidan mer attraktiv för presumtiva internationella studenter och skapa ett internationellt informationsforum.

Under hösten 2011 inbjöd universitetet personalen till yrkesrelaterade kurser i engelska. En kurs vände sig till administratörer och en annan till lärare. Närmare 30 lärare deltog och ca 90 administratörer.

Arbete med att främja lika rättigheter och möjligheter

Under året har arbetet med lika villkorsperspektivet varit mångfacetterat. På övergripande nivå har värdegrund varit ett ledord. Såväl *Rektors inspirationsdagar*, med universitetets chefer och nyckelpersoner, som *Förvaltningsdagarna*, med all förvaltningspersonal, hade värdegrund som tema.

En annan satsning på värdegrundsarbete var en workshop på temat *Bemötande, kränkande särbehandling, trakasserier och diskriminering* under hösten. Till denna workshop var Mittuniversitetets chefer och ledare med personalansvar och verksamhetsansvar inbjudna samt lika villkors- och skyddsombud. Uppslutningen var god.

Flera projekt genomfördes i organisationen. Biblioteket avslutade ett bemötandeprojekt. En av institutionerna använde svaren på en enkät om lika villkorsrelaterade frågor till grund för diskussioner under personaldagar. En annan institution arbetade på sina personaldagar med lika villkor och vad det betyder för den enskilde medarbetaren följt av en diskussion bland annat om vilka åtgärder som bör vidtas.

Ett inslag för att främja lika rättigheter och möjligheter är att stödet till studenter med funktionsnedsättning stärkts med en ny kompetens. Resursrummet vid Lärande- och Resurscentrum, LRC, i Sundsvall har fått nya datorer samt programvara för dyslektiker, synskadade eller läshindrade. På biblioteken i Sundsvall och Härnösand ger kontaktpersonerna för läshinder information och undervisning till studenterna i resursrummens olika program. I Östersund ansvarar studievägledarna, tillika samordnare för studenter med funktionsnedsättning, för handledningen.

5.4 Bibliotek

Mittuniversitetet har egna bibliotek i Sundsvall och Östersund. I Härnösand driver universitetet Sambiblioteket tillsammans med Härnösands kommun och Västernorrlands länsbibliotek. Universitetsbiblioteket ger biblioteksservice till Mittuniversitetets studenter, till anställda och till allmänheten.

Tabellen visar bibliotekets prestationer genom några nyckeltal för 2009, 2010 och 2011.

TABELL 36				
Nyckeltal universitetsbiblioteket				
Universitetsbiblioteket	2009	2010	2011	Förändring
Besök i bibliotekslokalen	652 219	688 986	674 861	-2,05%
Besök på bibliotekets webb	359 000	391 000	406 348	3,93%
Utlån (inkl omlån exkl lån till andra bib)	224 425	209 898	206 758	-1,50%
Nedladdningar fulltext	286 564	277 582	309 670	11,56%
Deltagare i undervisning/workshops	3 361	3 803	3 338	-12,23%

Användningen av de fysiska biblioteken är stabil och på en hög nivå. Påtagligt är den ökande användningen av digitala medier, här mätt i nedladdade fulltexter. Det ligger i linje med universitetsbibliotekets ansträngningar att både utveckla det digitala utbudet och att stimulera lärare och studenter att använda e-media.

Under 2011 avslutades arbetet med att sänka bibliotekets lokalkostnader genom en ombyggnad av Sambiblioteket i Härnösand. Undervisningslokaler och publikt tillgängliga arbetsrum för bland annat studievägledning byggdes in i biblioteket och universitetet ökade därigenom sin närvaro på campus. Campus Härnösand fick en central plats för möten mellan lärare, studenter och allmänhet. Under ombyggnationen passade man på att, likt förra året vid ombyggnationen i Östersund, ställa om böckerna efter Dewey-systemet, allt i spåret av Kungliga Bibliotekets beslut om att lämna SAB-systemet för klassifikation.

I Sundsvalls bibliotek byggdes en tyst läsesal inom befintliga bibliotekslokaler. Med alltmer av grupparbete och diskussion som modell för lärande är det viktigt att ha miljöer på universitetsbiblioteken som stödjer detta men samtidigt även tillgång till tysta miljöer.

För universitetets studenter och forskare är bibliotekets webbplats en självklart central plats som dagligen nyttjas för att nå både tryckta och digitala medier. Ett projekt för att omforma bibliotekets webb i syfte att göra den mer åskådlig påbörjades under året.

År 2011 var det treåriga bibliometriprojektets sista år. Under åren har det blivit klart vilken strategisk roll denna verksamhet har för lärosätet både genom att bevaka och agera i en nationell kontext kring fördelningen av konkurrensutsatta forskningsmedel och som ett internt stöd för att ta fram underlag för analyser av publiceringsomfattning och genomslag.

Arbetet med att utveckla användningen av bibliotekets kvalitetsindex fortsatte. Indexet visar en ökning av fjärrlånevolymen beroende på ökade beställningarna av fjärrlån från lärare/forskare. Satsning på e-böcker och backfiles under kommande år kommer förhoppningsvis att ge bättre resultat på denna indikator.

Resultatet för den indikator som visar hur många studenter i grundutbildningen som får del av bibliotekets undervisning är otillfredsställande. Biblioteksrådets ordförande fick i uppdrag att föreslå åtgärder för att öka den systematiska användningen av bibliotekets resurser.

Ett projektförslag arbetades fram kopplat till utbildningsstrategin. Det kommer att ha två fokus: dels att allmänt analysera bibliotekets utbildningsutbud kopplat till en analys av institutionernas behov, dels en utveckling i syfte att även nå de distansstudenter som inte kan ta del av bibliotekets undervisning på campus. Projektet beräknas starta vårterminen 2012.

De indikatorer som visar en positiv utveckling är undervisning på avancerad nivå, användning av användarinitierade frågvägar (lärobjekt, frågor över disk och så vidare) och antalet utlån av nyligen förvärvade böcker.

I övrigt har den fortsatta uppbyggnaden och integreringen av Lärande - & resurscentrum, LRC, varit en uppgift helt i förgrunden för universitetsbiblioteket. Mer om LRC:s utveckling och insatser finns att läsa i avsnitt 2.6.

5.5 Personal och kompetensförsörjning

Utveckling av personalvolymen

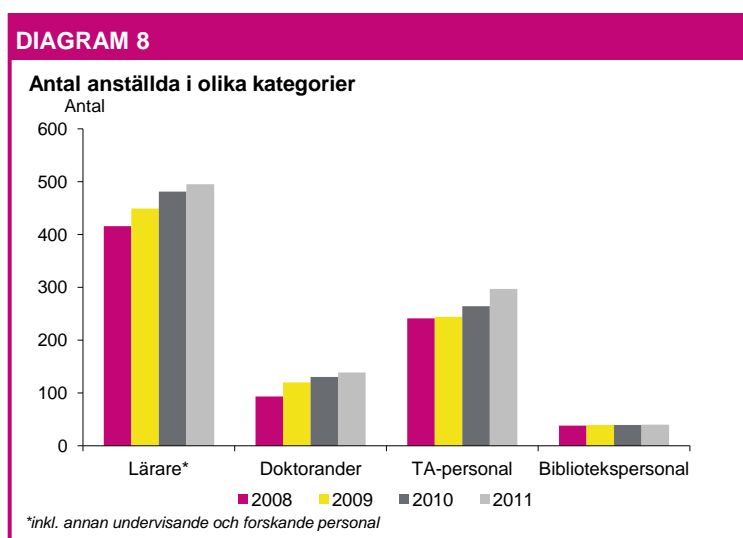
Antalet anställda ökade från 1 045 till 1 125 individer mellan 2010 och 2011. Anställningsvolymen ökade med 52 personår.

- Den största ökningen avsåg universitetslektorer med 12 personår. Kategorin universitetsadjunkter sjönk.
- Kategorin professorer ökade med åtta personår.
- Teknisk/administrativ personal ökade med 33 personår, samtliga på institutionsnivå.

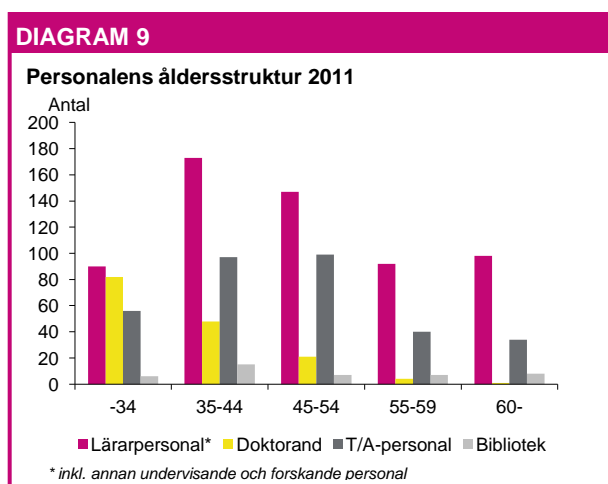
TABELL 37				
Antal anställda per tjänstekategori, personår				
Tjänstekategori	2008	2009	2010	2011
Professor	57	60	64	70
Universitetslektor	128	135	152	164
Universitetsadjunkt	179	177	190	183
Gäst/timlärare	0	0	3	2
Forskarassistenter	4	9	8	7
Doktorand	93	120	130	139
Annan undervisande/ forskande personal	48	68	64	67
TA-personal	241	244	264	297
Bibliotekspersonal	38	39	39	40
Mittuniversitetet totalt	788	852	914	969

Andelen forskarutbildade i lärarkategorin ökade och var 2011 totalt 57 procent.

De volymmässiga förändringarna i olika personalkategorier illustreras i diagram 7.

Personalens åldersstruktur förändrades under året. Av de 80 individer som tillkommit mellan årsskiftena var 61 i gruppen 44 år och yngre. Det innebär att 50 procent av de anställda nu finns i denna ålderskategori, vilket är en ökning.

Kompetensförsörjning

Sommaren 2011 fastställdes *Strategisk kompetensförsörjningsplan 2011-2015*. Syftet med planen är att säkerställa att verksamheten såväl kort- som långsiktigt kan genomföras i enlighet med de mål som satts upp.

Planen definierar åtta strategiska områden:

- Ledarskap
- Medarbetarskap
- E-lärande
- Pedagogisk utveckling
- Karriärsystem för lärarpersonal

- Öka andelen kvinnor med professorskompetens
- Effektivitet och professionalism i administrativa processer
- Rekryteringsprocessen

Implementeringen av kompetensförsörjningsplanen inleddes under hösten 2011 och arbetet redovisas nedan med hänvisningar finns till avsnitt i resultatredovisningen som har bäring på kompetensförsörjning.

Ledarskap

Lärosätet har fortsatt arbetet inom ledarutveckling med utgångspunkt i den struktur som fastställdes 2009. Basen utgörs av ett generellt ledarskapsprogram som riktar sig till samtliga ledare med personalansvar. Efter årets utbildningsomgång har nu cirka 90 procent av målgruppen deltagit.

Chefsforum är ett rådgivande organ till rektor och har etablerats som en arena för ledarutveckling. I chefsforum deltar bland annat dekaner, prefekter och avdelningschefer från förvaltning och bibliotek samt studentrepresentanter.

Ett kombinerat ledarutvecklingsprogram och nätverk riktat till disputerade kvinnor, ledare och presumtiva ledare genomfördes under året. Målet är att öka andelen kvinnor på ledande positioner inom kärnverksamheten. En utvärdering pekar på att programmet ökat kvinnornas vilja att engagera sig bland annat i kollegiala beslutsföra.

Gemensamma riktlinjer för rekrytering av prefekter fastställdes både som ett sätt att kvalitets-säkra processens olika delar och för att skapa bättre förutsättningar för en jämnare könsfördelning på ledande befattningar.

Samverkan mellan ledare och medarbetare följs upp i en medarbetarenkät som genomförs vartannat år. Enkäten hösten 2011 visade att förtroende för såväl ledning som närmaste chef ökat. Även andra värden som speglar kvaliteten i ledarskapet ökade.

Medarbetarskap

Inom lärosätet initierades under året ett antal aktiviteter för att utveckla och stärka medarbetarskapet. Temat för *Rektors inspirationsdagar* var värdegrundsfrågor med särskilt fokus på kollegiala former för kvalitetsutvärdering och kvalitetsutveckling. Diskussionerna är en bas för utformningen av det framtida kvalitetssystemet inom utbildningsområdet.

E-lärande

E-lärande är ett av två prioriterade områden i Mittuniversitetets utbildningsstrategi. Stort fokus läggs på att säkerställa kompetensförsörjningen inom området vilket berör stora delar av universitetets olika verksamheter.

Utveckla lärarnas pedagogiska kompetens

Utifrån en inventering av behovet av kompetenshöjning i engelska genomförs med start hösten 2011 en e-utbildning, *Muntlig och skriftlig kommunikation i engelska* för universitetslärare.

Etablera karriärsystem för lärarpersonal

I den nya högskoleförordningen minskade den statliga regleringen av lärarbefattningarna och ett antal särregleringar kring visstidsanställningar togs bort. Detta plus ökad konkurrens mellan lärosätena om medarbetare med rätt kompetens ökar betydelsen av att vara attraktiv arbetsgivare. I framtiden krävs ett tydligt karriärsystem och systematisk karriärplanering för att trygga kärnverksamheten. En ny anställningsordning har fastställt av styrelsen som en grund för fortsatt arbete

Effektivitet och professionalism i administrativa processer

Under senare delen av året påbörjades ett projekt tillsammans med två andra universitet, benchmarking av tio administrativa processer. Resultatet och det fortsatta arbetet är en grund också för att säkra rätt kompetensnivå inom processerna.

Andelen kvinnliga professorer ska ligga över genomsnittet för övriga lärosäten

För att uppnå en jämnare könsfördelning inom professorskåren utlyses två årliga forskningsstöd om 750 000 kronor riktade till forskare av bland professorerna av underrepresenterat kön. Syftet är att möjliggöra meritering till professor. Sökande skall vara docent. Medlen skall tas ut under en sammanhängande period med minst 50 procent forskning och får ej sparas till efterkommande budgetår. Meriteringsstöd kan ej beviljas till samma person mer än en gång. Ansökningarna bedöms av extern sakkunnig varefter fakultetsnämnden beslutar om tilldelning. Saknas lämpliga kandidater för professorsmeritering omfördelas medlen till kategori 1, sökbara forskningsperioder, enligt de fördelningsprinciper som finns angivna där.

Utveckla rekryteringsprocessen

Gemensamma riktlinjer för rekrytering av prefekter har fastställts både som ett sätt att kvalitets-säkra processens olika delar och att i den delen skapa bättre förutsättningar för att få en jämnare könsfördelning på ledande befattningar. En översyn av processbeskrivningar och hjälpdokumentation för det operativa rekryteringsarbetet har påbörjats.

Samverkan med personalorganisationerna

Samverkan med personalorganisationerna utgår från avtalet *Samverkan för utveckling* (diarienummer MIUN 2008/1538). Samverkan sker på olika nivåer i organisationen, både i central samverkansgrupp och i lokala samverkansgrupper, liksom på arbetsplatsträffar och i medarbetarsamtal.

Samverkansgrupperna är en viktig aktör för att skapa ett gemensamt ansvarstagande för verksamheten från såväl ledning som enskilda medarbetare.

Arbetsmiljö

Universitetet genomför vartannat år en arbetsmiljöromd i form av en medarbetarenkät. Den ligger sedan till grund för ett fortsatt arbete lokalt med att ta fram handlingsplaner.

Enkäten genomfördes hösten 2011 och resulterade i handlingsplaner för att få en fortsatt positiv utveckling av arbetsmiljön.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron ökade marginellt till 2,9 procent år 2011 jämfört med 2,6 procent år 2010. Långtids-sjukfrånvaron var densamma, ca 70 dagar. Kvinnors sjukfrånvaro ökade från 2,9 till 3,9 procent medan männens minskade från 2,3 till 1,7 procent.

6 Ekonomisk utveckling

Inledning

Verksamhetsåret uppvisar ett utfall som i stort sett följer den ekonomiska planeringen inför året. I enlighet med detta fortsätter forskningsverksamheten att drivas på en nivå som överstiger årets tilldelade anslag samt externa medel. Utbildningsverksamheten visar dock ett visst överskott som inte förutsågs i myndighetens interna budget.

I likhet med de senaste åren redovisas en fortsatt expansion av verksamhetens kostnader. På två år har verksamheten vuxit nästan 20 procent vad gäller resursförbrukning. Det kostnadsslag som står för den största ökningen är myndighetens personalkostnader. Denna tillväxt bedöms dock inte kunna fortsätta och en utplaning kommer att ske under kommande år. Verksamhetens intäkter har inte ökat på motsvarande sätt och därigenom matchat kostnaderna. Efter två år av väldigt höga överskott redovisas för 2011 därför ett mindre underskott, vilket följer den upplagda planen.

Sammantaget uppvisar myndigheten ett eget kapital som uppgår till 218 mkr. Vid sidan av det kapital som är in-tecknat i ordinarie anslagsforskning är ett positivt eget kapital en god förutsättning för att klara kommande års ekonomiska utmaningar till följd av reducerade statsanslag inom grundutbildningen samt de verksamhetsutvecklingsprojekt som startats inom såväl utbildningsverksamheten, forskningsverksamheten och den administrativa stödverksamheten.

TABELL 38

Total omslutning för Mittuniversitetet, tkr

	2008	2009	2010	2011	förändring 2010-2011	förändring % 2010-2011
Intäkter						
Grundutbildning	446 811	512 715	602 062	557 566	-44 496	-7%
Forskning	283 702	333 182	338 642	351 569	12 927	4%
Summa	730 513	845 897	940 705	909 136	-31 569	-3%
Kostnader						
Personal	478 774	484 247	548 029	603 308	55 279	10%
Lokaler	119 290	119 902	112 327	114 608	2 281	2%
Övriga driftskostnader	117 840	144 629	171 306	175 810	4 504	3%
Finansiella kostnader	4 181	885	720	1 681	961	133%
Avskrivningar	30 580	29 461	28 782	25 486	-3 296	-11%
Summa kostnader	750 665	779 124	861 163	920 893	59 730	7%
Verksamhetsutfall	-20 152	66 774	79 542	-11 757	-91 299	-115%
Uppbördsverksamhet	0	0	0	0	0	
Transfereringar						
Erhållna medel	8 642	6 378	20 306	16 492	-3 814	
Lämnade bidrag	-8 642	-6 378	-20 306	-16 492	3 814	
Summa transfereringar	0	0	0	0		
Årets kapitalförändring	-20 152	66 774	79 542	-11 757	-91 299	

Utbildning

Utbildningsverksamheten uppvisar ett överskott som uppgår till ca 14 mkr och som i allt väsentligt kan hänföras till den anslagsfinansierade grundutbildningen. Utöver redovisade anslagsintäkter har universitetet producerat HST och HPR till ett värde av 54 mkr, för vilka ersättning inte har erhållits. Om myndigheten haft tillgång till ett högre takbelopp eller ett ingående anslagssparande

skulle det redovisade resultatet inom grundutbildning ha uppgått till 68 mkr. Resultatet inom den anslagsfinansierade utbildningen minskar från 97 mkr år 2010 till 14 mkr år 2011. En stor förklaring till detta är att myndigheten år 2010 i större utsträckning fick ersättning för hela sin produktion via sparade anslag från tidigare år. Detta är alltså inte fallet år 2011. Under innevarande år har myndigheten däremot ackumulerat sparade prestationer till maximalt tillåtet belopp. Dessa får användas som avräkning mot takbeloppet under de kommande åren under förutsättning att myndigheten under något år inte förmår producera HST och HPR upp till aktuellt takbelopp.

Kostnaderna inom den anslagsfinansierade utbildningen har ökat med 25 mkr under året i jämförelse med år 2010. Det är 13 mkr mindre än vad som beräknades i den interna budgeten. En enskild post som är en delförklaring till avvikelsen är ett för högt antagande om nivån på pensionspremierna. I övrigt finns avvikelser på flera håll i organisationen.

Det ackumulerade överskottet inom utbildningsverksamheten uppgår vid utgången av året till 96 mkr. Den största delen av detta är allokerat till olika utvecklingsprojekt inom verksamheten, där det enskilt största är det s.k. utbildningsstrategiprojektet. Andra delar av kapitalet hålls som en reserv för att möta eventuella omställningskostnader i samband med neddragningar av verksamheten till följd av lägre framtida takbelopp.

TABELL 39						
Omslutning för grundutbildning, tkr						
	2008	2009	2010	2011	förändring 2010-2011	förändring % 2010-2011
Intäkter						
STATSANSLAG						
Ersättning hst, hpr	408 117	474 159	571 910	515 111	-56 799	-10%
Summa	408 117	474 159	571 910	515 111	-56 799	-10%
ÖVRIGA INTÄKTER						
Övriga avgifter och bidrag	36 389	38 462	29 882	40 855	10 973	37%
Finansiella intäkter	2 304	94	270	1 600	1 329	492%
Summa	38 693	38 556	30 153	42 455	12 302	41%
Totalsumma intäkter	446 810	512 715	602 063	557 566	-44 497	-7%
Kostnader						
Personal	314 517	284 824	320 381	346 481	26 099	8%
Lokaler	91 231	82 557	75 222	78 215	2 993	4%
Övriga driftskostnader	70 042	77 439	98 469	105 994	7 525	8%
Finansiella kostnader	1 401	66	246	939	693	281%
Avskrivningar	16 278	15 498	10 636	11 429	793	7%
Summa kostnader	493 469	460 384	504 955	543 058	38 103	8%
Verksamhetsutfall	-46 659	52 331	97 108	14 508	-82 600	-85%
Uppbördsverksamhet	0	0	0	0	0	
Transfereringar						
Erhållna medel	206	288	517	341	-176	
Lämnade bidrag	-206	-288	-517	-341	176	
Summa transfereringar	0	0	0	0	0	
Årets kapitalförändring	-46 659	52 331	97 108	14 508	-82 600	

Den externfinansierade utbildningsverksamheten uppgår till 41 mkr och har ökat i förhållande till föregående år med ca 35 procent. I jämförelse med den interna budgeten är ökningen ännu större, cirka 50 procent.

Externfinansierad verksamhet drivs alltid mot det ekonomiska målet som är full kostnads-täckning. Redovisade förändringar mot föregående år och avvikelser mot budget avser således både intäkter och kostnader. Den största intäktsökningen är inom avgifter varav uppdragsutbildning ökat mest.

TABELL 40

Redovisning av intäkter och kostnader för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, tkr

	Grundutbildning	Uppdragsverksamhet	
	enl. uppdrag i regleringsbrev	Beställd utbildning	Uppdragsutbildning
Verksamhetens intäkter			
Anslag	515 111		
Avgifter	17 323	1 311	11 952
Bidrag	10 269		
Finansiella intäkter	1 600		
Summa intäkter	544 303	1 311	11 952
Verksamhetens kostnader			
Personal	338 271	901	7 309
Lokaler	76 583	307	1 325
Övriga driftkostnader	103 548	103	2 343
Finansiella kostnader	939		
Avskrivningar	11 419		10
Summa kostnader	530 760	1 311	10 987
Uppbördsverksamhet	0	0	0
Transfereringar			
Erhållna	341		
Lämnade	-341		
Summa transfereringar	0	0	0
Årets Kapitalförändring	13 543	0	965

Forskning

Den anslagsfinansierade forskningsverksamheten uppvisar ett negativt resultat som uppgår till minus 26 mkr. Motsvarande siffra för 2010 var minus 18 mkr. I den interna budgeten för år 2011 fanns ett beräknat resultat på minus 18 mkr. Resultatet år 2011 är en effekt av det aktiva arbetet med att öka forskningsverksamheten så att både årets forskningsanslag förbrukas samtidigt som delar av ej utnyttjade medel från tidigare år används. Vid ingången av år 2011 var forskningens andel av myndighetskapitalet 148 mkr. Av dessa medel har således 26 mkr använts i verksamheten under år 2011. Av det återstående myndighetskapital är den absolut övervägande delen allokerat till olika pågående forskningsaktiviteter inom myndigheten. Verksamheten kommer under kommande år fortsätta på denna höga nivå och därmed förbruka stora delar av myndighetskapitalet som är hänförligt till denna verksamhet.

TABELL 41

Omslutning forskning och forskarutbildning, tkr

	2008	2009	2010	2011	förändring 2010-2011	förändring % 2010-2011
Intäkter						
STATSANSLAG						
Forskningsanslag not 1)	173 236	176 447	187 043	190 523	3 480	2%
Summa	173 236	176 447	187 043	190 523	3 480	2%
ÖVRIG FINANSIERING						
Forskningsråd not 2)	6 850	7 444	7 577	5 631	-1 946	-26%
Myndigheter	37 394	65 694	51 108	44 964	-6 144	-12%
Kommuner och landsting	2 596	4 905	6 073	5 256	-817	-13%
Svenska forskningsstift. o organisationer	20 988	18 027	20 304	25 023	4 719	23%
Svenska företag	8 374	12 404	10 203	13 420	3 217	32%
EU-medel, inkl strukturfonder	21 333	45 391	51 730	61 501	9 771	19%
Utländska företag och organisationer	1 801	704	2 710	1 189	-1 521	-56%
Övriga intäkter	48	149	96	133	37	39%
Finansiella intäkter	11 082	2 017	1 798	3 929	2 131	119%
Summa	110 466	156 735	151 599	161 046	9 447	6%
Totalsumma intäkter	283 702	333 182	338 642	351 569	12 927	4%
Kostnader						
Personal	164 257	199 422	227 647	256 827	29 179	13%
Lokaler	28 058	37 344	37 105	36 393	-712	-2%
Övriga driftskostnader	47 798	67 190	72 837	69 816	-3 021	-4%
Finansiella kostnader	2 780	820	474	741	267	56%
Avskrivningar	14 302	13 964	18 145	14 057	-4 088	-23%
Summa kostnader	257 195	318 740	356 208	377 834	21 626	6%
Verksamhetsutfall	26 507	14 442	-17 566	-26 265	-8 699	50%
Uppbördsverksamhet	0	0	0	0		
Transfereringar						
Erhållna medel	8 437	6 090	20 306	16 151		
Lämnade bidrag	-8 437	-6 090	-20 306	-16 151		
Summa transfereringar	0	0	0	0		
Årets kapitalförändring	26 507	14 442	-17 566	-26 265		

not 1) Av årets anslag har 100 tkr transfererats

not 2) Föregående år har justerats för enhetlig definition

Intäkterna inom den externfinansierade forskningen är i stort jämförbar med de två senaste åren. En minskning av forskningsbidrag beräknas för de kommande åren bl.a. till följd av ny period inom vissa EU-fonder och program. Vad gäller ren uppdragsforskning redovisas en nedgång med strax under 2 mkr i jämförelse med föregående år.

TABELL 42

Redovisning av intäkter och kostnader för forskning och forskarutbildning, tkr

	Forskning	Uppdrags- forskning
Verksamhetens intäkter		
Anslag not 1)	190 523	
Avgifter	294	10 143
Bidrag	146 681	
Finansiella intäkter	3 929	
Summa intäkter	341 427	10 143
Verksamhetens kostnader		
Personal	249 710	7 117
Lokaler	35 421	973
Övriga driftkostnader	67 397	2 418
Finansiella kostnader	688	53
Avskrivningar	13 954	103
Summa kostnader	367 171	10 664
Transfereringar		
Erhållna	15 091	1 060
Lämnade	-15 091	-1 060
Summa transfereringar	0	0
Kapitalförändring	-25 744	-521

not 1) Av årets anslag har 100 tkr transfererats

Samfinansiering

Anslagsmedel får tas i anspråk för samfinansiering av bidragsprojekt eller liknande verksamhet inom ramen för myndighetens verksamhetsområde, om ändamålet med anslaget inte hindrar detta.

TABELL 43

Samfinansiering bidragsfinansierad verksamhet

Anslagsmedel som efter beslut samfinansierat bidragsverksamhet, tkr

	2009	2010	2011
	Utbildning grundnivå och avancerad nivå	Utbildning grundnivå och avancerad nivå	Utbildning grundnivå och avancerad nivå
Samfinansiering	196	715	2 217
Total finansiering *	4 906	5 835	8 883
* total bidragsintäkt samt samfinansiering			
Andel samfinansiering av tot finansiering	4%	12%	25%
	Forskning och utbildning på forskarnivå	Forskning och utbildning på forskarnivå	Forskning och utbildning på forskarnivå
Samfinansiering	48 328	51 053	65 502
Total finansiering *	178 850	187 545	210 414
* total bidragsintäkt samt samfinansiering			
Andel samfinansiering av tot finansiering	27%	27%	31%

I ovanstående tabell redovisas myndighetens samfinansiering. Summan för total finansiering omfattar samtliga bidragsfinansierade projekt, även dem utan samfinansiering. En stor del av universitetets samfinansiering återfinns på projekt inom EU:s olika fonder och program.

Avgiftsbelagd verksamhet

I tabell nedan redovisas myndighetens avgiftsbelagda verksamhet enligt de krav på återrapportering som finns i regleringsbrevet. Avgiftsintäkter enligt §4 Avgiftsförordningen som uppgår till 11 988 tkr ingår inte i tabellen. Mittuniversitetet har enligt regleringsbrevet rätt att ta ut och disponera avgifter för verksamhet inom centrumbildningen Nationellt Vintersportcentrum.

Ett visst överskott har upparbetats inom de områden där kravet på full kostnadstäckning gäller, främst gäller det den uppdragsutbildning som bedrivs. Enligt myndighetens långsiktiga budget kommer det ackumulerade överskottet att reduceras under kommande år.

TABELL 44

Avgiftsbelagd verksamhet, tkr

Verksamhet	Över-/underskott t.o.m. 2009	Över-/underskott 2010	Intäkter 2011	Kostnader 2011	Över-/underskott 2011	Ack. över-/underskott/utgående 2011
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå						
Beställd utbildning			1 311	1 311		
Yrkehögskolan, KY m.m.						
Uppdragsutbildning	2 353	-989	11 952	10 987	965	2 329
Utbildning av studieavgiftsskyldiga studenter		-209	1 141	956	186	-24
Övrigt						
Summering	2 353	-1 198	14 404	13 254	1 151	2 305
Forskning och utbildning på forskarnivå						
Uppdragsforskning	208	149	10 143	10 664	-521	-164
Summering	208	149	10 143	10 664	-521	-164
Verksamhet där krav på full kostnadstäckning inte gäller						
Högskoleprovet	-198	68	623	750	-127	-257
Upplåtande av bostadslägenhet						
- utbytesprogram och gästforskare			6	6		
Upplåtande av bostadslägenhet						
- regeringsbeslut (U2010/4277/UH)						
Nationellt Vintersportcentrum	235	35	580	428	152	422
Övrigt						
Summering	38	103	1 208	1 184	25	166

7 Verksamhetens resultat

Kvalitetsindex

Mittuniversitetet har valt att utveckla kvalitetsindex för att mäta uppfyllelsen av de långsiktiga mål som formuleras inom olika verksamhetsområden. Kvalitetsindex ska på sikt omfatta utbildning, forskning och verksamhetens grundförutsättningar, det vill säga ledarskap, administrativ verksamhet och bibliotek och ge en sammanfattande bild av verksamheten. De ska användas internt.

Index ska vara kvalitetsdrivande och spegla ambitioner i utvecklingsplanen och i olika strategiska dokument, liksom Mittuniversitetets syn på kvalitet.

Nedan redovisas innehåll i och värden för de index avseende utbildning och forskning som hittills tagits fram. Utvecklingsarbetet pågår med stöd bland annat i ledningsinformationssystemet, LISA.

TABELL 45

Index för utbildning på grundnivå och avancerad nivå

	2008	2009	2010	2011	Mål 2015
<i>Attraktivitetsindex; VHS statistik</i>					
Antal förstahandssökande/antal antagna					
- Program		1,73	1.41	1,51	2.00
- Kurser		0,51	0.50	0,88	1.00
<i>Läraryindex¹</i>					
Andel disputerade bland undervisande och forskande personal (lärare + AUF) (%)	46	46	48	49	52
Antal lärare per hst (indexvärde)	-0,41	-0,43	-0.42		0
Andel professorer bland undervisande och forskande personal (lärare + AUF) (%)	14	14	13	14	15
<i>Nöjd Studentindex</i>					
Svenskt kvalitetsindex, på uppdrag av Mittuniversitetet	56	64	64	64	Långsiktigt positiv utveckling
<i>Prestationsindex; Ladok</i>					
Genomströmning (%)	78	71	70	77	80
Andel programstudenter kvar år två (%)		71	67	66	73

Utvecklingen av attraktivitetsindex visar att antalet förstahandssökande på höstterminen i relation till antalet antagna efter urval 2 samma termin, ökade kraftigt under 2011 till en nivå väsentligt över snittet för riket (0,53) vad avser kurser. Den stora ökningen förklaras av att ett stort antal sommarkurser ställdes in. För program var ökningen mindre och ligger fortfarande under riksgenomsnittet (2,00). Läraryindex visar framför allt att andelen disputerade lärare fortsätter att öka.

Mätningen Nöjd studentindex har nu genomförts för fjärde gången och mätningens sammanvägda index har under de senaste åren lagat på en stabil nivå, något under riksgenomsnittet. Prestationsindex har ökat relativt kraftigt vilket framför allt beror på att genomströmningen för den IT-baserade distansutbildningen stadigt har ökat.

TABELL 46

Index för forskning och forskarutbildning

	2008	2009	2010	2011	Mål 2015
<i>Externfinansieringsindex¹</i>					
Andel externfinansiering/total fo-finansiering (%)	39	47	45	46	52
Andel från FAS, Formas, VR (%)	2,4	2,2	2,2	1,6	5
Andel övriga konkurrensutsatta fo-medel (%)	12	17	19		25
<i>Publiceringsindex</i>					
Medelcitering enligt Vetenskapsrådet	0,75	0,83	0,88		1,0
<i>Produktivitetsindex¹</i>					
Antal forskarexamina/antal aktiva fo-stud	0,23	0,09	0,10	0,12	0,15
Antal nyantagna/antal aktiva fo-stud	0,26	0,38	0,18	0,18	0,22

¹ Till och med 2010 är uppgifterna hämtade ur Högskoleverkets årsrapport. Mittuniversitetets egna uppgifter för 2011.

Vad gäller index för forskning och forskarutbildning så fortsätter externfinansieringen att öka, andelen externfinansiering är över genomsnittet för de övriga nya universiteten liksom andelen övriga konkurrensutsatta forskningsmedel. För andelen forskningsmedel från FAS, Formas och VR är förhållandet dock fortfarande det motsatta. Produktivitetsindex för utbildningen på forskarnivå ökade något vad avser examina och är oförändrat vad gäller antal nyantagna.

Det bör noteras att riksjämförelser för 2011 års indexvärden ofta kan göras först när den nationella statistiken blir tillgänglig under våren. Detsamma gäller värdena för Publiceringsindex.

Kostnad per prestation

Under 2010 bedrevs ett nationellt utvecklingsarbete för att utveckla redovisningen så att den svarar mot kraven i Förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, FÅB. I FÅB sägs att resultatredovisningen främst ska avse hur verksamhetens prestationer utvecklats med avseende på volym och kostnader. Inget lärosäte har redovisningen upplagd så att den svarar mot en strikt tolkning av dessa krav.

Resultatet av det nationella utvecklingsarbetet med syftet att utveckla mått som beskriver *kostnad per prestation* blev att sammanställningen *Väsentliga uppgifter* kompletterades med uppgifter om

- kostnad per helårsstudent (exklusive uppdragsutbildning och beställd utbildning)
- kostnad per helårsprestation (exklusive uppdragsutbildning och beställd utbildning)
- totalt antal refereegranskade vetenskapliga publikationer
- kostnad per refereegranskad vetenskaplig publikation

Kostnad per helårsstudent och helårsprestation

Kostnaden per helårsstudent, hst, respektive helårsprestation, hpr, beräknas genom att den totala kostnadsmassan för utbildning på grundnivå och avancerad nivå divideras med producerade hst, respektive hpr. Uppgifterna hämtas ur ekonomisystemet och Ladok och redovisas i *Väsentliga uppgifter*.

För Mittuniversitetet innebar det snabbt ökande studentantalet att kostnaden per hst sjönk 2009 och 2010. Det fanns under denna expansionsperiod en återhållsamhet då det gällde att öka personalkostnaderna. Medvetenheten om framtida minskande studentkullar och en förbättrad arbetsmarknad spelade in liksom tidigare erfarenheter av de negativa konsekvenser som följer av nedskärningar i utbildningsvolymen och uppsägning av personal.

Under 2011 ökade kostnaderna per helårsstudent dels som en följd av en viss lärarrekrutering under 2010 men också för att fasta kostnader ska fördelas på ett färre antal hst.

TABELL 47**Kostnader per helårsstudent, tkr**

	2007	2008	2009	2010	2011
Mittuniversitetet totalt	72	73	58	53	63
Antal hst minus inaktiva studenter enligt beräkning i avsnitt 2.1				58	67

Statsmakterna fokuserade i budgetpropositionen 2012 på begreppet inaktiva studenter. I tabell 42 redovisas en alternativ beräkning för att belysa den inverkan som nollpresterare har på kostnadsbilden. Totalt antal hst på helår minskades med dubbla antalet nollpresterare bland vårterminens *enkursstudenter* enligt redovisning i avsnitt 2.1. Det innebär att antalet hst med vilka kostnadsmassan skulle divideras 2010 sjönk från 9 367 till 8 619 hst. För 2011 minskade antalet från 8 495 till 7 883 hst. Kostnaden per hst närmar sig då den nivå som gällde före den kraftiga expansionen av antalet studenter åren 2009 och 2010.

TABELL 48**Kostnader per helårsprestation, tkr**

	2007	2008	2009	2010	2011
Mittuniversitetet totalt	89	94	82	76	81

Kostnaderna per helårsprestation, vilken kan ses som mått på den prestation som lämnar universitetet, steg 2011 till samma nivå som 2009. Prestationsgraden, dvs den andel av studenterna som klarar sina studier ökade 2011 men antalet hpr var detsamma som 2010. Kostnadsmassan ökade dock, vilket med denna modell ger en ökad kostnad.

Kostnad per prestation inom forskningen

Uppgifter om antalet publikationer hämtas ur Diva och ur ekonomisystemet och redovisas i *Väsentliga uppgifter*. Kostnaden per artikel sjönk märkbart 2011 jämfört med 2010. Antalet artiklar ökade med 34 procent vilket i sin tur är ett resultat av den, i relation till totalantalet, stora antagningen av forskarstuderande åren 2009 och 2010. De båda åren ökade antalet forskarstuderande med sammanlagt 81 personer, från 153 år 2008 till 234 år 2010. Dessa forskarstuderande börjar nu komma så långt i sin utbildning att de genererar artiklar.

TABELL 49**Kostnader per referegranskad vetenskaplig publikation, tkr**

Nämndområde	2007	2008	2009	2010	2011*
Artiklar och forskningsöversikter	947	1 237	1 669	1 936	1 420
Inklusive referegranskade konferensbidrag	666	712	815	1 054	915

* Uppgifter för 2011 är preliminära eftersom det finns en eftersläpning i inrapporteringen

Mittuniversitetet är ett ungt universitet där forskningen fortfarande är under uppbyggnad. Antagningen av forskarstuderande har gjorts stötvis vilket innebär att artiklar och examina följer ett ojämnt mönster över åren, men det finns också andra faktorer som påverkar publiceringsmönstret.

Mittuniversitetets forskning är delvis finansierad via EU:s strukturfonder. I finansieringen från Tillväxtverket, vilket svarar för strukturfonderna, betonas tillväxt och innovation. Fokus flyttas från öppen publicering till innovationsprocessen som är mer sluten till sin karaktär. Det sker

också successivt en övergång från konferenspublikationer till vetenskapliga artiklar i tidskrifter, vilket betyder att det tar längre tid att få ett manuskript publicerat.

Förslag att redovisa kostnad per forskarstuderande

Riksrevisionen har ställt krav på att universiteten ska redovisa kostnaden för utbildning på forskarnivå. Det är svårt att särskilja dessa kostnader ur anslaget för forskning och forskarutbildning och externa bidragsmedel. En avsevärd del av utbildningen består i att delta i forskningsprojekt och aktivt forska. Det är därför inte möjligt att ur redovisningssystemet får fram dessa kostnader.

I det nationella utvecklingsarbetet kring kravet på redovisning av verksamhetens kostnader har en tentativ modell utvecklats för att beräkna kostnaden per forskarstuderande. Mittuniversitetet har avstått från att pröva modellen detta år eftersom den helt bygger på schabloner och uppskattningar. Detta leder till ackumulerade osäkerheter och att de värden som modellen räknar fram inte blir användbara.

Mittuniversitetet har för avsikt att under 2012 utveckla en modell som mäter en kostnad per forskarstuderande.

Prestationsmätt för samverkan

I det nationella utvecklingsarbetet under 2011 har förslag till mått på prestationer för samverkan diskuterats. Föreslagna mått är bland annat uppsatser och examensarbeten i samverkan med utomstående part, andel verksamhetsförlagd utbildning och mått i anknytning till nyttiggörande av forskning och studenters idéer. Flertalet av de föreslagna måtten stöds inte av de maskinella systemen.

Det har tidigare gjorts försök att ta fram indikatorer för samverkan, dels i ett samarbete mellan lärosätena på 90-talet och senare i Vetenskapsrådets och Högskoleverkets regi. Det har emellertid visat sig vara en komplex uppgift som ännu inte är slutförd.

Samverkan med näringsliv, myndigheter och organisationer manifesteras i utbildning och forskning. I avsnitt 2.3 redovisas utbildningsprogram som har samverkan genom till exempel verksamhetsförlagd utbildning och genom mentorprogram. Vissa program är utformade i direkt samarbete med industrin.

Samverkan med företag och organisationer är ett utmärkande drag för Mittuniversitetets forskning vilket bland annat har manifesterats i KK-miljön. Se avsnitt 4.1.

Mittuniversitetet har valt att redovisa resultat för följande mått på prestationer inom samverkan:

TABELL 50				
Mått på samverkan				
	2008	2009	2010	2011
Adjungerade lärare (professorer)	10	8	10	11
Företagsdoktorander	28	37	37	30
Intäkter uppdragsutbildning, tkr	4 326	5 573	7 913	10 987
Intäkter uppdragsforskning, tkr	7 862	12 403	13 007	10 664
Utvärderade idéer				
från anställda		12	40	30
från studenter		-	125	125
Nystartade företag				
från anställda		1	5	2
från studenter		16	24	13

Mittuniversitetet hade perioden 2008-2011 i genomsnitt tio adjungerade professorer på årsbasis. Under perioden deltog 17 personer i forskning och utbildning på detta sätt, sju inom humanvetenskaplig fakultet och tio inom fakulteten för naturvetenskap, teknik och medier. Adjungeringarna är kopplade till områden under uppbyggnad eller områden med tydlig industrikoppling. Exempel på det förra är kriminologi, folkhälsovetenskap och idrott och det senare inom ämnena kemi/kemiteknik/processteknik. De adjungerade professorerna 2011 kom bland annat från Statens folkhälsoinstitut, Sydsvenska dagbladet, SCA, Metso Paper och Eka Chemicals.

Antalet företagsdoktorander har varit relativt konstant dock med en viss minskning 2011. Företagsdoktoranderna utgjorde 12 procent av det totala antalet aktiva forskarstuderande. NMT har ungefär två tredjedelar av det totala antalet vilket speglar fakultetens företagsnära forskning. Inom HUV kommer dessa doktorander från kommuner och sjukhus i första hand.

Volymen uppdragsutbildning, mätt i kronor, har legat på en låg nivå under en längre period men ökade märkbart under 2011. Antalet hst ökade marginellt mellan 2010 och 2011 men i jämförelse med 2008 är det en fördubbling. Se också avsnitt 2.5.

Uppdragsforskningen minskade 2011 jämfört med 2010.

MIUN Innovation har till uppgift att främja såväl lärares som studenters företagande. Uppgifter om utvärderade idéer och nya företag är hämtade från innovationskontorets uppföljningsstatistik. Det är svårt att säga om antalet startade företag är högt eller lågt. Det finns ingen nationell jämförelse. Innovationskontoret får dock många positiva reaktioner på resultatet från externa aktörer och förfrågningar om att dela med sig av utarbetade metoder och erfarenheter på området.

Mittuniversitetet ligger i framkant vad gäller ansökningar till *Verifiering för Tillväxt*, och kan där numerärt mäta sig med de största Innovationskontoren.

8 Styrning och kontroll

Universitetsstyrelsen ska i anslutning till årsredovisningen redovisa sin bedömning huruvida myndigheten har en betryggande styrning och kontroll. Utgångspunkten för bedömningen ska vara Mittuniversitetets arbete enligt förordningen (2007:515) om intern styrning och kontroll, FISK. Syftet med FISK är att förstärka myndigheternas interna styrning och kontroll. Det är ledningens verktyg för att förvissa sig om att universitetet utför sina uppgifter, och att det sker på ett rättss enligt och effektivt sätt.

Mittuniversitetets process för riskanalys

I riskanalysen formuleras framgångsfaktorer vilka är förutsättningar för att verksamheten ska uppfylla statsmakternas intentioner och målen i utvecklingsplanen. Omständigheter som utgör hot mot en framgångsfaktor betraktas med det synsättet som en risk. Mittuniversitetet har valt att varje år presentera en riskanalys på universitetsövergripande nivå vid universitetsstyrelsens decembermöte. Riskanalysen har fastställts med avsikten att inför nästkommande år göra motsvarande uppdatering.

Processen för att göra och presentera Mittuniversitetets övergripande riskanalys har utvecklats under de gångna tre åren. Utvecklingsarbetet har tydliggjort att det handlar om processer på minst två nivåer, en strategisk och en operativ nivå.

Riskanalysen på strategisk nivå aggregerar risker som identifierats på operativ nivå men är också ett resultat av andra överväganden som ligger utanför den egna organisationen. Exempel är nyheter i budgetpropositionen eller skarpt sjunkande studenttillströmning. Intentionerna är att den övergripande riskanalysen inför 2013 ska kunna kopplas till de index som redovisas i avsnitt 7.

Verksamhetsstyrning

Arbetet med riskbedömningar är en integrerad del av verksamhetsstyrningen vid universitetet som och en viktig del i de uppdrag som ges i styrdokumentet *Verksamhetsplan och budget*, vilket fastställs av styrelsen respektive rektor. Styrelsens beslut utgör ett uppdrag till rektor.

Andra viktiga underlag för verksamhetsuppdragen är Mittuniversitetets utvecklingsplan, utbildningsstrategin och den i december 2011 fastställda forskningsstrategin. Uppdragen syftar till att begränsa eller eliminera de höga risker som identifierats i verksamheten.

Styrningen av förvaltningsorganisationen dokumenteras i *Förvaltningens verksamhetsplan*, vilken följs upp i en verksamhetsberättelse för varje avdelning. Riskanalysen utgör ett viktigt underlag för uppdragen till respektive avdelning.

Uppdragen i *Verksamhetsplan och budget* och i *Förvaltningens verksamhetsplan*, följs upp i de budget- och verksamhetsdialoger som ledningen regelbundet håller med respektive enhet. Det samma gäller för universitetsbiblioteket.

Internrevisionen har på styrelsens uppdrag genomfört genomlysningar av universitetets verksamhet i olika avseenden och är därigenom ett instrument för ledningens interna styrning och kontroll.

Mittuniversitetets verksamhetscontroller arbetar med frågor om verksamhetsstyrning och uppföljning och ägnar särskild uppmärksamhet åt arbetet med intern styrning och kontroll.

Ekonomisk redovisning

Sammanställning av väsentliga uppgifter

Resultaträkning

Balansräkning

Anslagsredovisning

Noter

Sammanställning av väsentliga uppgifter

	2011	2010	2009	2008	2007
Utbildning och forskning					
Totalt antal helårsstudenter ¹	8 492	9 367	7 831	6 668	6 938
<u>Kostnad per helårsstudent (tkr)</u>	63	53	58	73	72
Totalt antal helårsprestationer ¹	6 547	6 559	5 551	5 222	5 600
<u>Kostnad per helårsprestation (tkr)</u>	81	76	82	94	89
Totalt antal studiavgiftsskyldiga studenter (hst)	10	-	-	-	-
Totalt antal nyantagna doktorander	52	37	71	43	32
– andel kvinnor	52%	57%	51%	60%	66%
– andel män	48%	43%	49%	40%	35%
Totalt antal doktorander med någon aktivitet	243	234	205	153	151
– andel kvinnor	56%	55%	53%	53%	51%
– andel män	44%	45%	47%	47%	49%
Totalt antal doktorander med doktorandanställning (årsarb.)	139	130	120	93	91
Totalt antal doktorander med utbildningsbidrag (årsarb.)	-	-	-	1	2
Genomsnittlig studietid för licentiatexamen (år)	2,5	2,2	2,9	3,0	3,2
Genomsnittlig studietid för doktorsexamen (år)	3,8	3,6	3,7	3,5	3,5
Totalt antal doktorsexamina	24	20	16	30	13
Totalt antal licentiatexamina	17	7	8	7	11
<u>Totalt antal refereegranskade vetenskapliga publikationer</u>	261	195	190	213	241
<u>Kostnad per refereegranskad vetenskaplig publikation</u>	1 420	1 936	1 669	1 237	947
Personal					
Totalt antal årsarbetskrafter	969	914	852	788	831
Medelantal anställda	1 093	995	929	896	920
Totalt antal lärare (årsarb.)	426	417	381	368	401
– andel kvinnor	46%	45%	44%	46%	44%
– andel män	54%	55%	56%	54%	56%
Antal disputerade lärare (årsarb.)	243	227	204	189	193
– andel kvinnor	38%	34%	30%	30%	32%
– andel män	62%	66%	70%	70%	68%
Antal professorer (årsarb.)	70	64	60	57	54
– andel kvinnor	23%	14%	15%	18%	15%
– andel män	77%	86%	85%	82%	85%
Ekonomi					
Intäkter totalt (mnkr), varav	909	941	846	731	740
utb. på grundnivå och avancerad nivå (mnkr)	558	602	513	447	468
– andel anslag (%)	92%	95%	92%	91%	90%
– andel externa intäkter (%)	8%	5%	8%	9%	10%
forskning och utbildning på forskarnivå(mnkr)	352	339	333	284	272
– andel anslag (%)	54%	55%	53%	61%	63%
– andel externa intäkter (%)	46%	45%	47%	39%	37%
Kostnader totalt (mnkr)	921	861	779	751	734
– andel personal (%)	66%	64%	62%	64%	62%
– andel lokaler (%)	12%	13%	15%	16%	16%
Lokalkostnader² per kvm (kr)	1 614	1 606	1 665	1 469	1 451
Balansomslutning (mnkr)	549	529	426	378	397
– varav oförbrukade bidrag	102	84	84	85	85
– varav årets kapitalförändring	-12	79	67	-20	5
– varav myndighetskapital (inkl. årets kapitalförändring) ³	218	230	151	84	104

¹ Exkl. uppdragsutbildning och beställd utbildning.

² Enligt resultaträkningen.

³ För stiftelsehögskolorna avses eget kapital och årets resultat.

Resultaträkning (tkr)

Verksamhetens intäkter	Not	2011	2010
Intäkter av anslag		705 634	758 953
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	41 023	34 435
Intäkter av bidrag		156 950	145 249
Finansiella intäkter	2	5 529	2 069
Summa intäkter		909 136	940 705
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	-603 308	-548 029
Kostnader för lokaler	4	-114 608	-112 327
Övriga driftskostnader		-175 810	-171 306
Finansiella kostnader	5	-1 681	-720
Avskrivningar och nedskrivningar		-25 486	-28 782
Summa kostnader		-920 893	-861 163
Verksamhetsutfall		-11 757	79 542
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten			
Intäkter av uppbörd			
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamheten			
Saldo uppbördsverksamhet		0	0
Transfereringar			
Medel från statsbudgeten för finansiering av bidrag		100	100
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		14 975	20 519
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		1 417	205
Lämnade bidrag		-16 492	-20 824
Saldo transfereringar		0	0
Årets kapitalförändring	6	-11 757	79 542

Balansräkning (tkr)

TILLGÅNGAR	Not	2011	2010
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling		4 159	4 788
Summa immateriella anläggningstillgångar		4 159	4 788
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet		20 788	17 541
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		75 509	71 364
Pågående nyanläggningar		6 520	1 748
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar		0	30
Summa materiella anläggningstillgångar	7	102 817	90 683
Fordringar			
Kundfordringar		4 546	5 280
Fordringar hos andra myndigheter		15 865	16 199
Övriga fordringar		113	775
Summa fordringar		20 524	22 254
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader		27 652	28 047
Upplupna bidragsintäkter		74 240	70 891
Övriga upplupna intäkter		1 013	1 958
Summa periodavgränsningsposter	8	102 905	100 897
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket		0	0
Summa avräkning med statsverket	9	0	0
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	10	318 969	310 417
Kassa, postgiro och bank		0	0
Summa kassa och bank		318 969	310 417
SUMMA TILLGÅNGAR		549 374	529 039
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital		667	667
Donationskapital		0	0
Balanserad kapitalförändring	11	229 417	149 875
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	11	-11 757	79 542
Summa myndighetskapital	12	218 327	230 084
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	13	4 594	10 375
Summa avsättningar		4 594	10 375
Skulder mm			
Lån i Riksgäldskontoret	14	91 061	73 316
Skulder till andra myndigheter		19 876	15 916
Leverantörsskulder		27 205	29 515
Övriga skulder		11 767	11 175
Summa skulder mm		149 909	129 922
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader		56 796	57 096
Oförbrukade bidrag		101 781	83 907
Övriga förutbetalda intäkter		17 967	17 655
Summa periodavgränsningsposter	15	176 544	158 658
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		549 374	529 039

Anslagsredovisning (tkr)

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Saldo
Ramanslag						
16 02 027 Grundutbildning (Ramanslag)	0	515 111 000	0	515 111 000	515 111 000	0
16 02 027 001 Takbelopp (ram) ¹	0	515 111 000	0	515 111 000	515 111 000	0
16 02 028 Forskning och forskarutbildning (Ramanslag)	0	190 623 000	0	190 623 000	190 623 000	0
16 02 028 004 Basresurs (ram)	0	190 623 000	0	190 623 000	190 623 000	0
	0	0	0	0		0
	0	0	0	0		0
SUMMA	0	705 734 000	0	705 734 000	705 734 000	0

Not 1: Enligt regeringsbeslut 11:25

Noter

Redovisningsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Universitetets redovisning följer förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt god redovisningssed.

För universitet och högskolor görs undantag från bestämmelsen om avräkning i anslagsförordningen (1996:1189). Avräkning mot anslag ska ske i samband med de månatliga inbetalningarna till universitetets räntekonto i Riksgäldskontoret.

Universitet och högskolor medges under 2008 undantag från att upprätta finansieringsanalys samt från att redovisa väsentliga uppgifter enligt förordningen om årsredovisning och budgetunderlag. Väsentliga uppgifter redovisas i stället enligt uppställning i bilaga 39 i regleringsbrevet.

Värderingsprinciper

Fordringar har värderats till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Utländska fordringar har inte omräknats till balansdagens kurs p g a att beloppet inte är väsentligt.

Anläggningstillgångar med ett inköpspris överstigande 10 tkr och med en livslängd längre än 3 år har aktiverats.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Immateriella anläggningstillgångar	3 år
Datorer	3 år
Kontorsmaskiner, elektriska apparater, bilar	5 år
Inredningsinventarier, maskiner, anläggningar, ny- till- och ombyggnad	10 år

Mittuniversitetet tar upp lån i Riksgäldskontoret två gånger per år, i juni och december.

Lånen omfattar anskaffningar gjorda under december till maj, respektive juni till november.

Noter till resultaträkningen (tkr)

Not 1 Intäkter av avgifter och andra ersättningar

	2011	2010
Intäkter utomstatliga	22 482	19 340
Intäkter från andra myndigheter	18 541	15 094
Summa	41 023	34 435

Intäkter enligt 4 § Avgiftsförordningen uppgår till 11 988 tkr varav hyresintäkter utgör 3 047 tkr.

(2010; 11 270 tkr varav hyresintäkter utgör 4 011 tkr). Föregående år har justerats p g a omklassificering.

Not 2 Finansiella intäkter

Av finansiella intäkter på totalt 5 529 tkr utgör ränteintäkter på räntekonto i Riksgäldskontoret, 5 332 tkr (2010; 1 591 tkr).

Not 3 Kostnader för personal

Av posten kostnader för personal utgör lönekostnader exkl. sociala avgifter 396 363 tkr (2010; 358 631 tkr)

Not 4 Kostnader för lokaler

	2011	2010
Lokalhyra	108 454	106 197
Lokalvård på entreprenad	5 026	5 131
Övriga lokalkostnader	1 128	999
Summa kostnader	114 608	112 327

Not 5 Finansiella kostnader

Av finansiella kostnader på totalt 1 681 tkr utgör 1 456 tkr räntekostnader för lån i Riksgäldskontoret (2010; 373 tkr)

Not 6 Årets kapitalförändring

	2011	2010	2011	2010	2011	2010
	Totalt	Totalt	Utb på grundnivå o avancerad nivå	Utb på grundnivå o avancerad nivå	Forskning/ Fors.utb	Forskning/ Fors.utb.
Verksamhetens intäkter						
Intäkter av anslag *	705 634	758 953	515 111	571 910	190 523	187 043
Intäkter av avg o andra ers	41 023	34 435	30 586	21 583	10 437	12 852
Intäkter av bidrag	156 950	145 249	10 269	8 300	146 681	136 949
Finansiella intäkter	5 529	2 069	1 600	270	3 929	1 798
Summa intäkter	909 136	940 705	557 566	602 062	351 569	338 642
Verksamhetens kostnader						
Kostnader för personal	-603 308	-548 029	-346 481	-320 381	-256 827	-227 647
Kostnader för lokaler	-114 608	-112 327	-78 215	-75 222	-36 393	-37 105
Övriga driftskostnader	-175 810	-171 306	-105 994	-98 469	-69 816	-72 837
Finansiella kostnader	-1 681	-720	-939	-246	-741	-474
Avskrivningar	-25 486	-28 782	-11 429	-10 636	-14 057	-18 145
Summa kostnader	-920 893	-861 163	-543 058	-504 955	-377 834	-356 208
Verksamhetsutfall	-11 757	79 542	14 508	97 108	-26 265	-17 566
Summa uppbördsverk- samhet	0	0	0	0	0	0
Transfereringar						
Erhållna medel	16 492	20 824	341	517	16 151	20 306
Lämnade bidrag	-16 492	-20 824	-341	-517	-16 151	-20 306
Summa transfereringar	0	0	0	0	0	0
Årets kapitalförändring	-11 757	79 542	14 508	97 108	-26 265	-17 566

* Av årets forskningsanslag har 100 tkr transfererats

För vidare uppdelning av verksamhetsgrenarna grundutbildning och forskning se respektive avsnitt i resultatredovisningen.

Noter till balansräkningen (tkr)

Not 7 Anläggningstillgångar

	2011	2010
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Anskaffningsvärde IB	50 280	40 119
Årets anskaffningar	12 819	10 188
Utrangeringar	0	-27
Akkumulerad avskrivning IB	-32 739	-28 855
Årets avskrivningar	-3 373	-3 908
Utrangeringar	0	24
Summa förbättringsutgifter på annans fastighet	26 987	17 541
Maskiner, inventarier, installationer m m		
Anskaffningsvärde IB	314 510	294 105
Årets anskaffningar	24 104	25 883
Utrangeringar	-8 951	-5 478
Akkumulerad avskrivning IB	-243 146	-224 674
Årets avskrivningar	-19 941	-23 914
Utrangeringar	8 934	5 442
Summa maskiner, inventarier, installationer m m	75 510	71 364

Pågående nyanläggningar		
Anskaffningsvärde IB	1 748	667
Årets anskaffningar	-1 428	1 081
Summa pågående nyanläggningar	320	1 748
Förskott materiella anläggningstillgångar		
Anskaffningsvärde IB	30	0
Förskott materiella anläggningstillgångar	-30	30
Summa förskott materiella anläggningstillgångar	0	30
Summa materiella anläggningstillgångar	75 830	90 683

Anläggningstillgångar innehåller Kulturtillgångar, icke avskrivningsbara tillgångar, till ett värde av 667 tkr.

I värdet årets anskaffningar 2010 under grupp maskiner, inventarier, installationer m m har bokförts belopp 3 830 tkr som avser överlåtelse av utrustning från Forsvarsmakten i samband med avveckling av verksamhet juli 2006. Motsvarande belopp har under 2011 återförts p g a att tillgången ej skulle klassificeras som tillgång på Mittuniversitetet då motsvarande belopp var anslagsfinansierat på Forsvarsmakten vid tidpunkten för anskaffningarna.

I värdet anskaffningar på förbättringsutgifter på annans fastighet ingår i huvudsak investeringar för om- och tillbyggnationer av hyrda lokaler som ska anpassas till Mittuniversitetets verksamhet.

I värdet pågående nyanläggningar avses investeringar i pågående projekt där anläggning ej tagits i drift 2011.

Not 8 Periodavgränsningsposter

	2011	2010
Förutbetalda hyreskostnader , utomstatliga	26 004	25 421
Övriga förutbetalda kostnader , inomstatliga	14	57
Övriga förutbetalda kostnader , utomstatliga	1 634	2 570
Summa förutbetalda kostnader	27 652	28 047
Upplupna bidragsintäkter , inomstatliga	63 969	63 632
Upplupna bidragsintäkter , utomstatliga	10 271	7 259
Summa upplupna bidragsintäkter	74 240	70 891
Övriga upplupna intäkter , inomstatliga	4	234
Övriga upplupna intäkter , utomstatliga	1 009	1 724
Summa övriga upplupna intäkter	1 013	1 958
Summa periodavgränsningsposter	102 905	100 897

Not 9 Avräkning med statsverket

	2011	2010
Ingående balans	0	-86 459
Redovisat mot anslag	705 734	759 052
Anslagsmedel som tillförts räntekontot	-705 734	-708 140
Återbetalning av anslagsmedel	0	35 547
Summa avräkning med statsverket	0	0

Not 10 Räntekonto i Riksgäldskontoret

	2011	2010
Beviljad kontokredit hos Riksgäldkontoret	70 000	70 084
Utnyttjad kontokredit hos Riksgäldkontoret	0	0

Tillgodohavandet på räntekontot per 31 december 2011 var 318 969 tkr.

Not 11 Balanserad kapitalförändring

	2011	2010
Ingående balans	229 418	149 876
Årets kapitalförändring	-11 757	79 542
Summa balanserad kapitalförändring	217 661	229 418

Not 12 Myndighetskapital

Redovisning av myndighetskapital

	2011	2010
A. Ackumulerat överskott (årets och balanserad kapitalförändring)	217 661	229 418
B. Årets totala kostnader	920 893	861 163
A i procent av B	24%	27%

Redovisning av kapitalförändring per verksamhetsgren

Verksamhetsgren	Balanserad kap.för. (A)	Årets kapitalförändring (B)	Summa
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå			
Utbildning enligt uppdrag i regleringsbrev	80 334	13 543	93 877
Uppdragsverksamhet	1 364	965	2 329
Forskning och utbildning på forskarnivå			
Forskning och forskarutbildning	147 363	-25 744	121 619
Uppdragsforskning	357	-521	-164
Summa kapitalförändring	229 418	-11 757	217 661

Not 13 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

	2011	2010
Ingående avsättning	10 375	11 078
Årets avsättning	2 367	2 701
Reglering och korrigerig i samband med uppsägningar	-5 967	0
Årets pensionsutbetalningar	-2 181	-3 404
Utgående avsättningar	4 594	10 375

Not 14 Lån i Riksgäldkontoret

För investeringar i anläggningstillgångar disponerar Mittuniversitetet en låneram på 125 000 tkr (2010; 125 000 tkr).

	2011	2010
Skuld vid årets början	73 315	73 901
Upptagna lån	43 783	25 009
Årets amorteringar	-26 037	-25 595
Skuld vid årets slut	91 061	73 315

Under december månad har investeringar gjorts till ett värde av 14 020 tkr. Av dessa kommer 14 020 tkr att lånefinansieras i samband med nästkommande upplåningstillfälle.

Not 15 Periodavgränsningsposter (skulder)

	2011	2010
Upplupna löner och arvoden inklusive sociala avgifter	13 271	12 336
Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	31 743	30 717
Övriga upplupna kostnader	11 782	14 043
Summa upplupna kostnader	56 796	57 096
Oförbrukade bidrag , inomstatliga	52 285	42 161
Oförbrukade bidrag , utomstatliga	46 027	34 033
Externt finansierade anläggningstillgångar	3 469	7 712
Avräkning EG-medel	0	0
Summa oförbrukade bidrag	101 781	83 907
Av det totala värdet på oförbrukade bidrag avser 16 000 tkr externa finansiärers andel av restvärdet på investeringar i projekt.		
Övriga förutbet hyresintäkter , inomstatliga	0	0
Övriga förutbet hyresintäkter , utomstatliga	475	534
Övriga förutbetalda intäkter , inomstatliga	11 985	10 043
Övriga förutbetalda intäkter , utomstatliga	5 507	7 078
Summa förutbetalda intäkter	17 967	17 655
Summa periodavgränsningsposter	176 544	158 658

Övriga noter

Not 16

Ledamöterna redovisar följande uppdrag som styrelse- och rådsledamot i andra statliga myndigheter eller uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Böhlén Birgitta	Styrelseordförande, Apoteksgruppen AB Styrelseledamot, AFA Livförsäkring AB Styrelseledamot, AFA Sjukförsäkring AB Ledamot, Försäkringskassans insynsråd Styrelseordförande Lernia AB Styrelseledamot, Specialfastigheter AB Ledamot Innovationsrådet
Brühl Thomas	Styrelseledamot, Svedest AB Styrelseledamot Association of Swedish Fashion Brands Styrelseordförande VisitSwedens dotterbolag i Norge, Danmark, Finland, Tyskland, Storbritannien, Frankrike, Spanien
Gustafsson Yvonne	Styrelseordförande, Kärnavfallsfonden Styrelseledamot, Exportkreditnämnden (EKN) Styrelseledamot, Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) Ledamot, Livsmedelsverkets insynsråd Ledamot Folkhälsoinstitutets insynsråd
Larsson Ulf	Styrelseledamot, Föreningen Sveriges Skogsindustrier Styrelseordförande, SCA Forest Products AB Styrelseordförande, SCA Graphic Sundsvall AB Styrelseordförande, SCA Skog AB Styrelseordförande, SCA Timber AB Styrelseordförande, SCA Transforest AB Styrelseordförande, Scanninge Holding AB Styrelseordförande, Gällö Timber AB Styrelseordförande, Tjärnviks Trä AB Styrelseordförande Aylesford Newsprint Ltd Styrelseordförande SCA Laakirchen AB Ledamot i Insynsrådet Västernorrlands län Styrelseledamot i Handelsbanken Sundsvall Styrelseledamot i Timrå IK
Lundgren Ulf P	Ledamot Regionala Etikprövningsnämnden i Uppsala
Löfqvist Johanna	Styrelseledamot i Östersunds Campusrestauranger AB
Mattsson Weijber Karin	Styrelseledamot Visit Sweden AB Styrelseledamot Astrid Lindgrens Värld AB Styrelseledamot Institutet för Framtidsstudier Styrelseledamot SISU Idrottsböcker AB IQ-initiativet AB
Norell Bergendahl Margareta	Styrelseledamot, KK-stiftelsen Styrelseledamot, Alelion Batteries AB Styrelseledamot, Hotel Birger Jarl Styrelseledamot, Hotell Tegnérslunden Styrelseledamot, Acreo
Strömbäck Jesper	Ledamot av Granskningsnämnden för radio och TV Ledamot av Riksrevisionens vetenskapliga råd
Söderholm Anders	Ledamot, insynsrådet vid Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Söreling Minna	Styrelseledamot i Sundsvalls Studenters Kårhus AB
Sjövall Joachim	Styrelseledamot i Sundsvalls Studenters Kårhus AB
Wiktorsson Simon	Styrelseledamot i Östersunds Campusrestauranger AB

Not 17

Ersättningar och andra förmåner för ledamöter i Mittuniversitetets styrelse

Styrelseledamöter anställda vid Mittuniversitetet (kr)		Period i styrelsen
Anders Söderholm	1 149 362	
Majen Espvall	615 492	2011-01-01 - 2011-06-30
Catrin Johansson	516 693	2011-01-01 - 2011-06-30
Anders Olofsson	748 601	2011-01-01 - 2011-06-30
Anders Olsson	491 480	2011-07-01 - 2011-12-31
Yvonne von Friedrichs	538 006	2011-07-01 - 2011-12-31
Jesper Strömbäck	402 997	2011-07-01 - 2011-12-31

Ersättningar och andra förmåner utbetalda under räkenskapsperioden till externa ledamöter (kr)

Birgitta Böhlin	66 000	
Thomas Brühl	28 000	
Yvonne Gustafsson	28 000	
Ulf Larsson	28 000	
Ulf P Lundgren	28 000	
Johanna Löfqvist	28 000	
Karin Mattsson Weijber	28 000	
Margareta Norell Bergendahl	28 000	
Jens Ranqvist	14 000	2011-01-01 - 2011-06-30
Joachim Sjövall	14 000	2011-07-01 - 2011-12-31
Alexandra Stattin	14 000	2011-07-01 - 2011-12-31
Bo Sundqvist	28 000	
Miinna Söreling	14 000	2011-01-01 - 2011-06-30

Universitetsstyrelsens beslut

Styrelsen för Mittuniversitetet har den 21 februari 2012 i Östersund beslutat godkänna årsredovisning för verksamhetsåret 2011.

Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Vi bedömer vidare att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Birgitta Böhlin
Ordförande

Anders Söderholm
Rektor

Bo Sundqvist
Vice ordförande

Thomas Brühl

Yvonne von Friedrichs

Yvonne Gustafsson

Anders Olsson

Ulf Larsson

Ulf P Lundgren

Jesper Strömbäck

Karin Mattsson Weijber

Margareta Norell Bergendahl

Joachim Sjövall

Alexandra Stattin

Simon Wiktorsson

Bilaga 36 Redovisning av takbelopp**Tabell 1 Redovisning av antal helårsstudenter (HST) och helårsprestationer (HPR)****Utfall avseende perioden 2011-01-01 – 2011-12-31**

Enligt bilaga 35 Avräkning av helårsstudenter och helårsprestationer

Summan Utfall total ersättning ska avse den totala ersättningen som lärosätet genomför produktion för, dvs. oberoende av om den ryms inom tilldelade medel eller inte

Utb.omr.	Utfall HST	Utfall HPR	HST Ersättn. (tkr)	HPR Ersättn. (tkr)	Utfall total ersättning
Humaniora	747	446	16147	8465	24 612
Teologi					0
Juridik	202	157	4367	2979	7 346
Samhällsvetenskap	2328	1817	50311	34480	84 791
Naturvetenskap	818	534	40618	22376	62 994
Teknik	1795	1201	89092	50283	139 375
Farmaci					0
Vård	1220	1146	64382	52369	116 751
Odontologi					0
Medicin	400	357	23574	25591	49 166
Undervisning	598	508	20594	20598	41 192
Övrigt	272	252	10839	8165	19 003
Design	65	65	9144	5571	14 715
Konst					0
Musik					0
Opera					0
Teater					0
Media					0
Dans					0
Idrott	51	46	5241	2186	7 427
Summa	8495	6529	334310	233062	567 372

Takbelopp (tkr)	515 111
Redovisningen visar att lärosätet kommer över takbeloppet med (tkr)	52 261
Redovisningen visar att lärosätet kommer under takbeloppet med (tkr)	0

Antal helårsstudenter inom vissa konstnärliga områden.

Totalt antal utbildade helårsstudenter 200 inom design. Högst får 65 avräknas inom det aktuella utbildningsområdet.

Övriga helårsstudenter inom design har avräknats mot utbildningsområdet teknik.

Bilaga 36**Tabell 2 Beräkning av anslagssparande och överproduktion (tkr)**

<i>A. Tillgängliga medel (inklusive beslutad tilläggsbudget)</i>	
Årets takbelopp	515 111
+ Ev. ingående anslagssparande	0
Summa (A)	515 111
 <i>B. Utfall totalt för utbildning på grundnivå och avancerad nivå</i>	
Ersättning för HPR från december föregående budgetår	1 615
Utfall total ersättning enligt tabell 1	567 372
+ Ev. utnyttjande av tidigare överproduktion	15 917
Summa (B)	584 905
 Summa (A-B) ¹	 -69 794

¹ Positiv summa förs till tabell över anslagssparandet nedan.

Negativ summa förs till tabell över överproduktion nedan.

Tabell. Anslagssparande

Totalt utgående anslagssparande (A-B)	
- Ev. anslagssparande över 10 % av takbeloppet ³	
Utgående anslagssparande	0

*Tabell.
Överproduktion*

Total utgående överproduktion	69 794
- Ev. överproduktion över 10 % av takbeloppet ³	18 283
Utgående överproduktion	51 511

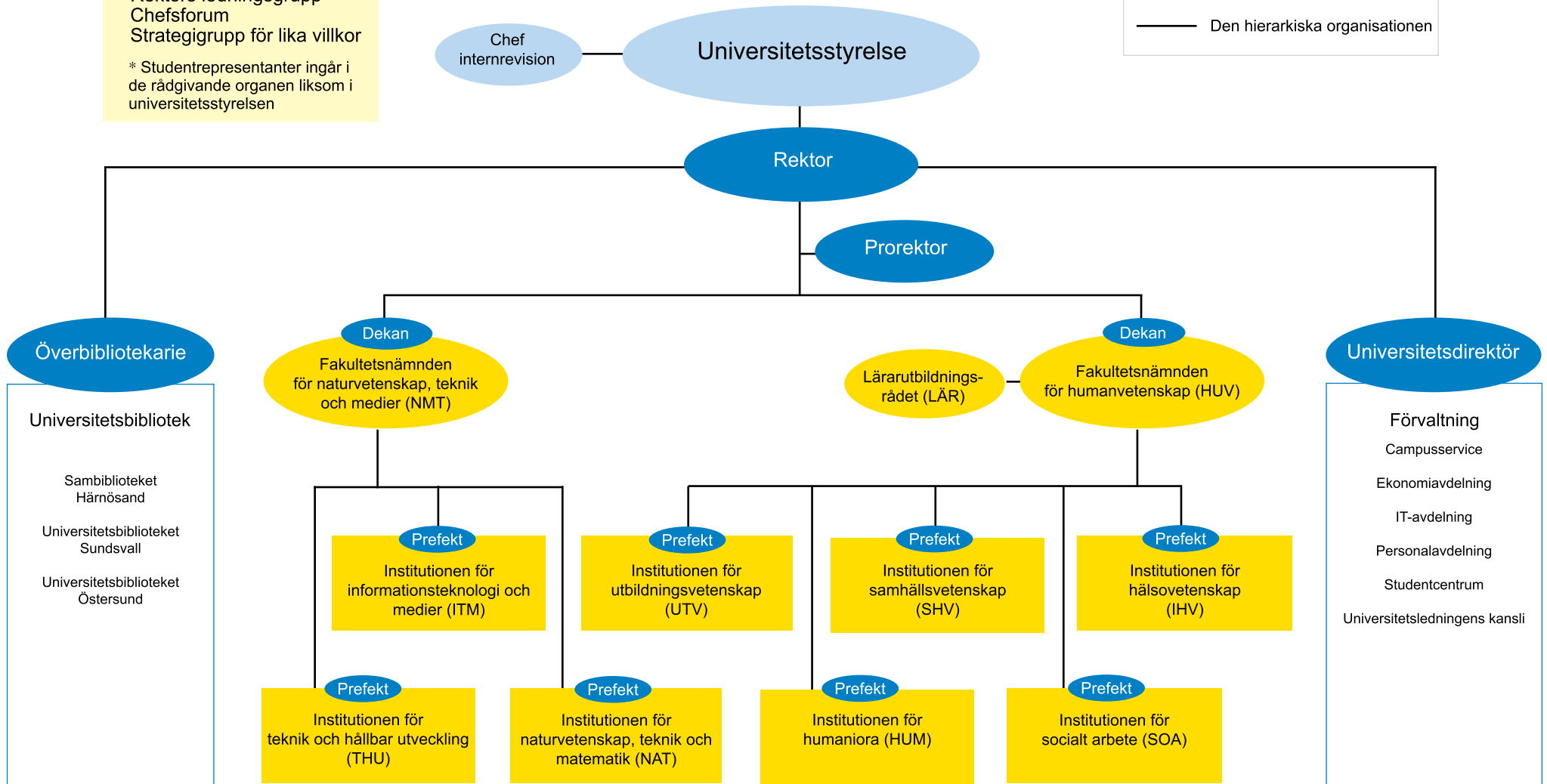
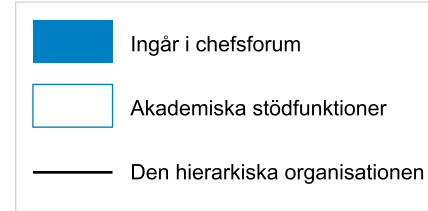
³ Den del av anslagssparande respektive överproduktion som lärosätet inte får behålla utan regeringens godkännande.

Mittuniversitetets organisation

Rådgivande organ*:

Biblioteksråd
Central samverkansgrupp
Rektors ledningsgrupp
Chefsforum
Strategigrupp för lika villkor

* Studentrepresentanter ingår i de rådgivande organen liksom i universitetsstyrelsen

Tabell	Diagram	Tabelltext	Avsnitt
1		Antal helårsstudenter (hst) på poänggivande utbildningar	2.1
2		Uppföljning av helårsstudenter (hst) och helårsprestationer (hpr) på anslaget	2.1
3		Genomströmning, 2008-2011	2.1
4		Nollpresterare bland enkursstudenter - ett räkneexempel	2.1
5		Uppgifter om antal helårsstudenter och helårsprestationer i årsredovisningarna före och efter revidering, anslagsgrundande	2.2
6		Antal förstahandssökande vid sista anmälningdag	2.2
	1	Antal förstahandssökande per antagen i andra antagningsomgången	2.2
7		Övergångsfrekvenser	2.2
8		Nationell rekrytering till Mittuniversitetet	2.2
9		Behörighetsgivande förutbildning	2.2
10		Studenter vid Mittuniversitetet och på olika campus	2.3
11		Programutbildningar 2008 - 2011, hstk	2.3
12		Programutbildningar vid Mittuniversitetet	2.3
	2	Utbildning avancerad nivå, hst	2.3
	3	Hst i ämnen på avancerad nivå	2.3
13		Antal helårsstudenter på fristående kurser	2.3
14		Sommaruniversitet	2.3
15		Nyckeltal	2.3
16		Antal helårsstudenter i distansutbildning	2.4
17		Genomströmning %, anslagsfinansierat	2.4
18		Antal helårsstudenter per campus, anslagsfinansierat	2.4
19		Uppdragsutbildning, helårsstudenter och intäkter	2.5
20		Totalt antal utfärdade examina	2.7
	4	Totalt antal utfärdade examina	2.7
21		Kandidatexamen med huvudområde och med huvudämne, grupperad	2.7
22		Magisterexamina med huvudområde* och med huvudämne samt med ämnesbredd, grupperad	2.7
23		Masterexamina med huvudområde, grupperad	2.7
24		Yrkesexamina, exkl. lärarexamina	2.7
25		Antal utfärdade lärarexamina	2.7
26		Antal forskarstuderande antagna vid Mittuniversitetet	3.2
27		Antal personer som antagits till forskarutbildning vid Mittuniversitetet 2011	3.2
28		Examina inom forskarutbildningen, antagna vid Mittuniversitetet	3.2
29		Redovisning av verksamhet inom KK-miljön, resultat	4.1
30		Antal professorer, personår	4.2
31		Intäkter forskning och forskarutbildning 2011, tkr	4.2
32		Publikationer 2008-2011	4.3
	5	Publikationer enligt NorScore	4.3
	6	Hemvist för medförfattare till Miun-författare (alla publikationer 2010-2011). Värdena är fraktionerade.	4.5
33		Ut- och inresande studenter, individer	5.2
34		Ut- och inresande lärare och studenter (stipendier)	5.2
	7	Andel kvinnor i olika tjänstekategorier 2008-2011	5.3
35		Könsfördelning för ledningspersoner vid Mittuniversitetet, individer (december)	5.3
36		Nyckeltal universitetsbiblioteket	5.4
37		Antal anställda per tjänstekategori, personår	5.5
	8	Antal anställda i olika kategorier	5.5
	9	Personalens åldersstruktur 2011	5.5
38		Total omslutning för Mittuniversitetet, tkr	6
39		Omslutning för grundutbildningen, tkr	6
40		Redovisning av intäkter och kostnader för utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2011	6
41		Omslutning för forskning och forskarutbildning, tkr	6
42		Redovisning av intäkter och kostnader för forskning och forskarutbildning	6
43		Samfinansiering av bidragsfinansierad verksamhet	6
44		Avgiftsbelagd verksamhet, tkr	6
45		Index för utbildning på grundnivå och avancerad nivå	7
46		Index för forskning och forskarutbildning	7
47		Kostnader per helårsstudent	7
48		Kostnader per helårsprestation	7
49		Kostnader per refereegranskad vetenskaplig publikation, tkr	7
50		Mått på samverkan	7

Bilaga 4 Struktur för rapportering i resultatredovisningen

Rapportering enligt Högskolelagen 1 kap (HL), Högskoleförordningen (HF), Förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB), Regleringsbrev 2011 (RB) samt Förordningen om intern styrning och kontroll (FISK).

Kapitel/avsnitt	Rapporteringskrav
1. Ett år av förändring	FÅB 1 kap 4§: I årsredovisningen skall även information lämnas om andra förhållanden av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning av verksamheten.
2. Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	HL 2§: Utbildning som vilar på vetenskaplig och konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet.
2.1 Utbildningsuppdraget	RB bil 35: Redovisa helårsstudenter och helårsprestationer.
2.2 Söktryck och rekrytering	HL 5§: Aktivt främja och bredda rekryteringen till högskolan.
2.3 Utveckling av utbildningen	HL 7§: Bedriva utbildning på grundnivå och avancerad nivå. RB: Åtgärder och överväganden för att informera och vägleda studenter i val inom lärarutbildningen.
2.4 Distansutbildning och e-lärande	
2.5 Arbetslivsanknytning	HL2§: Samverka med omgivande samhälle och informera om verksamheten.
2.6 Kvalitetsarbete inom utbildningen	HL 4§: Verksamheten ska avpassas så att hög kvalitet nås. HL 4§: Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenter.
2.7 Examina	HL 10§: Utfärda examina på grundnivå och avancerad nivå. HL 17§: Utfärda gemensam examen.
3. Utbildning på forskarnivå	HL 7§: Bedriva utbildning på forskarnivå.
3.1 Utveckling och kvalitetssäkring	HL 4§: Verksamheten ska avpassas så att hög kvalitet nås. HL 4§: Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenter.
3.2 Forskarstuderande och examina	HL 5§: Aktivt främja och bredda rekryteringen till högskolan HL 10§: Utfärda examina på forskarnivå.
4. Forskning	HL 2§: Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete samt annat utvecklingsarbete.
4.1 Inriktning	HL 2§: Forskning och konstnärligt utvecklingsarbete samt annat utvecklingsarbete. HL 3§: Nära samband mellan forskning och utbildning. HL 3a§: Värna vetenskapens trovärdighet och god forskningssed. HL 6§: Allmänna principer om forskningens frihet. HL2§: Samverka med omgivande samhälle och informera om verksamheten.
4.2 Forskningskompetens och forskningsresurser	HL 4§: Tillgängliga resurser ska utnyttjas effektivt.
4.3 Vetenskaplig produktion	
4.4 Innovation och nyttiggörande	RB 2:53: Uppbyggnad av innovationskontor.
4.5 Kvalitetssäkring av forskningen	HL 4§: Verksamheten ska avpassas så att hög kvalitet nås. HL 4§: Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenter. HL 5§: Främja en hållbar utveckling.

5. Gemensamt för utbildning och forskning	
5.1 Studentmedverkan	HL 4a§ Studenternas rätt att ha inflytande över utbildningen; högskolan ska verka för att studenterna tar aktiv del i att vidareutveckla utbildningen.
5.2 Internationalisering	HL 5§: Främja förståelsen för andra länder och internationella förhållanden. RB: Redovisa den studieavgiftsfinansierade verksamhetens omfattning
5.3 Jämställdhet och arbete för lika villkor	HL5§: Iaktta och främja jämställdhet mellan män och kvinnor.
4.5 Bibliotek	
4.6 Personal och kompetensförsörjning	FÅB 3 kap 3§: Åtgärder för att säkra kompetensförsörjningen.
5. Ekonomisk utveckling 2010	RB bil 34 (1): Samfinansiering av bidragsfinansierad verksamhet. RB bil 34 (2): Redovisning av verksamhetens kostnader.
6. Verksamhetens resultat	FÅB 3 kap 1§: Volym och kostnad per prestation.
7. Styrning och kontroll	FISK

MNS 2012-02-14

Mittuniversitetet
MID SWEDEN UNIVERSITY